

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Joannes Hemet

A

1844. május 15.

KINCSESTAR-HAZ

Avagy

Az elős. elevenítő Igaz

Hitnek

IDVESSEGES GYAKORLÁSA.

Mellyben világosan meg-
mutatódik, mint kellyen az
Keresztyén Embernek tel-
lyes életében *Hisből élni*

e világon.

*Most legelőször a keresztyén Ma-
gyar Nemzetnek lelki javára ki-
bocsátott.*

CSUZI CSEH JAKAB,

SZ. I. M. Döf.

és Comáromi Prédikátor által.

PATAKON

Nyomtattatott, ROSNYAI JÁNOS által.

KINCSESTAR-HAZ

Avagy

Az elős. elevenítő Igaz

Hitnek

ID VESSEGES
GYAKORLÁSA.

Mellyben világosan meg-
mutatódik, mint kellyen az

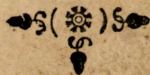
Keresztyén Embernek tel-
lyes életében *Hiszbul élni*
e világon.

*Most legelőször a keresztyén Ma-
gyar Nemzetnek lelki javára ki-
bocsátott.*

CSUZI CSEH JAKAB,

SZ. I. M. DÖR.

és Comáromi Prédikátor által.

PATAKON

Nyomtattott, ROSNYAI JÁNOS által.

Szeresztetek magatoknak el-fogyhatatlan
kéncset Menyországban, *Luc. 12. 33.*

Bizzál az Urban és cselekedgyéljót: lakoz-
zál e' földön és ELLY HITNEK ALTALA,
Sole. 37. 3.

Az igaz Hitbül él, *Habak. 2. 4. Rom. 1. 17.*
Gal 3. 11. Sid. 10. 38.

A' Hit a' Keresztyén Embernek olly szűksé-
ges, mint ez világon élőknek életekre a'
lélegzés, *Clem. Alexandr. Strom. 1. 2.*

A' Hitminden jóknak Anyja, *Chrysost. Ho-
mil. 2. ad Rom.*

A' kölség taníttrásék inkább jól élni, hogy
nem mint vetekedni (*disputálni:*) és
szokják naponként inkább a' maga vét-
keivel, hogy nem mint külömb külömb
vélekedésekkel harczolni, *P. Molin. Past.*
Parisiens. in prafat. Anat. Armin.

Láfd-meg: 2. *Timot. 2. 14.*

Mind külső világi, s-mind belső
lelki NEMESSEGGEL tudni-illik,
Istenes kegyességgel s-az Isten
dicsőségéhez való buzgó-
sággal fényelen tűn-
dőklő

F E R F I A K N A K,

Nemzetes Tiszteletes

KELEMEN DEMETER,
CSAPO GYÖRGY, *Uraimk.*
KAPOSZTAS JANOS,
KAPOSZTAS MIHALY,

Nékem bizodalmas Fau-
rorimnak s-nagy becsültre méltó
Patronus Uraimnak; A' gazdag
kegyelmű Istentől, kegyelmet
és békelséget kívánok,
a' Jესus Christus
által.

N Em akarom, Nemze-
tes Patronus Uraim, pi-
perés bizelkedő beszéddel
(a s e m a -

se magamat se együgyű munká-
mat kegyelmeiteknek kellettém;
hanem csak egy szóval meg je-
lentem, miért helyhez tettem a
kegyelmeitek tisztelőtes nevét
könyvecskémnek eleire. Mások-
nak is mind előttem s mind u-
ránnam, de kíváltképpen nekem
a minémű kegyes segítséggel volt
kegyelmeitek tudományomnak elő-
mozdításában, tudgya jól ama-
zokban való szíves adakozást
nyilván meg-jutalmazó Isten:
melly jó téreményt jöllehet úgy
cselakedett a kegyelmeitek job ke-
ze, hogy a' bal kez meg nem tud-
ta, és nem is trombitáltatott ke-
gyelmeitek hogy az emberek előtt
láttassék; én mindaz által tarto-
som hogy ki hirdessék, követvén
ez aránt az Apostolt. I. Azért,
hogy a' ti szerelmeiteknek tisztasá-
ga bizonyos legyen mindenkéül.

2. Cor.

2. Cor. 8. v 8. 11. Hogyennek-
utánna is a' jó-téreményben bő-
velkedgyetek, v 7. 111 Hogy
a' töleitek származott buzgóság
fel- inditana többeket is. 2. Cor.
9. v. 2. Es hogy én is a' kegyel-
meitekhez való szíves kötelező-
gemnek csak valami zengéjét is
immár mutathatnám. Vegye
azért kegyelmeitek ez kismunkát
ollyatén szível a' minéművel én
nyujtom, azaz, kedvessén s nagy
örömmel, s-éllén-is véle idve-
ségesen, és ez után-is az Isten
Szent Háza épületire való fá-
radozását, költségét soha ne
szánja. A' ki pedig ad magot
az mag- vetőnek, azon adgyon
kenyeret néktek eledeltekre, és
sokasítsa meg a' ti (Lelki *)
vetéteket, és nevellye meg a'
ti jó-téreményteknék gyümöl-
csét: Hogy mindeneiben meg-

)(3

gazda-

* Galat
6. 7. 8.

gazdagittaslatok minden jó-ré-
teményre, melly mi általunk az-
eselekefzi, hogy halá adattasék.
Istennek, 2. Cor. 9. v. 10. 11.

Irárm Comáromban, 1668. Esz-
rendöben Szent Iván havá-
nak 27. napján.

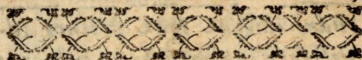
Kegyelmeteknek.

Sziveffen szolgáló
jó akarója.

CSUZI C. JAKAB.

Rövid.

Rövid meg-fzólítás.

Keresztyén Olvasó! Illelen
vólna tudom, hogy ha az
kised ház eleiben igen tetteres
és kellenél nagyobb Tornaczo-
éppitetne ember: Így helytelen
s-rendelelen vólna, hogy ha ez
kised könyvecske eleiben hosz-
sas-kerülő beszédekbl álló nagy
Przloquium-ot helyhezretnek.
Mind azon-álatl hogy minden
szó váltás-nélkül ez Tár- házban
csak bé-bocsássalak, néked sem
hasznos, magamnak-is nem
tetterik: azért némelly dolgokrul
rövideden meg-intlek.

I. Kéncses Tár-ház ez könyv-
nek neve, mert amaz drágálatos
el-fogyhatatlan kéncsnek (melly
nélkül senki Isten előtt kedves
nem lehet-s-nem-is idvezülhet)

)(4

cudni-

Lue. 12.
v. 33.
Sid. 11.
v. 6.
Mark.
16. 16.

tudni-illik az igaz Hitnek id-
veszéges gyakorlásának módját
világossan tanítja; és az elle-
nünk káromkodók ellen nyilván
meg mutatja, hogy a mi igaz
vallásunknak ereje, nem csak a
puszta biedelemben nyugszik-
meg, hanem a Hitnek drága gyű-
mölcsit hathatósan mutatja a
kegyességnek gyakorlásában:
mert bé-oltarván ember Hit ál-
tal Christusban és a Christusnak
amaz szerelmétől szorongattat-
ván, nem önnön magának elősz-
tán, hanem annak a ki ő érette
meg-holt és fel-támadott.

11. Ne törje senki elméjét a-
zon, honnan vétetett legyen ez
kis munkácska, hanem azon sor-
galmatoskodgék miképpen élhes-
sen idűvessegesen vele. Használ
a Patikában rendezsen egyben-
dimporáltatott orvosság haszná-
sán a

tén a beteg nem tudja-is ren-
del, micsoda edényből vétetett s-
hányféle ingredientiakból egye-
lítettett őszve: az jó hideg for-
rás viz-is az el-lankadott em-
bernek szomjuságát meg-ölti,
bár ne tudja-is ő mellyik kút-fő-
ből merítettet. Meg-vallom u-
gyan, hogy sok meg-holt Meste-
rek tanácslottam, s egynehány
írásokat forgattam, míg ez Tár-
házat fel-építtettem; mindaz ál-
tal mivel nem futó s-el-mulókép-
pen hanem ugyan gondosan mun-
kálkodtam körül, s munkám u-
tán olly tractát (noha kicsinye)
bocsátottam e világra, mellyen
(hiában való dicsekedés nélkül
szólván) Magyar nyelven soha
senki nem olvasott. méltán ugya-
dom ki mint magam sajáttyár.
Sőt ha csak más nyelvből szórnál
fordítottam volna is, az igazán
irílok-

Ján. 15.

7. 5.

Rom. 6.

7. 5.

2. Cor.

5. 7.

14. 15.

irőlőkül jó szöket s. dicsíreter
várhatnék: mert noha ez kényes
világ meg csömörlővén a' jótúl,
a' fordításokat csak meg gunyol-
lya. mindazáltal én jóltudom a-
zoknak is hasznos voltokat.

III. Nem tiskolom-el tñled
K. O. ez könyvecskének rendi fo-
lyását. Itt mindenik részben
először az elő Hitnek munkái a-
dattatnak előben, melyeket az
Istennek igireti, Parancsolati
vagy Fenyegetési körül szokott
gyakorlani; úgy hogy valaki ez
munkákat meg-tapasztallja ma-
gában, mint bizonyos jelekből
meg-tudhatja hitinek munkás
elövénseget. Azonban a' segítő
Eszközöket is mindenik részben
fel-tettem, melyek általa' keresz-
tyén ember segítheti magát a'
Hit által való életben: nem az-
ért, mint ha én a' Szent Lélek-
nek

nek munkálkodását ki-akarnám
rekeszteni az Hitbéli életnek fo-
lyásátul, hanem inkább hogy meg-
mutatnám, mely szükséges vol-
na a' Szent Lélektől szármá-
zott lelki kegyelemnek fel-ébrez-
tése és nagy szorgalmatosság gal
való gyakorlása a' Hitbéli életre.

IV. Valaki pedig ez könyvet
hasznossan akarja olvasni, (ké-
rem) ne siessen vele: ne legyen
sétovázó, csavargó elmével ha-
nem álhatatos, csendes figyelme-
reesség gel: ne is csak futóvan te-
kincsen bele, edgyát is másutt is;
hanem végig olvassa: a' mely
részt olvasni kezd, ne hagyja azt
félben, hanem el-vegezze: a'
mit első tekintettel meg nem ér-
het, új jobban ismét meg-olvassa.
A' Szent írásbéli helyeket s. ki-
váltképpen a' melyeket csak ci-
ráltam fel-keresse, s. az fel-tűt
szélre

AD REVER. AC CLARIS.
DOMINUM
JACOBUM C. CSUZI,
SS. THEOL. DOCT. &c.

Praxin Fidei Hung. edentem,
Applausus Voivus.

Hasznosabb mekerség nincsen ez világon,
Mint szorgalmatosan járni olly jó úton,
Mellyen idvességre mehetni szabadon, *Máth.*
Ez tudomány Urunk mondásában vagyó. *7. 14.*

Hogy az bűnben meg-holt talállyon ez utra,
Es nagy bölcseséggel járhasson-is rajta,
Nem lehet; mert *éles* kívántatik abba,
Valaki ez ösvént bátorsággal nyomja.
Ez *éles* peniglen *Hit* nélkül nem lehet,
Mert az igaz ember igaz Hittel élhet, *Hab. 2.*
Csak igaz Hit által idvességet nyerhet, *Rom. 1.*
Hit nélkül nem kedves semmi cselekedet. *Rö. 14.*
Tanuld-meg hát Ember, mint *élhesz* hiszettel:
Mennybe ez *Tárházba*, mely nagy bölcseséggel
Fel-éppült; találly itt tudományt bölcséggel,
Mint esattolhatd öszve Hited kegyességgel.
Hadd-el az mély álmot, mutass buzgóságot,
Nézz lelki szemeddel, hadd-el a' vaktságot,
Eleven Hitedről tégy szép bizonytságot,
Ekképpen nyerhedd-el az örök országot.
Ez *Tárház* éppitőt szeretettel fogjad,
Eltéjért az Istent buzgóvan imádgjad;
Ez után többekre igyekezik, tudgyad;
Oh nagy Isten, ötet gazdagon meg-áldgyad.
JOH. SZAKI Pást. Samaritens. &
Superintend.

ALLOQUIUM EXCITATORIUM
quó

Omni us Praxin Fidei ritē exercere volentib⁹,
tam recens Liber quam ejus Author candi-
de commendatur.

Övevény s-bujdosó ki vagy ez világon,
Buborék pompádon ülsz csak mint egy ágon,
Ha akarsz *Hiszettel* e' szarándokságon
Jól élni: Ne restely járni tanácsomon.
Sordics szemeidet ha jó vagy ez könyvre,
Nem találly el-hidgyed ebben olly levélre,
Melly utat nem mutat kegyes életedre,
S-idvésséges gondot mint viselly *hiszetre*.
Nem elég ugyan-is hiteddel kérkedni,
Annak majd többire csak nevét viselni,
Hanem *idvésséges* gyakorlásban venni
Kell; *elő*, *eleven* s-*igaznak* mutatni.
Ivánodé hogy ezt valaki meg-mondgya? (gya)
Hasznosán s-szép rendel mind elődben ad-
Jer lásd-meg! ez könyvnek éppen csak ez tár-
Hogy kiki *hiszinek* gyakorlását tudgya. (gya)
Ez erre czélozott ki ez könyvet ír,
Hogy meg-tanithasson *hisz* gyakorlásra,
Vigyázzott bár hidgyed csak a' te hasznodra;
Ne restely hát ezzel élni lelki jódra.
Égyen mind örökre Szent emlékezetben,
Valaki pennáját fāfālytza ekképpen,
Elnéje friss vóltát élcsiti szépen;
Igaz Hiti exállját érhesse-el menyben!
Per Johannem Farkas Lofoncz, A. A. &
d. r. Eccl. Ref. Tyrnav. Pastorem.

MUTATO TABLAJA E
KÖNYVNEK.

Az első s-elevenitő Igaz Hitnek gyakorlására szük-
séges hogy meg-tudgyuk:

1. Micsoda jelekből ismérjük-meg hogy
vagyon hitünk.
2. Mi legyen Hitből élni?
3. Miért legyen szükséges Hitből élni?
4. Micsoda dolgok legyenek azok, melyekben
itt e' világon Hitből kell élnünk? Tudni-illik:

A' bűn-boesánat felől. r. 2.
A meg-izenteltetés felől.
r. 3.

A igaz hitben végig meg-
maradó áthatatóság
felől. r. 4.

A: ördögnek kísértetiel-
len való győzedelem
felől. r. 5.

Az örök élet felől. r. 6.

Ez világi nyomoruságok
ellen. r. 7.
Az ideig tartó világi jók-
ban való kíváncs elő-
menetel felől. r. 8.

Közfősegesen az Isteni ke-
gyes engedelmesléget.
r. 9.

Mindenikünknek magá-
nos hivatalunkat. r. 10.
Az Istentől az Anyazent-
egyházban szereztetett
rendes eszközökkel va-
ló élésünket. r. 11.

3. Fenyegetések. r. 12.

ISTENI

Lelki-
ek

Testi-
ek

1. Igére-
tek mel-
lyek

2. Parancsolatok
mellyek paran-
csolják

80 RÖV. MEG-SZOLIT.

ezélra alkalmaztassa. a Ma-
gyar Bibliának részeit s-verseit
követvén. Ne elégedjék-meg
senki véle. ha egyszer által olvas-
hatta, hanem szüntelen gyako-
rollya: ha mindennap csak egy
részt végez is el benne. egy hól-
napban kétszer-is által olvas-
hattya. Ekképpen veheti ki ki
hasznát serénységének. Az nagy
kegyelmű Isten engedgye bőséges
fogadattját fáradságunka-
nak. Légy egészség-
ben.

PT KJ

MAFGA

Az első s'-elevenitő
Igaz Hitnek
IDVESSEGES
GYAKORLASA.

I. RESZ.

*A Hitből való Eletnek mi-
váltárulás szükségéről.*

§. I.

Z ki valamelly jó-
nak hasznát akarja
venni, szükséges hogy
aira szert tegyen,
mert a' mi embernek
birtokában semmiképpen nincsen,
azzal nem is élhet: Így ha H I T -

A

É L

*Be. me-
netel e'
könyv-
ben.*

8. **U** akar elni, izűkséges hogy Hiti légyen. Minek-előtte azért az Hitbűl való életnek *mi-Gólság* megmagyaráznám, és annak *szűkséges Gólság*-is meg-mutatnám, azokat a' jeleket téfszem-fel, mellyekbűlemben meg-tudhattya valóságosan, hogy ő néki igaz Hiti légyen.

Első hit-nek jelei.
 1. **6.** II. *Melleyk azok a' jelek?*
 Felelet. A' kiből élő HIR vagy.

I. Jól érzi magában, hogy ő az Istennek beszédének tellyes hitelt adott, és továbbá hogy ő néki a' Christus érdemeért minden bűne meg-bocsáttatott, és ő immár az Istennek kegyelmében bé-véteztett. Ekképpen az Ur Christus tanítványi hittének az Irásnak, és a' beszédnek mellyet Jesus mondott *Galanékjék, Ján. 2. 22.* Szent Pál is bizvást mondotta ezt: *El én ben-nem a' Christus, és a' melly életet most élek a' testben, az Isten Fiában Való Hit által élem, ki szeresett engemet, és adta ő magat mi crestünk, Galas. 2. 20.* Lásd: *Rom. 8. 2. 16. 1. Ján. 1. 7. Rom. 5. 5.*

II. Nagy

II. Nagy lelki erőt, készséget és vidámságot érez magában a' Hiti-nek és az kegyelőségnek gyakorlására: annyira hogy valamivel Isten meg-bántatik azt meg-békélhetet. lenni utállyá; ellenben valamit Isten szeret gerjedezve kívánnyá: *En ugy futok mint nem bizonytalanra, ugy harczolok mint nem e' legelő-geget vágván, 1. Cor. 9. 7. 26. 2. Tim. 4. 7.*

III. Szabadoslan és nagy bizodalommal mér járulni könyörgésében Istenhez a' Jesus Christus közben-járása által, *Rom. 8. 26. 15. Gal. 4. 6. Sid. 4. 16.*

IV. Nagy lelki örömmel s bizodalommal várja az Ur Jesus Christusnak dicsőséges el-jövetelét, *2. Tim. 1. 10. és 4. 8. Jelen. 22. 7. 20.*

6. III. *Mi légyen Hitbűl élni?* *Hitbűl*
 Felelet. Hitbűl élni semmi nem e- *élet mi-*
 gyébb, hanem az Istennek beszé- *csoda?*
 dében annyira meg-nyugodni, hogy valami abban vagyunk ki-jelentet-ve hiedgyük áthatoslan, és a' mellyek a' mi tisztánkre tartoznak

A 2

szor-

szorgalmatossan el- is kövessük,
Példának okáért: Hogy az Isten-
 nek mind lelki s. mind testi jókrul
 való *igiretis*, a' minnen vigasztalá-
 sunkra fordicsuk: az ő *parancsola-
 ris*, ha szintén a' mi okoskodásun-
 kal, testi kívánságunkal, s. vétkes
 szokásunkal ellenkezni láttatnak-
 is, nagy örömmel s. kedvel csele-
 kedgyük: az ő *fenygetési* által pe-
 nig, nem az jótul való meg- szűnési-
 re, hanem a' gonosznak izemes el-
 kerülésére indittassunk. A' mint ez
 kisdéd *traktának* rendiből éppen
 meg tanulhattuk.

hitbéli
élet mi-
érték
seges?
 A.

9. I V. *Miert szűk seges minden-*
kor Hitbűl elni?

Elelet I. Mert Isten parancsol-
 lya, *Solt. 37. 3. Bizál Istenben*
és cselekedj jól jór: lakozzála' föl-
dón és élly Hinek általa, *Ephes. 6.*
16. Vegyetek fel az Hinek pai-
sát, az az, Hitbűl éllyetek, melly
 mint a' pais erős és alkalmas a'
 győzedelmre, *2. Tim. 1. 5. 13.*
Az igaz beszédeknek példáját meg-
tarcsad, mellyeket én *ihlem* hallor-
 tál, *Hitben és szerzetben melly* &c.

2. Jon a'

2. Jon a' Christus Jésuban. Lásd:
Mof. I. könyv. 17. rész. 1. 2. Chrö.
20. 5. 20. Tit. 3. 5. 8.

II, Mert a' Szentek példája-
 erre tanit. *Abrahám* Hitbűl élt ak-
 kor, midőn hazáját el- hagyá az I-
 sten hivatalyának engedvén, és
 bizonytalan helyre méne; *Siddók. 11.*
5. 8. midőn venségének idején el-
 hitte hogy Fia születtefél, *Rom.*
4. 5. 18. 22. és midőn egygyetlem
 egy Isák fiát az Isten parancsolat-
 tyára meg- akará ölni, *Mof. I. könyv.*
21. rész. Siddók. 11. 5. 17. 18. 19.

Jób Patriárcha Hitbűl élt midőn
 így szólott: *Ha meg- ölné engemet,*
 (Isten) *ez után nem remenlenéké*
semmit ő tőle? mint- ha mondaná:
Ha meg- ölné- is engemet meg- is ő
 benne bizom, *Job. 13. 5. 15.*

Dávid Prophéta Hitbűl élt ak-
 kor midőn Saulnak halálával nem
 akart magának szabadságot nyerni,
 (noha meg- ölhette volna) hanem
 az Istennek szabadítását várta, *1.*
Sam. 26. 5. 9. 20. Lásd: *Solt. 23.*
5. 4. és 17. 5. 1.

Szent Pál Apostol hitbéli életé-

A 3

nek

nek eleveniségét így hirdette: *En hiszek mind azoknak, melyek a' Törvényben és a' Profétákban megvadásnak írva: és reménységem vagyon Istenben. Ebben pedig gyakorlom magamat, hogy botránkozás nélkül való lelki-ismeretem legyen mind az Isten előtt s mind az emberek előtt, Cielek 24. §. 16. 17. 18. Olvasd meg, Sídók. 11. részét.*

3.

III. Mert az Hitbéli élet sokra hasznos. 1. Midőn Hitbül élünk dicsőséget tulajdonítunk Istennek. Ekképben *Abrahám az Istennek igéretében hitetlensége által nem késtelkedett, hanem meg-erősödött az Hitben, adván dicsőséget Istennek, Rom. 4. §. 20.* Ugyan-is a' ki Hitbül él az Istennek tiszta beszédéhez ragaszkodik, semmit nem gondolván a' testnek tanácslásával. Erre nézve Isten ugy szerette mindenkor a' Hitbül élőket, hogy nevetek-is örök emlékezetben hadta legyen. Abrahámot nem csak gyalkorta említi az Irás, de minden *hitőnek Atyának*-is nevezi, *Rom. 4. §. 11.* 2. Midőn Hitbül élünk, lelki

lelki állapotunkban magunknak sokat használunk. 1. Sok hasznos talan gondoktól s-hijjában való szorgalmazáságotól meg-menedünk. 2. Sok jóknak végbevételére alkalmatosokká tételünk. 3. Es szép vigasztalásokkal eltelik szívünk, bűnünk-bocsánattya-érzésében, meg-szenteltetésünkben, hitben való áthatatóságunkban, minden szabados hivatalunknak terény gyakorlásában, a' kereszt-viseelésben, &c. az mint ez könyvecskének rendiből világosom s-bőségesen meg-tapasztalljuk.

II. R E S Z.

A' bűn-bocsánatrul való Isteni Igéretekről. *Sámája
a' könyv
nek.*

6. I. Három rendbéli dolgok azok, melyekben Hitbül kell élnünk e' világon; úgyimnt:

Isteni { Igéretek,
Parancsolatok,
Fenygetések.

A 4

Az I.

Az Igéretetek vigasztalnak: a' *Parancsolatok* tisztúinkre köteleznek: a' *Fenyegések* a' gonosztul retentenek.

Első rész
ez
könyv-
pek

§. II. Az Isteni Igéretetek, az Istennek jó-akarattyának olytatén ki-nyilatkoztatási, mellyekben Isten a' nekünk tüle szabadon állan a-jándékoztatandó jóknak meg-adására kegyelmelesen ajánlya önnön magát.

§. III. Az Isteni Igéretetek kétféle dolgokrul valók. 1. Lelkiekrül. és 2. Testiekrül.

§. IV. A' Lelki dolgokrul való Isteni Igéretetek lettenek: 1. A' bűn-bocsánat felől. 2. A' megszentséltetés felől. 3. Az igaz Hitben végig meg-maradó álhataratosság felől. 4. Az ördögnek késérti ellen való győzelem felől. 5. Az örök élet felől.

§. V. A' Lelki dolgokrul való Isteni Igéretetek közzül, *Elő* a' meg igazulástul és bűn-bocsánat felől való *Igéretek*: melly a' Szent írásban gyakor helyeken fel-tétetik. Az O Testamentomban, *Esa.* 43. *Y.* 25.

En 64.

En 64g yok. en 64g yok ki el-törölöm álmokszagidat én magamert, és a' te bűneidrül meg nem emlékezem. Lásd: *Mos.* IV. *Könyv.* 14. *refz.* *Y.* 18. *Esa.* 44. *Y.* 22. *Jerem.* 31. *Y.* 34. és 33. *Y.* 8. *Mich.* 7. *Y.* 18. Az Uj Testamentomban, *Ján.* 1. *Y.* 29. Imé ez az Istennek amaz báránya, ki el-veszi ez világnak bűnét. Lásd: *Luk.* 24. *Y.* 46. 47. *Csel.* 13. *Y.* 38. 2. *Cor.* 5. *Y.* 19. 21. *Sidók.* 8. *Y.* 12.

§. VI. Az élő Hitnek a' meg igazulás és bűn-bocsánat felől való Isteni Igéretetek körül illyen elevenségi és cselekedeti vadnak. *Elő* sőtben, az élő Hit el-hízi az Istennek Igéretinek igaz voltát, hogy az Istennél valósággal irgalmaság találtatik, melly által a' az bűnt meg bocsáthattya, sőt meg-bocsátani is akarja. Példa Ábrahám a' ki bűn az Istennek és a' tulajdonítaték ő neki igazulására, *Mos.* I. k. 13. *refz.* *Y.* 6. *Rom.* 4. *Y.* 3. Lásd. *Galat.* 2. *Y.* 16.

§. VII. Másodszor: Az Istennek ez drága Igéretiben bé-foglaltatott

A 5

Hitnek
munkát

I.

ratott kegyelmének és jó kedvének
szent és buzgó kívánását gerjeszti,
fel-gyujtja s-neveli emberben.
Mert I. Meg-mutattya ez nagy ke-
gyelemnek méltóságos és igé szük-
séges voltát; melly nélkül minnyá-
jan, csak haragnak fiai, meg-höl-
nek, Christus nélkül Valók, az Igé-
remnek szövevényétől távol Valók,
remény és Isten nélkül Valók vol-
nánk; és a' melly által minnyájan
Istenhez közel Valókká, sőt Isten-
nek fiai, örökösök, és a' Chri-
stusnak örökös társai lettünk.
Olvasd öszve, Ephes. 2. §. 1--14.
Rom. 8. §. 1. 2. 3. 17. Ugyan-is a'
menyire embernek értelme meg-
világosittatik valamelly dolognak
méltóságának tudása felől, annyira
nevelkedhetik ahoz való kívánsá-
ga-is: miképpen a' Samaria-beli
Aszszony, ha tudta volna az I-
stennel amaz ajándékát, és kicsoda-
legyen az a' ki azt mondja ő né-
ki, adgy innom nekem, ő kéri volna
attól, és adott volna neki élő Vízet;
Ján. 4. §. 10. II. Ez kegyelmes
Igétnek jó-volta felől, melly mi-
reánk

reánk néz; szabadsága felől,
mellyben Istent senki meg nem gá-
tolhattya; bizonyos volta felől,
melly meg csálhatatlan; szün-
ten elmélkedéssel táplállya ember-
nek lelkét. Még ez világiakban-is,
ha ki valamelly jószágnak drága
voltát meg-tudhattya, sokkal na-
gyobb becsületben tartya: Így
mentül gyakrabban gondolkodik
ember, a' büntül való meg-szaba-
dulásnak édes volta felől, annál na-
gyobb kívánsággal gerjedez érte.

§. VIII. Harmadzor: Ez sz.
kívánság után, az élő Hit nagy
szorgalmatossággal, erős buzgó-
sággal és álhatalatos tufakodással ke-
relhez kegyelemnek bírását, hogy
azt magáévá tehesse.

Az élő Hitnek ez harmadik ese-
lekedete által, (1) Ellene mond
a' Hivő ember minden világi ki-
vánságoknak; miképpen a' keres-
kedő ember találván drága követ,
minden jószágát el-adgya s meg-
veszi azt, Math. 13. §. 46. (2)
Meg-alázza magát a' kegyelemnek
széki előtt, igazán vallást tévén bu-

neiről, és azokban önnön magát
vádolván Isten előtt, *Sidók. 4. 7.*
16. Példa Dávid, Solt. 32. 7. 5. és
38. 7. 19. A' tékozló fiu-is így
gondolkodott magában: *el-mégyek*
az én Atyámhoz, és ezt mondom
nekje; Atyám Verkezzem az ég el-
len és te ellened, nem vag- yok immár
méltó arra, hogy te fűadnak bi- g- at-
vassam, Luk. 15. 7. 18. 21. Ez val-
lás-tétel által nyerheti ember bü-
ne-bocsánattyát, *Peldab. 28. 7. 13.*
1. Cor. 11. 7. 31. 1. Ján. 1. 7. 9.
(3) Meg- erősi- ti magát, a' bü-
bocsánatért Istenhez nyújtandó
buzgó esedezésében, könyörgésé-
ben. Ugyan parancsolta ezt Hofe-
ás Proféta, *14. rész. 7. 3. s- az I-*
sten-is ígéretet tett a' meg- halga-
tás felől, *Vers. 5. Példa itt a' Sidó*
Any- szent- egyház, *Solt. 78. 7. 8.*
A' Publicánus, *Luk. 18. 7. 13.*

5. 9. IX. *Neg yed- szer:* Az élő Hit
bizodalmas- sá- hajol, erő- llen tá-
maszkodik, és tellyes- séggel meg-
nyug- szik az Istennek a' Jé- sus Chri-
stusban való szabados irgalmas- sá-
gában, hogy a' Christu- s- tól C- ké-
min-

minden bi- d- embernek igaz- sá- gára
vag- yon, Rom. 10. 7. 4.) igaz- sá- got
végyen. Ebben gyönyörk- öd- t- Sz.
Pál, *Philip. 3. 7. 9.*

6. X. *Eő- d- sz- ör:* Az élő Hit ál-
tal minden ké- tel- ke- d- és nél- kül meg-
bizony- os- d- i- k ember abban, hogy
immár a' bü- ne- bocsá- natot el- vette.
Hit által bizony- os- s- an mondott- a
Dávid Istennek: *Uram te meg- bo-*
csá- tottad az én bü- neimnek hami- s-
sá- gát, Solt. 32. 7. 5. Ezéchiás Ki-
rály- is hit- b- ül sz- óllott ekké- ppen I-
stennek: *Hátad- meg- e- vetested min-*
den bü- neimre, Esa. 38. 7. 17. Jól
tudta Szent Pál- is, hogy *az Isten-*
nek Fia sz- erette őtet, és adta önnön
magát ő eresté, Galat. 2. 7. 20. Es
minnyá- ján kikben az Istennek Lel-
ke vagyon, *meg- tudha- t- yá- k a' mit*
nekik ajándé- kozott az Isten, 1. Cor.
2. 7. 12.

6. XI. A' kiknek penig bü- n- ö- k-
bocsá- nat- t- a fel- ő- l ilyen bizony- sá-
gok vagyon: (1) Alhatatos és
kedves szív- bé- li csendes- ség és bé-
ke- ség talál- tatik azokban: Mert a'
kik meg- igaz- úl- tak hit- nek általa-
A 7. b- e- t- e- f-

bekétségek vagyon azoknak Istennel
 a' mi Urunk Jესus Christusnak ál-
 tala, Rom. 5. 6. 1. még pedig olly
 bekétségek melly minden érelem-
 nek felélté vagyon és erősségtől lé-
 szen az ő szíveknek és elméjének
 a' Christus Jესusban, Phil. 4. 6. 7.
 mellynek érzéséből vigasztalás és
 ellenségek ellen való győzedelmes
 dicsekedés származik, Rom. 8. 7.
 33. 34. (2) A' kegyelemnek szé-
 kihez szabados és bizodalmas me-
 netelek vagyon azoknak, mint-ha
 a' Christus kézen fogva vezérlelé-
 őket az Istennek tekinteti eleiben.
 Ugyan-is a' Christus által vagyon
 járulásunk his által a' kegyelemre
 mellyben állunk, és dicsekedünk az
 Isten dicsőségének reménye alatt,
 Rom. 5. 6. 2. Lásd, Ephes. 2. 6. 18.
 (3) Szent Lélek Istenben való ör-
 öm származik szívekben, melly ál-
 tal meg-erősödven s. ujjúlván, min-
 den földi dolgokat meg-vetnek,
 csak a' Christussal elégednek-meg,
 és ő benne gyönyörködteik mago-
 kat kedvesse. Ez a' bűnök öröme,
 Phil. 1. 6. 25. meg-mondhatatlan

és dig-

és dicsőséges öröm, 1. Pet. 1. 6. 8.
 a' Szent Lélek Istennek ereje által
 adatott öröm, Rom. 15. 6. 13.

§. XII. Hogy pedig a' Hivő
 ember szüntelen az Istennek a' bűn
 bocsánat felől való ígérteit hitivel
 meg-foghassa, ez következő
 Eszközökben gyakorollyamagát.

I. E s z k ö z. Szükséges hogy
 meg-alázza magát Isten előtt, bűn-
 neiről való igaz vallás-tétellel, és
 a' bűn-bocsánatért való buzgó kö-
 nyörgéssel. Isten maga tanácslotta
 ezt Jeremiás által az Izraelnek, Je-
 rem. 3. 6. 12. 13. Példa Móses, IV.
 könyv. 14. rész. 6. 19. Dávid, 2. Sám.
 24. 6. 10.

II. E s z k ö z. Gondolkodgyék
 szüntelen az Istennek emberrel tette
 szövetségének természetiről, (melly
 esküvővel erősítetett-meg, mellyben
 lehetetlen hogy Isten hazudjon,
 Sídók. 6. 6. 13. - 18.) a' bűn-bocsá-
 nat felől való gyakor ígérteiről,
 Esa. 1. 6. 18. 19. Máth. 11. 6. 28.
 a' kegyelemre való hívogatásáról,
 Ezech. 16. 6. 60. az ő kegyelme-
 tettségiről, Máth. 7. 6. 19. mel-

lyet

Hitbelő
 életre
 segítő
 Eszkö-
 zök
 I.

26

lyet a' közben-járó Christusbán mutatott meg, 2. Cor. 5. & 19. a' sok példákra, kiknek bűnök meg-bocsáttatott; minéműek a' Sídók, Solt. 85. & 2. 3. Dávid Király, 2. Sam. 12. & 13. Péter Apost. Luk. 22. & 32. Mind ezekről szíveffen gondolkodgyék; és hogy immár tellyeséggel meg-is békéltetett I-stennel, Ján. 3. & 16. Rom. 3. & 25. Ephes. 1. & 7. és 5. & 2.

3.

III. E s z k ö z. Kérje Istent, hogy a' miképpen ő adta nékie a' Hitnek ajándékát, ekképpen adgya a' meg-jelentésnek lelket-is, e' végre, hogy érezhesse azt a' mi néki adatott; mert ugyan-is csak az Istennek Lelke által tudhatjuk meg mit ajándékozott minékünk I-sten, 1. Cor. 2. & 12.

4.

IV. E s z k ö z. Meg-kell azt gondolni, hogy a' bölcs tanácsú I-sten, bizonyos okokért, azokban kiknek igaz hitek vagyon, annak érzését ideig meg-fogja: azért ha szintén nem érzi-is azt valaki hogy vagyon Hit ő benne, mindazáltal ne mondgya egy-átallýában, hogy ugyan

ugyan nincsen Hit ő benne. Mert néha olly kicsiny és erőtelen emberben a' Hit hogy Hisetlenségnek mondassék; miképpen amaz ör-dögöt el-foglaltatott gyermeknek Attya példájával mutattya, ki így szólla Urunk Jესűnak: H I S Z E K Uram, legy segítségél az en H I T E T L E N S E G E M N E K, Márk. 9. & 24.

5.

V. E s z k ö z. Mindenkoron szívében forgassa, (1) Minémű bődög állapotuk azok kiknek bűnök meg-bocsáttatott: Solt. 32. & 1. 2. Rom. 4. & 6. 7. 8. mert azoknak semmi kárhozatások nincsen, Rom. 8. & 1. vagyon azoknak békességek Istennel, Rom. 5. & 1. minnyajan azok Istennek örökös és az Christusnak örökös társai, Rom. 8. & 17. (2) Minémű nagy, végheterlen és csudálatos az Istennek bűn-bocsátó, gazdag és dicsőséges kegyelme? Ephes. 1. & 6. 7. (3) Minémű drága árron szereztetett legyen a' bűn-bocsánat; tudni il-lik nem aranyon sem ezüstön hanem a' macula es szeplő nélkül való bá-rany-

rányának a' Christuskának Szeren. 1.
Pér. 1. 9. 18. 19.

III. RESZ.

A meg-szenteltetésről való Isteni Igéretekről.

6. 1. Második lelki dologról való Istennek Igérete, mellyben e világon Hitből kell élnünk, nem más hanem a' mi meg-szenteltetésünkről való ígérlet: mellyről az Írás szól:

1. *Községessegen*, mind azokban a' helyekben, holott bűnből való meg-szabadítást, meg-mosogatást, meg-tisztítást, bűnnek el-vételét, emleget. Lásd, *Mich.* 7. 9. 18. *Mát.* 1. 9. 21. *Ján.* 1. 9. 29. 1. *Ján.* 1. 9. 7. és 2. 9. 2. *Jelen.* 1. 9. 5. *Meg-mosott minket*: melly ígékelt nem csak a' meg-igazulásra hanem a' meg-szenteltetésre-is kell alkalmaztatnunk; mint meg-tetozik, *Esa.* 4. 9. 3.

2. *Mát.*

2. *Magánossan is*: *Jerem.* 31. 9.
33. Ez a' szűzesség mellyet vetek az Izrael házával, adom az én törvényemet öbelejék, és az ő szűzökben írom be azt. *Ezech.* 36. 9. 26. 27. Es adok titektek új szívét, és új lelket adok ti beleitek: és el-véstem a' kő szűzvet a' ti testetekből és adok titektek hús szívét. Es adom az én lelkemet ti beleitek, és cselekedjétek, és az én parancsolatimba járjatok, és az én ítéletimet meg-örizzétek, és meg-cselekedjétek azokat. Lásd, *Jerem.* 32. 9. 40. *Ezech.* 11. 9. 19.

6. II. Ez Igéretekhez tartván magokat a' hiekek, bizodalmassan mondhatták Szent Pállal: *Meg-öriz engemet az Úr minden gonosz cselekedetétől és meg-tart az ő mennyei országára*, 2. *Tim.* 4. 9. 18. Sőt még másokért-is (mint Szent Pál a' Thessalonicabéliekért) ekképpen könyörögnek: *A' békeségnek Istené szentüllyen-meg titeket mindeneftől: és a' ti elmétek epsegeben, és lelketek s-testetek ártatlanságban tartassanak-meg a' mi Urunk*

ránk Jézus Christusnak eljövetele-
re, 1. Theff. 5. 9. 23. Lásd, 1. Theff.
3. 6. 13. Coloss. 1. 6. 9. 10.

Hitnek munkái
9. III. Az élő Hitnek a meg-
szenteltetés felől való Isteni Igére-
tek körül illetően eleven munkái
vadnak.

I. *Elsőben*, az élő Hit tudására ad-
gya embernek, hogy ő az önnön
természetiben minden kegyelem-
től üres legyen, és hogy az ő ve-
szett romlottsági oly mélyen ő be-
lé hatottanak, és oly erőssen hoz-
zá rakafzkódtanak, hogy ha Isten
őtet kegyelmessen nem segíti, az ő
maga saját erejével semmiképpen
azoknak ellenek nem állhat. Az élő
Hit által tudott Szent Pál így en
szóllani: *En testtől vagyok és rekeszt-*
tettem a' bűn alá, jól tudom hogy
nem lakik én bennem, (az az, az
én testemben) a' jó, Rom. 7. 6.
14. 18.

9. IV. Ez első munkának két
teljesen gyümölcsei vadnak :
Mert a' ki meg-tanulta hogy min-
den jótól természeti szerént üressé.
1. Az meg-alázván magát nagyot

mem

nem ítél maga állapottya felől;
hanem ezt mondgya: *Oh én sze-*
gény ember kicsoda szabadít meg
engemet a' halátnak testéből? Rom.
7. 6. 24. 2. A' bűnök ellen tuła-
kodó harcchoz nem kezd hitbéli
bizodalom és az Istennek segítő
kegyelmének buzgó kérése nélkül;
hanem szüntelen így könyörög
Dáviddal: Igazgassd Uram lépé-
simeit a' te ősvényidben, hogy ki ne
hágjanak az en lábaim, Solt. 17. 6.
5. Lásd Solt. 119. 6. 33. 34. 35.

9. V. Másodszor: Az élő Hit
meg-mutattya embernek, hol ta-
lálatséck fel az erő, molly szüksé-
ges a' meg-szenteltetésre; tudni-
illik Istennel a' mi *Aryánkánál*, ki-
től a' *hívatások meg-szenteltes-*
tek, Jud. 6. 1. a' mi közben-járó
Urunk Jézus Christusnak, ki lett mi-
nekünk meg-szenteltesünk, az
az, meg-szentelünk, 1. Cor. 1. 6. 30.
és kiváltképpen való módon a' Sz-
Léleknél, ki által meg-mosogatat-
nak, meg-szenteltesnek a' hűvek,
1. Cor. 6. 6. 11. melyre képest I-
stennék e' kegyelmes ajándéka,
a' Sz.

a' Szents Léleknek meg-újításának,
(*Tit: 3. §. 5.*) meg-szentelésének
(*2. Thessz. 2. §. 13.*) mondatik; és
a' kik ez idveiséges jóban részesül-
tek, a' Szents Lélektől szentel-
teteknek neveztetnek. *Ján: 3. §. 5. 8.*

§. VI. Annak-okaért (ezt tud-
ván) a' hívő ember, Istentől a'
meg-szenteltetésre rendeltetett,
eszközökhöz nyilván, (minémű az
Istennek igéje, *Jac: 1. §. 18. 1. Per.
1. §. 23.* a' Sacramentumok s ne-
vezett-szerént a' Szent kerefztség,
Tit: 3. §. 5. az Hit, *Cselek: 15. §. 9.*
Éc.) meg-külbözteti azokat,
a' Szenteltetésnek szerző okától,
Authorátul; és azokkal az eszkö-
zökkel egyébképpen nem, hanem
az Istennek nevének segítségül va-
ló hívásával él, kérvén Istent azon,
hogy az ő tőle rendeltetett eszkö-
zöket meg-áldván, tegye fogana-
tosókká azokat.

§. VII. Harmadszor: Az élő
Hit fel-indítja embert, hogy a'
melly kegyelmet immár vett Isten-
től, ellyen azzal, gyakorolván se-
génnyen abban önnön magát; hog'
ekkép-

ekképpen nevelkedgyék ő benne
a' kegyelem: miképpen tudomá-
nyunkat szorgalmatosságunkal, és
gazdagságunkat munkánkál öreg-
bittyük. Ide tartozik Urunk mon-
dása, *Matth. 25. §. 29.* Mindennek
a' kinek vagyon, adatik és meg sa-
porittatik. Lásd, *Matth: 13. §. 12.*
Mark: 4. §. 25. *Luk: 8. §. 18. és
19. §. 26.*

§. VIII. Negyedszer: Az élő
Hit harezol a' romlottságok ellen.
Mert midőn a' győzelem kezé-
ben vagyon, azt semmiképpen az
ellenség nem engedi, és midőn
maga nyomorult romlottságát meg-
tapasztallja, Istent mind addig,
meglen meg nem segítetik ő tőle,
nyugodni nem hadgya; ezt for-
gatván szívében és ajakin: Uram
engedjed hog y hallyak örömet és
vigaságot: hog y örvendözzenek az
én teteimeim, melyeket meg-rontot-
tál, *Solt. 51. §. 10.*

§. IX. Ötödször: Az élő Hit
által, tudván az embér, hogy I-
sten néha tanyaru látogatások ál-
tal, (mint Dávidot, *Solt. 119. 71.*)
néha

néha rend-kivül-való rettentések által (mint Saulust, *Cselek* 9.) vigye az ő hivat a' meg-szenteltetésre s. abban való nevelkedésre. Önnön magát Hit által az Istennek akarattya s. keze alá bocsátta békességes-tűréssel; hogy Isten ötet az ő bűneiből fel-gyógyítsa, mi módon és az melly eszközökkel (bár szintén nékie sanyarvak legyenek. is) ő Felsége akarja: miképpen a' beteg ember ő magát éppen az orvos Doctorra bizza, hogy a' melly orvosságokat ő néki háznosoknak ítél, azokat, *Recept*-ben írja.

3. 9. X. *Hatodszor*: Az élő Hit által, mint valami éren és esurgó esatornán, a' Christusból mint minden jóknak kút-fejéből, (*ki lakozik Hit által a' mi szíveinkben*, *Ephes* 3, 9. 17.) származik és folydogal a' mi lelkeinkben, természet-felett való kegyelenbéli hatóság, meg-újult cselekedetekre vezérlő erő, es minden lelki jóra képz hajlandóság s. egyszer s. mind alkalmatosság: mert *Hit által e-rőssé*

rőssödünk meg lelki állapotunkban, mint *Abrahám*, *Rom*: 4. 9. 10. *his által állunk is abban*, *Rom*. 11. 9. 20. *his által cselekszünk el az Igé-
renek amaz *Lelkes*, *Gal*. 3. 9. 14. *vélünk lelki örömet is*, *Phil*. 1. 25. *Sőt e' világos is meg-győzzük Hit
által*, 1. *Ján*. 5. 9. 4. meg-bizonyítván ekképpen, hogy mi ben-
nünk nem *holt his* vagyou, melly *cselekedetek nélkül volna*, *Jak*. 2. 9. 26. hanem élő és *szeneseges his*, *Jud*. 9. 20. *melly által a' szívek
meg-tisztítanak*, *Cselek* 15. 9. 9.*

9 XI. Midőn azért némellyek egy avagy más jószágos-cselekedetben akaráván magokat gyakorlani, elébb nem mehetnek, ettől vagyó, mert e' fő *Virtust* a' Hitet, mellytől a' több *Virtusok* függenek elmulattják. Ugyan is ha száradni kezd az élő-sa, nem ágait hanem gyökerét kell annak öntözni: Így a' mi szenteltetésünkben-való foglalkozások, arra oktatnak, hogy Hitünkre vigyázzunk, az Istennek kegyelme felől penig ne kételkedjünk. Mert a' kik azért kételked-

néha rend-kivül-való rettentések által (mint Saulust, *Cselek* 9.) vigye az ő hivat a' meg-fizenteltetésre s. abban való nevelkedésre. Önnön magát Hit által az Istennek akaratya s. keze alá bocsátta békességes-tűréssel; hogy Isten őtet az ő bűneiből fel-gyógyítsa, mi módon és az melly eszközökkel (bár szintén nékie sanyaruak legyenek is) ő Felsége akarja: mi-képpen a' beteg ember ő magát éppen az orvos Doctorra bizza, hogy a' melly orvoságokat ő néki hatznosoknak ítél, azokat, *Recept*-ben írja.

§. X. *Hatodszor*: Az élő Hit által, mint valami éren és esurgó esatornán, a' Christusból mint minden jóknak kút-fejéből, (*ky la-kozik Hit által a' mi szíveinkben*, *Ephes* 3, §. 17.) származik és folydogal a' mi lelkeinkben, természet-felett való kegyelmeibéli hat-hatóság, meg-újult cselekedetek-re vezérő erő, es minden lelki jóra kélz hajlandóság s. egyszer s. mind alkalmatosság: mert *Hit által e-*

rősöd-

rősödünk, meg-leiki állapotunkban, mint *Abraham*, *Rom*: 4. §. 10. *hit által állunk is abban*, *Rom*. 11. §. 20. *hit által ötfeszíték-el az Igé-retnek amaz Lelket*, *Gal*. 3. §. 14. *vészünk lelki öröme is*, *Phil*. 1. 25. *Sőt e' világos is meg-győzzük Hit által*, 1. *Ján*. 5. §. 4. meg-bizonyítván ekképpen, hogy mi ben-nünk nem *hált hit* vagyou, melly *cselekedetek-nélkül volna*, *Jak*. 2. §. 26. hanem élő és *szeneseges hit*, *Jud*. §. 20. *melly által a' szívek meg-ristiztának*, *Cselek* 15. §. 9.

§. XI. Midőn azért némellyek egy avagy más jószágos-cselekedet-ben akarván magokat gyakorlani, elébb nem mehetnek, ettől vagyó, mert e' fő *Virtust* a' Hitet, melly-től a' több *Virtusok* függenek el-mulattyák. Ugyan is ha száradni kezd az élő-fa, nem ágait hanem gyökerét kell annak öntözni: Igy a' mi szenteltetésünkben-való fo-gyatkozások, arra oktatnak, hogy Hitünkre vigyázzunk, az Istennek kegyelme felől penig ne kételked-gyünk. Mert a' kik azért kételked-

B

nek

nek az Isten kegyelmefelől, hogy a' meg-szenteltetés ő benne csak rész-szerént-való, erőtlén és gyenge, az ollyatén esztelenekhez hasonlók azok, kik azért nem akarnak enni, mert az éhség miatt igen meg-erőtlenedtenek: nem gondolván-meg hogy a' meg-szenteltetés nem egy szem-pillantásban léfzen, hanem a' mi belső emberünk meg-újításuk napról napra, 2. Cor. 4. §. 16.

4. §. XII. Urólfzor: Az élő Hit fel-gerjeszti embert, hogy Istennek hálákat adgyon, a' meg-szenteltetésnek csak kezdetinek-is ajándékoztatásáért, Rom. 7. §. 25. Mert ugyan-is a' mi természetünkben lévő romlottságnak és halálos méregnek meg-gondolásából, tudgyuk minémű ki-beszéheretlen kegyelem légyen a' meg-szenteltetésnek csak leg-kisfebbik mértéke-is; és hogy annak kezdete, bizonyossága légyen az ő következendő nevelkedésének és tökéletesítésre-való vitettetetésének. Lásd, 2. Cor. 7. §. 1. Phil. 3. §. 12-13. 14.

§. XIII.

§. XIII. Hogy pedig a' Hivő ember az Istennek a' meg-szenteltetés-felől-való Igéretiben Hit által meg-nyughassék, még midőn a' bűnöknek súlyos terhét önnön magán érzi-is, e' következendő elközökkel éllyen.

I. Eszköz. Szüntelen fohászkodások, töprenkedések, panaszok, keserves köny-hullatások által, meg kell siratni bűneinek nagy, sok es nehéz voltát; utálni kell azoknak meg-fergeteztő undokságát, és azoknak minden tehetséggel-való el-távoztatására fogadással kell kötelezni önnön magát; követvén ebben Szent Pálnak példáját, Rom. 7. §. 14—24.

II. Eszköz. Fordítsa elméjét az Istennek (ki a' meg-szenteltetést igirte) igazságára, melly soha meg nem csal, Tit. 1. §. 3. hatalmára, melly ellene-á hatatlan, Esa. 45. §. 24. Rom. 9. §. 19. kegyelmére, melly meg bánhatatlan, Rom. 11. §. 29. és arra a' tellyes és tökéletes elégedendőségre, melly a' Jésus Christusban vagyon, Colos.

B a

1. §.

*Hivő ember
éles g ya
korlása.
ra segí-
tő Esz-
közök.*

I.

1. & 19. és 2. & 9. melly szabadi-
sónak kút fejebül nagy örömmel me-
rithetni vizes, Esa. 12. & 3. Gon-
dollya-meg azért, hogy a' mit I-
sten az első teremtésben terem-
tett, most azont ajjonnan terem-
heti: meg-igíte ő ezt s. a' Chri-
stus meg-is szerzette, &c. semmi
reható nincs en hátra

III. Eszköz. Terjeszszé elei-
ben Istennek az ő szép Igéretit,
mellyeket a' meg-szenteltetés fe-
lől tett, (Péld. ok. Esa. 35. & 7.
8 és 44. & 3. Zachar. 13. & 1.)
és könyörögjön ő Feliségének azok-
nak meg-nyeréséért: *Uram lám-
sa igirsd, helyesítsd-bé azért fo-
gadásodat, &c.*

IV. Eszköz. Mind ez elől-
számlált dolgokkal erősítse szívét,
hogy az Istennek ígértiben állia-
tatoslan meg-nyugodván, örülljön
és örvendezzen azokban, 1. Cor.
5. & 14.

IV.

IV. RESZ.

Az igaz Hitben végig meg-
maradó alhatatóság fe-
lől való Isteni Igére-
tekről.

5. I. Harmadik, lelki dologról
való Igérete Istennek, mellyben itt
a' világon Hitből kell élnünk, az
Hitben végig meg-maradó álhatat-
osság felől-való Igéret: mellyel
tellyes a' Szent írás, Esa. 54. & 10.
*A' heg yek meg indulnak és a' hal-
mok meg rendülnek, az én irgal-
masságom pedig ráled el nem távo-
zik és az én bekecségemnek frigye
meg nem tántorodik, aze mondgya
a' te könyörülő Urad, 1. Cor: 1. & 8.
Az Isten meg-erősít titeket mind
végig az ártatlanságban. Ere-
nezzve mondgya Szent Péter, hogy
az ajjonnan-szállottak Istennek e-
resztül hit által örízzenek az id-
vessegre, 1. Pet. 1. & 5. Olvasd-
meg: Sol. 37. & 23. 24. és 92. &*

13. 14. és 112. 9. 5. 6. és 125. 9.
 1. 2. Efa. 29. 9. 21. Jer 31. 9. 3.
 Hof 2. 9. 19. 20. Matth. 6. 9. 18.
 Luk. 22. 9. 31. Ján. 20. 9. 17. 28.
 29. Rom. 8. 9. 37-38. és 11. 9. 29.
 2. Cor. 1. 9. 21. 22. Phil. 1. 9. 6.
 2. Theff. 3. 9. 3. 1. Ján. 2. 9. 27.

Hisnek
 munkái

9. II. Az élő Hit az ő soha el
 nem fogyó, sőt mind végiglen
 meg-maradó áthatatósága-felől-
 való Isteni Igéretnek körül, illetén-
 képpen mutatya eleveniségét s
 hathatós munkálkodását.

Elsőben: Az élő Hit tartóztat-
 minket, hogy a' mi természeti e-
 rőnkben ne bizakodgyunk, sőt va-
 lóban meg-ismérjük s: érezzük a'
 mi erőtelen romlottságunkat, melly
 olytán nagy önnön magában,
 hogy ha arra támaszkodnánk, nem
 csak el-esnének de sőt vég-képpen-
 is ki-esnének a' kegyelemből: Mert
 ugyan-is, nem vagyonunk alkalmat-
 osság, mi magunkról valaminek
 (tudni illik jónak) meg-gondolásá-
 ra, ugy-mint mi magunkról; ha-
 nem hogy alkalmatosak vagyonunk,
 Istenről vagyon, 2. Cor. 3. 9. 5.

9. III.

9. III. Másodszor: Az élő Hit,
 Szent gyanóságot indit mi bennünk
 melly által gyanósokká tesszük
 magunkat és igen tartunk attul,
 hogy valamiképpen Isten ellen go-
 noszságot ne cselekedgyünk, Job.
 9. 9. 28. Mert a' Hit bizodalmas-
 kodik-is Istenben, s-egyszer-s-
 mind gyanósodik-is mi hozzánk;
 melly gyanóság szerez mi bennünk
 lelki vigyázást, és a' bűnöknek még
 alkalmatosságának is szorgalmatos
 gondal-való el-kerülését. Mint a'
 ki gyanakodik egészsége felől épp-é
 az avagy betegségre hanyatló, az
 olytán ember igen szorgalma-
 tosan és szorosan meg-tartya e-
 géségére való gondvifelését avagy
 a' Diétát. Hasznosb-is bizonyára,
 hogy ez illetén állapotunkban in-
 kább félelmek legyenek, hogy
 nem vakmerő-képpen bátorlodók:
 mert ha minden félelem-nélkül
 csak nagy bátran élünk, veszedel-
 münkhez közelittünk; mivel a' mi
 mindennapi szükséges magunk
 meg-próbálását mérészsen el-mu-
 lattjuk.

B 4

9. IV.

§. IV. *Harmadszor*: Az élő Hit, ragaszkodván erőssen az Istennek ígéretihez, mellyeket tett annak mind végig meg-maradó álhatatossága felől, hogy buzgó könyörgés által Istenhez mint erős gyámolhoz fussunk, segéll beünket. Így könyörgött Dávid: *Igazgassd Uram lépésmet a' te ösvényaidben, hogy ki ne hágyanak az én lábaim*, *Solt. 17. §. 5.* Másutt-is, *Solt. 119. §. 8. 31. 32. 33.* *Enek. 1. §. 4.* Mert hit által érezzük meg kitől adatik minékünk a' minket gyámolító erő (tudni-illik Istentől) azért nem magunkra támaszkodunk hanem ő hozzá folyamodunk; tudván hogy az Ur mellettünk áll és meg-erősít minket, *2. Tim. 4. §. 17.* kinek kegyelme elég minékünk; mere az ő ereje erőtelenség által kísérti végben, *2. Cor. 12. §. 9.* és jóllehet a' mi kincsünk cserépedényekben vagyon, mind-aztalán annak az erőnek nagysága Istenné és nem mi magunkéul való, *2. Cor. 4. §. 7.*

§. V.

§. V. *Negyedszer*: Az élő Hit kívánnya, el fogja; lelki nevelkedésére fordítja az Istennek beszédét, úgy-mint a' végig meg-maradó álhatatosságnak tápláló eledelet; mellyre Péter Apostol inti is a' híveket mondván: *mint mostan született gyermekek, az Isten beszédének amaz tisztaságát követnyátok, hogy annak általa nevelkedg jerek*, *1. Pet. 2. §. 2.* Mert miképpen minden élő állatban vagy on ly erő, melly által az ő táplálására-való nedvességet magához szítja, így a' Hitben is vagy on.

§. VI. *Erdősor*: Hathatósképpen gyakorollya önnön magát az élő Hit mind azokban mellyek az ő álhatatosságára szolgálnak, és ha néha el-lankadván valamit elmulat-is, annál nagyobb ferénységgel és buzgóbb igyekkezettel mégyen a' kegyelmségnak gyakorlására: mint midőn az uton-járó az utat el-vétvén avagy vízszá-tébol yogván, ha észben-vette el-maradását, annál hamátébs-nagyobb

Bj

Htt.

fietséggel igyekezik menni az igaz utra. Ennek oka ez: mert a' Hít mennél inkább hiszen, annnyival inkább él; mennél inkább él, annnyival inkább nevelkedik; mennél inkább nevelkedik, annnyival inkább munkálkodik.

8.

§. VII. *Utólszor*: Az élő Hít, az ő végig meg-maradó álhatatosságának kegyelmét a' Christustól titkosképpen vonzza. A' csak ideig tartó Hít azért fogy el, mert kút-fő és forrás-nélkül-való gyenge folyamat; az igaz Hít pedig azért marad meg el-fogyhatatlanul mind végig, mert az ő folyamat-tyát a' kút-fő és ki-merithetetlen forrás Jésus Christustól veszi, ki lakozik hűvek általa a' misztériumban, Eph. 3. 6. 17. és a' hűvek tel-lyesítségéből vesztik minnyáján, kegyelmét is kegyelemére. Ján. 1. 16.

*Nisbéli
éles gy
korlasi
ra ségi
ső Efé
közök*

§. VIII. Az Eféközök, melyek által ember erősítheti Hitit, hogy Istennek a' Hítben-való végig meg-maradó álhatatosságról tett Igéretiben semmit ne kételkedgyék, im ezek:

I. Esz.

89

I. Esz kö z. Visgállya-meg természeteti állapattját, melyre nézve akar ki-is csak erőtelen, álhatatlan, romlandó, csak leg-kisebb késérternek meg-győzésére, és a' bűnöknek alkalmatosságának el-kerülésére is igen alkalmatlan; ellenben pedig a' kegyelembül-való ki-esésre igen hajlandó: meg-tapasztalván mind ezeket, keservesen sirassa-meg ilyen fogyatkozását, és az önnön természeteti tehetetlenségét szeméi előtt forgatván, magában semmit ne bizzék.

II. Esz kö z. Serkencse-fel s. erősítse-meg önnön magát a' ké-sértetek ellen e'következendő dolgokkal.

24

(1) Gondolkodgyék így: Ha én erőtelen vagyok magamban, Isten hathatós orvosom énnékem és első kö-szálam, Sol. 18. 9. 2. és 103. 9. 3. 2. Sam. 22. 9. 2. 3.

(2) Nyugodgyék-meg abban, hogy a' Christus közben-járásának lehetetlen haszon-nélkül el-mul-mi: Ugyan-is a' Christus rökellere-fő meg-tartatja azokat a' kik

B 6

8 48

ő általa járulnak Istenhez, mindenkoron elvén, hogy esedezzek ő érettek, Sídok 7. §. 25.

(3) Ezt is elméjében forgassa: A' kik csak természet-szerént születtek, az által halhatatlanságra nem léphetnek; de a' kik romolhatatlan magbul ujjonnan születettek, 1. Pet. 1. §. 23. a' halhatatlanságban azok részesülnek.

(4) Így is biztassa magát: A' Christus meg-holt egy szer a' bűnnek és soha többé meg nem hal, Rom 6 §. 9. 10. Azért a' ki a' Christusban él Hit által, meg nem halhat, Ján. 6 §. 51.

(5) Tartsa meg ezt is: A' Hit Istennek ajándéka, Phil. 1. 29. s-nem a' szabad-akaratnak munkája; annak-okáért nem az álhatatlanság melly a' szabad-akaratban vagyon, hanem az erős álhatatosság, melly Istentől származik, bővelkedik a' Hitben.

(6) Csak el-híreffe magával hogy az Istennek kegyelmessége, az ő befzédének ereje, es ígéretnék meg-változhatatlan volta, fel-lyül,

lyül-haladgya az embernek hibogó erőtelenségét és hajladozó álhatatlanságát: Isten az, ki a' meg-szövedezes nádat nem romtya-el, es a' fűstől-gő g yertya beles nem öltya-el, Matth. 12. §. 20. Láld, 2. Cor. 12. §. 9.

III E S Z K Ö Z. Könyörögiön ember Istennek, hogy ő Felsége ne csak gyámolul légyen mellette az igazságnak utában, hanem egy-szer-s-mind bizonyosá-is tegye-ötet arrul, hogy végiglen véle lé-szen: és a' mint lehetetlen hogy ő Felsége az ő szövetségének ellene-mondgyon, így mindenkoron el-méjében tartsa néki-is, annak a' szövetségnek változhatatlanságát.

V. R E S Z.

Az ördögnek kísérteti ellen-
való győzelem felől lelt,
Isten, Igéretekrül.

§. I. Tagadhatatlan dolog, hogy a' pokolbéli ördög mindenkoron azon igyekezik, hogy a' hívő embert örök veszélyben ejtse; (mert *mint az ordító Oroszlán szelleyel jár keresven kit el nyeljen*, 1. Pet. 5. & 8. eskivánnya a' hiveket *hogy meg-rostálja őket mint a' gabonát*, Luk. 22. & 31. mellyhez képest a' hiveknek *tuszkodások vagyon nem a' test és vér ellen, hanem a' fejedelmek ellen, a' hatalomságok ellen, a' világban uralkodók ellen, a' sötétségnek vezerei ellen, a' lelki gonosz tagok, az az ördögök, ellen*. Ephes. 6. & 12.) Mind-azáltal Isten a' Sátánnak ostromlása ellen, nem csak elménkben rakogattya ez illetén harczunknak szükséges voltát, igyünk nek igazságát mellyre nézve tuszkodunk, annak-felette minémű nagy tisztelségünk és jutalmunk legyen a' győzedelem után; hanem egyszer-mind drágalátos ígéretek által bizonyossá télsen minket, mind a' nekünk tőle adandó harszóló erőn, s-mind azon erő által

által el-követendő diadalmas győzedelmünkről.

§. II. Leg-első ígérete-is ez volt Istennek: *Es az (tudni-illik az Aszfzonyi-állat magva) meg-vontya tenéked (kigyó, ördög) fejedet*, Mos. 1. könyv. 3. rész. & 15. Igaz ugyan, hogy leg-főképpen ez ígérete Istennek a' Mesiás Christusra nézett, *ki meg-fosztván a' birodalmakat és a' hatalomságokat, azokat nyilván mutogatta diadalmas vésén azokon a' keresztfá által*, Colos. 2. & 15. és a' ki a' halálnak általa, el-vontá azt, a' kinnél az halálnak birodalma vala. az az, az ördögöt, Sídók. 2. & 14. De mind-azáltal, nem kell innen ki-rekesztetni a' hiveket-is: 1. Mert a' Fő és a' tagok-is egybülvalók, Síd. 2. & 11. 2. Mert a' Hívek Christus magva, *Esa. 53. & 10.* 3. Mert a' Christus ördögön-való győzedelme, minden ő tagjaira ki-származik, *Rom. 16. & 20.* Eönnön maga-is Christus Urunk ígérte hogy *az Anyaszent-egyházon a' pokolnak kapu diadala*

dalmat nem űhebernek, Matth. 16.
 6. 19. melly Anya-szent-egyház-
 nak élő tagjai a' Hívek.

6. I-I-I. Ide tartozik ez-is:
 Igaz, az Isten ki nem hágy titeket
 felljebb kesértetni annál, a' min-
 el-szenyvedhetitek, sőt mind a' ké-
 sértetést eg yestemben a' szabadu-
 lásra útát nyit, hogy el-szenyved-
 hestétek, 1. Cor. 10. 6. 14. Ismét:
 A' békességnek Istene meg-ronyja a'
 Sárán a' el lábaitok alatt hamar,
 Rom. 16. 6. 20. mellyre névve a'
 hívek bizonynyal el hiszik, hogy
 sem élet, sem halál, sem Angyalok,
 sem FEJEDELEMSEGEK, sem HA-
 TALMASSAGOK, &c. el nem szá-
 kaszthatják őket az Istennek sze-
 relmetétől melly űagyon a' mi Urunk
 Jésus Christusban, Rom. 8. v. 38.
 39. és jól tudják hogy Valaki I-
 stentől szűletett nem űerkezik.
 (tudni-illik meg-terhetetlenül)
 hanem a' ki Istentől szűletett meg-
 tartja magát, és amaz GONOSZ
 (az ördög tudni-illik) nem illeti
 azt, Cugy hogy meg-is győzhes-
 se) 1. Ján. 5. v. 18.

6. IV.

6. IV. Az élő Hit az Istennek
 drága Igéretit, mellyekben az ör-
 dögnek késérteti-ellen-való dia-
 dalmat ígérte Híveinek, midőn
 meg-fogja, eleven munkáját ez
 következendő dolgokban mutat-
 tya-ki.

Elsőben: Meg-éretteti mi ve-
 lünk az élő Hit, hogy magunktól
 alkalmatlanok vagyunk arra, hogy
 ellene állhassunk a' Sáránnak: s
 egyszer s-mind meg-mutattya,
 hogy Isten a' minket késértő ördö-
 göt annyira meg-szorította hatal-
 mával, hogy ne legyen ő néki sza-
 bad valakit akar; a' mikor ő akarja
 mi-módon, formán, és a' meddig
 akarja késértetni; hanem minde-
 nekben Istentől kell függeni néki.
 Isten tett-va határt a' Sáránnak,
 hogy a' mi józága volna Jóbnak,
 birna azokkal, de őnnön magához
 ne nyúlhatna, Job. 1. 6. 12. az után
 őnnön magán-is birodalmat ada
 néki Isten, de az ő életét (lelket)
 nem adá kezében, Job. 2. 6. 6.
 Mikor Idvezítő Christus Urunk,
 Gadareusok tartományában, a-

maz

Hívek
 munkái

1.

maz koporsókban lakozó, dühös-ködő emberből, a' *Legio* ördögöt ki-űzte vóna, az ő engedelme-nélkül csak a' dísznókban sem me-herének-bé, *Márk.* 5. 6. 12. 13. sőt azon tartományban sem ma-radhatnak vala meg, engedelme-kivül, *Gers.* 11.

2.

§. V. *Másodszor*: Az élő Hit ki-nyilatkoztattya s-nyilván-való-vátélzi a' Sátán késértetinek ren-dit, módgyát, formáját. Ez igen hasznos a' győzedelemre: mert a' miút a' földi ellenségnek me-grontására s-győzésére igen hasz-nos az, hogy az ő tanácsit, *practi-cáit*, hadi tortélyit tudgyuk; így az ördög ellen való győzedelemre igen hasznos, az ő ostromlásinak esalárdságát tudni. Az ördög az ő késértetivel mindenkor veszedel-mét akarja a' híveknek, de főkép-pen igyekezik véghez-vinni, go-nofz szándékát. Néha bűnre édes-gető hitegetés által; néha idves-ség-felől-való kételkedést szerző gondolkodásoknak, embernek szí-vében bé-fugallása által; néha a'

meg-

meg-térésnek lehetetlenségérül-való bajlódttatás által; néha Isten ellen káromkodó iszonyú gondo-latoknak elménkben hirtelen való bé-lövellése által; néha szörnyű lelki gyötrelmek által, *Éc.* mind ezekben az élő Hit, mint egy *Ha-di Tanács*, rendes kélzületet nyújt, hogy akar mellyik feregnek-is il-lendő fegyverrel ellene állhassunk, tudván az ellenségnek minden ő gondolatit, mesterségit, 2. *Corint.* 2. 6. 11.

3.

§. VI. *Harmadszor*: Oltal-maz a' Hit és meg-tartóztat, hogy a' mi testi okoskodásunkból szár-mazott vakmerő beszédekkel a' gonofz késértőt ne ingerelgyük, se reánk inkább ne gerjeszgyük; ha-nem panaszkodó fohászkodások által, és buzgó könyörgések által állapotunknak mi-voltát Istennek meg-jelensgyük. A' *Rabszecs* a' Se-nachérib Királynak egygyik Fő-Hadnagya, midőn káromlaná az élő Istent, csak halgata a' nép, és újabb szitokkal dühöségét nem gyújta; 2. *Király.* 18. 6. 35. 36. az

Ezt.

Ezékiás is látván az ő káromkodó levelét, fel-mervén az Urnak házában, ki-terjeszté azt az Ur előtt, *refe* 19. v. 4. Így kell itt is cselekedni.

4. §. VII. *Negyedzser*: Hit által, az meg-késértetett Lélek, meg-fogja az Istennek drága Igéretit, és segítségért Istenhez folyamodik, erősítvén magát a' késértetek ellen. *Sóla* 91. v. 2. 3. *Esa* 50 v. 7. 8. 9.

3. §. VIII. *Eördögzör*: A' Hie cselekedsziazt-is, hogy nagy bátorsággal nevelkegyünk s-előbb e-
lébb mennyünk a' kegyességnek gyakorlásában és a' mi hivatalunkra tartozó dolgokban, úgy-mint Istenül a' késértetből-való ki-szabadulásra rendeltetett s- meg-szenteltetett eszközökben. Midőn az ellenség láttya félelmét avagy lankaságát ellenkező felének, azonnal készebb hogy reá rohan-
nyon: Így ha az őrdög félelme-
sekké és a' szent eszközökkel-való
élésre restkévé teheti az embere-
ket, nagyobb készséggel lövöldözi
az u-

az után rájuk késértetinek tűzes nyilait. De a' Hit mind azokból, melyet az őrdög akadályúl vét ember eleiben, a' jóban-való ké-lelterésre, jóra serkentő hathatós ősztönöket csinál, hogy tulajdon maga fegyverével verettségé viz-szá az őrdög.

§. IX. *Hatodzser*: Erősit, minket a' Hit:

Mert, I. Az Istennek gondvi-felő szárnyai alá vezétel, holott bátorságos csendességben nyug-hatunk: Ugyan-is, azért engedi-meg Isten az őrdögnek hogy hiveit késércse, hogy ekképpen őket I-sten, önnön magához édesítse, mint a' kisdéd gyermek midőn va-lamivel rettentetik, azonnal édes Annyához futamodik; így midőn késérteti által rettent minket a' Sátán, Istenhez folyamodunk.

II. Ha az őrdög ellen-vetések-
kel ostromol, a' Hit erősebb fele-
letekkel gyámolít: az őrdög ideig-
való veszedelemmel rettent: a' Hit
az őrdökhé-valót forgatya: ideig-
tartó teszi őrmre csalogat az őrdög.

dög, a' Hit az örökké-való öröme-
nek édeségére gerjeszt.

III. Ha a' Sátán nem csalóka
hitegeréssel, hanem erőszak tétel-
del dühösködik, a' Hit minket a-
maz erős kösziklára a' Jéhus Chri-
stusra helyhezttet, 1. Cor. 10. 9. 4.
kinek erősítő kegyelme elég miné-
künk, 2. Cor. 12. 9. 9. melly által
meg-mozdúlhatatlanul állunk,
Rom. 5. 9. 2.

7.

9. X. *Heredfzer*: Serénnyen
vigyáz és ugyan trását áll az élő
Hit mindenkor, mindenütt, a' ké-
sértőnek nyargaló s-ki-űtő seregei
ellen: minéműek minden-féle bü-
nők, a' bűnnek cselekedetire tán-
torító belső s-leg-első indulat és
kívánság; annak nevelkedése;
bűnt szaporító társalkodások; go-
noszt nevelő rendetlen szokások,
És mind ezek ellen szeméssen vi-
gyázván a' Hit, ez elől-járó titkos
kóborlókat vizsgálja veri, hogy a'
derék ostromon-is harcot álhas-
son mind a' győzelemig.

1.

9. XI. *Nyolczadfzer*: Az élő
Hit igazgat ebben-is, hogy midőn
leg-

leg-dühösebben ostromol a' Sá-
tán, abból mi nem kétségben esé-
re hanyatoljunk, hanem lelki ö-
röme gerjedgyünk. Mert midőn
ilyen agyarkodását mutogatya e'
dühös Orofzlán, akkor az élő Hit
mint tanult vitéz bé-fugallya fzi-
vünkben az ellenségnek álnoksá-
gát; tudni-illik azért fogta illy sa-
rénnyen, mert minden készületi-
bű ki-fogyott, incselkedésére I-
stentül engedtetett ideje ki-rőlt,
s-most válik-el vagy nyeri vagy
veszti: Ugyan-is, akkor az ördög
nagy haraggal telles, mikor tud-
gya hogy kevés ideje vagyon, Jelé-
12. v. 12. Három rendbéli késér-
tetivel ostromlá a' szemtelen lélek
Urunk Jéhus-is, de az utolsó leg-
rettenetesebb vala, Matt. 4. 9. 9.

9. XII. *Kilenczedfzer*: Ha
az ördög meg-újíttya incselkedé-
st, jó készülettel várja az élő Hit,
és a' melly elsőzőkkel ez előt-
győzedelmeskedet rajta, most-is
ugyan azokban gyakorollya ma-
gát.

9. XIII. *Utólfzer*: Az élő Hit,
a' ké-

10.

a' késértetek tül csak nem el-nyomatott, haldokló-felben-való, és kétségben-eséste hanyatló embert, gyámolította még akkor-is, midőn az Istennek ő hozzá-való kegyelmességének summinémű jeleit, és hitinek gyümölcsseit nem találhatta fel magában: Ez nagy szorongató gyötrelemben ekképpen szól az élő Hit embernek.

*Előbir-
nek biz-
satos
sai.* I Gondold-meg (oh Ember) hogy a' testi betegek, néha tel-lyeliséggel el-ár-lyák magokban, hogy már semmi élet nincsen ő benne, holott a' melléte állók az Orvos Doktorral egygyütt látták hogy még éldegél: Így lehet te-néked-is ez aránt dolgod. Nem-is csuda penig, mert valamiképpen a' csendesség-nélkül habzó vízben, senki ábrázatját meg nem láthat-tya; így a' késértetek miatt tán-torgó szívben, ember belső álla-patját nem szemlélheti. Ne nyu-godgyál azért (ember) meg mo-
stani gyanótságodon, hanem gon-dold-meg, érzetted-é valaha ben-ned Istenednek kegyelmét? lát-tad-e

lad-e Hitednek gyümölcsét? ha így vagyon, hidd-el még most sem fogyott-el, ha szintén te nem ér-zed-is, Solt 77. §. 3.-7. 12. és ha magad állapottya felől ítéletet nem tehets-is, a' tudós Isten em-berinek ítélet-ételinek adgy helt, a. Cor. 2. §. 7. 8.

I I. Kérlek (ember) ez utolsó igyedben nem a' tennen szivedben nézgély, hanem az ördögnek fel-tett czéllýára figyelmezz. Mire szándékozik a' Sátán? Arra hogy a' te belső állapotodnak mi-vóltát te töléd el rejtse, hogy azt ne tud-hassad; és tégedet nem bátorko-dásra inditson, hanem kétségben-ejtsen: rones-el azért ez ő czéllýát és hidgy áthatatossan: ezt csele-kedvén mind a' Sátánt futásában meg-gátolod, s mind a' Christus kegyelmeinek hathatós érzését. szivedben meg-tapasztalod, mel-lyektül magadat úresnek lenni álí-tottad.

I I I. Tanúld-meg ezt is (Em-ber) hogy az Istennek kegyelme nem mindenkor egyenlő-képpen

munkálkodik az hívekben, néha titkosabban s-néha nyilvánban : mint az elő-fának télen, a' tűznek a' hemu alatt más állapotja vagy on mint egyébkor.

IV. Hitefd-el ezt-is magaddal (Ember) hogy az ördögnek fokkáig tartó és szörnyűképpen dühösködő ostromlása, jele annak hogy az Isten még te benned lakozik : mert az Isten-nélkül-való meg-vettetett és hitetlen embernek kétségben-ejtésére, csak kisebb kétségterti-is az ördögnek fogyanatos. Tudd-meg azért (oh Ember) ha a' titztátalan lélek találná a' te szivedet meg-seperve és meg-ékesítve, Matth. 12. v. 44. az az, a' kegyelemtől üressen, könnyen bé menne heted magával, magánál gonoszabbakkal ; és ha az házat erősebb viréz nem őrzené amaz erős fegyveres ördög azt könnyen el-foglalhatná, Luk. 11. 9. 21. 22 Csudáliyd azért (oh Ember) Istennek híveihez s-hozzád-is való nagy jó voltát, ki soha addig hait az ördöggel-való ütkö-

zetren

zetre, harezra ki nem bocsátta, míg nem győzedelemre-való erővel őket fel-fegyverkezeti : annak-okáért az hol fokkáig-tartó a' késérter, ott meg-győzhetetlen a' kegyelem. Ez szent tanács mind a' Hittől származik.

9. X I V. A' Sátánnak pedig késérteri ellen, hogy az élő Hit fel-indittatván magát az Istennek a' győzedelem felől tett Igéretit-is meg-foghassa, ne mulassa-el ez egynehány eszközoeket.

I. E s z k ö z. A' meg háborodott lélek nagy alázatosággal tégyen vallást Istennek elébbi bűneiről, mellyek által az ördögnek ez késértetire az ő szívében útat nyitott ; nevezet szerént, vallyameg az ő temérdeki tudatlanságát a' lelki dolgokban ; elméjének héjájában-való kábáságát ; az Isten kegyelmének tőle semmire becsüllését s-majd csak nem meg-verését ; minden lelki bátorság-nélkül-való félelmességét ; magában-való vakmerő bizakodását ; az ördög késértetinek magánosan s-titkon-

C 2

való

Hitefd
elet gya
korlása
ra segítő
Eszkö
zök
I.

való bé-vételét, &c. Továbbá vallást tévén, siralmassan panaszkoddyék Isten előtt keserves állapattjárúl, hogy ő immár semmi nyugodalmat nem érez az ő belső részeiben, sőt igen reszket a' te-reh alatt és felette igen meg-sebesített, &c. Vegye-fel példájúl Dávidot: Solt. 3. v. 2. Uram melly igen meg sokasottanak az én ellen-ségim? melly sokan vadnak az én ellenem támadók? Es, Solt. 32. 4. Ejjel és nappal nehezedik Vala én rajtam a' te kezéd, Változik Vala az én nedvességem nyári száraz-ságokra. Ismét, Solt. 38. v. 8. Az én sompörim meg rakottanak nagy fájdalommal és nincs semmi épseg az én sejtemben. 10. Uram te előtted vagyon minden én kétségem és az én nyögésem te előtted el nem rejtett, &c.

2.

II. Esz köz. Panaszolkoddyék egyfzer s-mind a' Sátánnak nagy gonoltságjárúl, mellyet tenned ez ő kísértetiben; kérje-is Isten azon, bocsássa-meg ő Felsége kegyelmellen, a' mit a' kísértet-nek

nek folyásában vétkezéndik; és hogy a' gonosz ördögöt fedgye-meg, tiltsa-meg, rontsa és tapod-gya-el, könyörögjön azon-is, mondván: Uram könyörölké rajtam mert nyomorúságom vagyon, meg-hervadott bánat miatt az én erő-m, Solt. 31. v. 10. Szabadítsa meg engemet az én ellenségitől kezéből és az én háborgatóimtól, vers. 16. Uram szabadítsa meg az én lelkemet az ő Geszedelmektől, az oroszlanok közöttől az én egy-yeletemet, Solt. 35. v. 17. Uram bekefseggnek Istene ronsd meg a' Sátánt a' mi lábaink alatt hamar. Rom. 1. v. 16. 20. Lám azért jelenel meg oh Istennek Fia, hogy el-ronsd az ördögnek cselekedését. 1. Ján. 3. v. 8.

III. Esz köz. A' kísértő ördöggel csak kicsiny dologban-is ne czimborálljon, az az, leg-kisebb kísértetinek-is szállást ne adgyon, és tankadó lágy-ságával valami bizodalmat neki ne nyújtsón; sőt inkább önnön magát az áthatatosságra és meg-erősödésre,

C3

bizta-

biztató beszédekkel fel-indicsa;
 így szólván: *Miért hadsád el ma-
 gadat oh én lelkem, és miért búskodol
 én bennem? Bizzál az Isten-
 ben mert még ő néki bálát adok,
 mert ő az én orczámnak szabadi-
 sója és ő ennékem Istenem,* Sólt. 43.
 v. 5. *Várjad az Urat oh én lel-
 kem és légy erős, és meg erősíti a-
 te szívedet: azért várjad az U-
 rat!* Sólt. 27. v. 14.

Es hogy ez aránt való szükségese-
 ríftit hasznossan végben-vihesse,
 gondollya-meg a' Sátánnak ter-
 mézetit, ki mentül inkább ember-
 néki engedelmeskedik, annál fel-
 lyebb dühösködik; és ellenben,
 ha ember ellene álván keményke-
 dik, ő is viszontag gyengébben tu-
 lakodik: gondollya-meg az Isten-
 nek természeti szokását is, ki az
 ő híveit meg-örzi, Sólt. 31. v. 24.
 és az ő szolgáinak lelkeket meg-
 szabadítja, hogy el ne vesztse-
 nek, kik ő benne bíznak, Sólt. 34.
 v. 23. s nem is engedi őket felljebb
 kísérteteni annál a' mint el-szeny-
 vedhetik, 1. Cor. 10. v. 14. Gon-
 dollya-

dollya-meg továbbá, mi légyen a'
 kísérteteknek vége, gyümölcset
 Nem az, hogy a' hívek azokban
 el-veszszenek; mert az Ur Isten
 mindig az híveket a' kísértetekből
 meg-szabadítani, 2. Pét. 2. v. 9.
 és bizonylyal a' kísértettel egye-
 temben a' szabaduláfra írat nyit,
 1. Cor. 10. v. 14. hanem hogy a'
 híveknek hitek, áthatatóságok,
 békeséges-tűrésék, &c. meg-pró-
 báltassék, Jak. 1. v. 3. és az ő hi-
 veknek meg-próbáltatása találta-
 sék dicsőretekre, tisztességekre és
 dicsőségre lenni a' híveknek, mikor
 a' Jésus Christus meg-jelenedik,
 1. Pét. 1. v. 6. 7. melyre nézve,
 Szent Jakab Apostolnak tanítása-
 szerént, nagy öröm gyanánt kell
 tartani a' híveknek, mikor kélőmb
 kélőmb kísértetben esnek, Jak. 1.
 v. 2. Sőt ugyan boldog ember a' ki
 kísértetben szenved, mert minék-
 rána meg-próbáltatik el-veszti az
 életnek koronáját, melyet ígért az
 Ur az őt szeresőknek, Jak. 1. 12.

I. V. Es szöz. Gyakorollya
 ember önnön magát a' jóságos cse-

lekedetekben; adgyon Izálást örö-
mest a' mennyei dolgok-felöl-való
elmékedéseknek; a' Szent Lélek-
nek benne munkálkodó s-jóra ve-
zérő erejét nevellye ne fogyassa
magában; az imádságokban lé-
gyen foglalatos, és a' kegyelem-
nek eszközivel-való élésben igen
serény; hivatalos munkáiban szor-
galmatos nem tűnya: hogy az hij-
jában-valóság, túnyaság és lankat-
ság által az ördögnek helyt ne ad-
gyon. Ugyan-is, a' mint a' lopó-
nak akkor vagyon jó alkalmatósá-
ga a' lopásra, midőn az ajtók nyit-
va vadnak s-á gazda-is aluszik nem
vigyáz; így az ördögnek akkor va-
gyon a' késértetre ideje, midőn a'
szív a' jóban-való foglalatossággal
bé nem záróztatik, hanem minden
gonosfznak bé-vételére nyitva áll.

V. E S Z K Ö Z. Hogy ha a' sok-
kái-g-tartó gondolkodások és erő-
szak-tételek által, hiti el-gyen-
gült s-meg-erőtelenedett, ne csu-
dálkozzék azon, ha egy izben és
nagy hirtelenséggel meg nem-
nyerheti elébbi erőiségét, eleven-
ségét;

ségét; hanem nagy reménsséggel
várja az Urnak hatalmas erejét,
Ephes. 6. 9. 10.

V I. R E S Z.

*Az örök élet-felöl-való Iste-
ni Igéretekről.*

6. I. EÖTÖDİK, Lelki dologról
való Igérete Istennek, mellyben-is
e' világon Hitből kell élnünk, az
örök-élet felől vagyon. Nyilván
ígérte Isten hogy örök-életet ad
mind azoknak, kik a' Jésus Chri-
stusban hisznek. *Meretugy szeres-
te Isten e' Világot hogy az ő egy-
gyetlen egy szülött Fiát adná,
hogy minden Valaki H I S Z E N
benne el ne vesztessen, hanem ÖRÖK
E L E T E T* Vegyen, Ján. 3. v. 16.
Philippi városban Pál és Silás fog-
lyoktól, ezt tudakozá a' tömlöcz-
tartó: *Mit kell nekem cselekednem
hogy idvezüljek?* Amazok pedig
mondának: *Hidgy az Ur Jésus*
C s Chria

Christusban es idvezülisz mind te,
mind pedig házad népe, Cselek. 16.
v. 30. 31. Világosan szól Szent
János Apost. első level. 2. rész. 9.
25. Ez amaz IGERET, melyet
az igért minékünk, tudni illik az
ÖRÖK-ELETT. Lásd, Márk. 16.
v. 16. Ján. 6. v. 40. és, 10. v. 27.
28. és, 20. v. 31. Sőt nem csak I-
géletben vagy on ez örök-élet, ha-
nem a' hűvek számára meg-is sze-
reztetett a' közben-járó J. Chri-
stus halála által, Sidók. 9. v. 15. és
10. v. 19. 20.

6. II. Lehetetlen pedig hogy
valaki Hit-nélkül örök-életet vé-
gyen: a' mint lehetetlen hogy valaki
hit-nélkül Istennel kedves lé-
gyen, Sid. 11. v. 6. holott valami
hűből nincsen, bém az, Rom. 14.
v. 23. Annak-okaért valamiké-
pen születtetésünk által lélszünk
részesekké Atyai örökségünkben,
jószágunkban, (ugyan-is ha nem
születtetnénk semmink nem vól-
na) Igy a' Fiúvá-való fogattatás-
által, melly Hit által lélszen (Ján.
R. v. 12. Gal. 3. v. 26.) bé-iktatta-
tunk

tunk a' mennyei dicsőséges örök-
ségnek birására, melly el nem veszt-
het, meg sem mocskoltathatik, meg
sem hervadhas, melly minékünk
tartatik mennyekben, 1 Pét. 1. 4.
ugy hogy miénk légyen az mind-
gyárt a' mikor hiszünk. Mert a'
kik hisznek azok a' Christuséi:
Valakik pedig a' Christuséi, azok
Abraham magva és az IGERET
szeréni örökösök, Gal. 3. v. 29.
Valakik Fiak, azok örökösök-is,
Istennek örököséi és a' Christusnak
örökösársai, Rom. 8. v. 17. Gal.
4. v. 7. Sőt mivel hogy Hit által
lelki élet vagy on mi bennünk,
melly lelki élér, a' mennyei dicső-
séges élettől csak graduására s-ne-
velkedésére nézve különböztetik-
meg: (mert ez hiba-nélkül tö-
kéletes, amaz pedig rész-szerént-
való) nem kell csudálkoznunk
hogy az Irás a' hívők felől nem
csak azt mondgya hogy lélszen ö-
rök-életek, hanem hogy, a' és bi-
lszen a' Fiúban vagy on annak örök
elese, Ján 3. v. 36. és, 5. v. 24.
örök-életet, nem csak ad, hanem

immár adoss minékünk az Isten,
1. Ján. 3. v. 11. melly mi életünk
el-rejjeszt Christussal az Istennel,
Coloss. 3. v. 3. Nem-is cauda, mert
a' His azoknak a' dolgoknak bizo-
nyos mutatója, mellyek nem látsat-
nak; Sid. 11. v. 1.

6. III. Az élő Hit, az Isten-
nek gyönyörűséges Igéretihez
nyúlván, mellyeket az örök-élet
és idvesség-felől tett szerelmes
híveinek, munkálkodó elevensé-
gét és elevenítő hatharós cseleke-
detit meg-mutattya fokképpen.

Először: Az élő Hit meg-fogja
s-magához kapcsolja a meg-igér-
tetett örök-életet; tudván azt,
hogy a' mint hit által igazulunk-
meg, Rom. 5. v. 1. azonképpen
hit által idvezülünk-is: mert az
ígérés a' Jésus Christusban-Való Hit
által adatik a' hívőknek, Gal. 3.
v. 22. és hitből vagyon az örök-élet,
Rom. 4. v. 16. melly az örök-élet,
Matth. 19. v. 29. és amaz ígérse-
ges örökké-Való örökség, Sid. 9. v.
15. Ere nézve a' kik az örök-éle-
tet részik, idvességnek örököseinek.

(Sid.

(Sid. 1. v. 14.) hitből Való igaz-
ságnak örököseinek, (Sid. 11. v. 7.)
az örök-életnek reménye-szerensé-
ge-Való örököseinek, (Tit. 3. v. 7.)
a' kegyelemnek eleseinék örököseinek.
(1. Pét. 3. v. 7.) és az Isten or-
szágának örököseinek (Gal. 5. 21.)
mondatik; melly országos ígér-
s az azoknak, a' kik ötet szeretik.
Jak. 2. v. 5.

6. IV. Másodszor: Nem csak
meg-fogja az élő Hit az örök-éle-
tet és annak-utánna a' cselekedet-
ekre bizza annak valóságos el-
nyerését, hanem mind addig erőf-
sen tartja míg nem abban részle-
vénik: Mert, valamint hogy ke-
gyelemből savassunk, az az, igaz-
ulunk-meg, hisnek általa, és ez
nem magunkról vagyon, hanem I-
sten ajándéka; nem-is a' cselekedet-
ekből, hogy senki ne kérkedjék,
Ephes. 2. v. 8. 9. azonképpen az
örök-életet is nem a' mi érdemün-
kért, hanem hit által, Isten kegyel-
méből vészszük-el. Innen vagyon
hogy a' hívek Istennek erejessül hit
által öríztesnek az idvességre.

C I

1. Pét.

Hívek
munkái

I.

1. Pét. 1. v. 3. és hogy a' *kegye-
lem-is* uralkodik az igazság által
az örök-életre, a' mi Urunk J^esus
Christus által, Rom. 5. v. 21. Az-
ért minden ember Hit által juthat
az örök-életre, mert Istennek aján-
doka az örök-élet a' mi Urunk J^e-
sus Christusban, Rom. 6. v. 23.

9. V. Harmadszor: Az élő
Hit bé-véfi a' Sz. Léleknek ke-
gyelmes ajándékát, s önnön ma-
gát is a' Szent Lelket, mint az
örök-életnek bizonyos zálogát,
várván álhatalossan azt a' valósá-
got is mellynek zálogát immár
bírja: Ugyan is *mink-udánna his-
tünk a' Christusban, meg-pecsétel-
testünk az igérennek Szent Lelké-
vel; ki a' mi örökségünknek zálo-
ga, míg a' tellyes szabadságban bé-
helyhezertünk az ő dicsőségének
dicséretire*, Eph. 1. v. 13. 14. Lásd
2. Cor. 1. v. 22.

9. VI. Negyedszer: Mivel-
hogy, valaholot kincsünk nagyon,
ott nagyon szívünk is, Márk. 6.
6. 21, az élő Hit azért igazgattyá,
vezérli és Kalauz-képpen kéren-
fogva

fogva vífzi a' mi sziveinket arra az
útra, mellyen az örök-életre me-
hetünk, tudni-illik a' szent élet-
nek és a' jó cselekedeteknek útá-
ra: meg-tanítván minket, hogy
ha rest szerént élünk meg-halunk;
de ha a' lélekkel a' testnek cseleke-
desit meg-ölyűnk, élünk, Rom. 8.
v. 13. és elzünkben juttatván,
hogy a' ki vét az ő restének, a'
restből arat veszedelmet, a' ki pe-
nig vét a' léleknek, a' lelekből a-
rat örök-életet, Gal. 6. v. 8. Hie
által azért ember nem csak bé-lé-
pik ez útban, hanem erőssen fut-
tya-is abban pályáját, ki nem tán-
torodván abból; sőt ha e' világ
csalogattyá-is csalárd édeségével,
fel-vett úttját el nem hadgya, tud-
ván hogy ő nem e' világból való.
Ján. 15. v. 19 hanem az ő pölgári
vársasága mennyekben nagyon, hon-
nan a' mi meg-taró Urunk J^esus
Christust is várjuk, Phil. 3. v. 20.
Továbbá, hogy ha a' testnek és a'
gonosz Sátánnak kéérteti, ez bá-
torságos igaz Ország-útráról ő-
tet ki akarják talzítani, meg sem
remél

rémül, ki sem rándúl, hanem egy-
mással s. erőssen vitetik fel-tett-
széllára, tudván hogy boldog em-
ber a' ki késérteset szenved, mert
minek utánna meg-próbáltatik, el-
véstí az életnek coronáját, mellyet
ígért az Ur az öies szeresőknek.
Jak. 1. v. 12. Ez örök-életre ve-
zérő útnak keresésére intette Sz.
Pál Timotheus által a' gazdago-
kat: Mond-meg úgy-mond a' gaz-
dagoknak, hogy egyebekkel jól so-
gyenek, hogy gazdagok legyenek
jó-cselekedésekben, hajlandók le-
gyenek az adakozásra, a' társal-
kodásra; hogy mint egy kincsét
szeresszenek magoknak jóvendőre-
Galó jó fundamensomot, hogy el-ve-
gyék az örök-életet, 1. Tim. 6. v.
17. 18. 19. Közönségesen pedig
mindeneket: kövefseiek ugymond
a' békefseges mindenkkel, és a' Sz.
életet, melly nélkül az Urat senki
nem láthatja, Sid. 12. v. 14. Lásd
Jud. v. 20. 21.

§. VII. *Eőtdőzör*: Milyép-
pen az emberek világi jószágot, ö-
rökséget, fundust vévén, fel-val-
lással

lással, kéz-fogással, s. peccátes le-
velekkel erőstítetik abban mago-
kat, hogy a' kik ellenzenék e' con-
stansust, ne árthatnának ellen-
mondásokkal: Ekképpen az élő
Hit, ez mennyei örökséget, zálog-
által, peccát által, és egyébb esz-
közök által-is meg-erősíti, hogy
ember ahhoz egy-átalylában biz-
hassék *Záloga* a' mi örökségünk-
nek a' Szent Lélek Istén, Eph. 1.
§. 14. mellyet *vevünk és ki által ki-
áljuk*; Abba, az az, szerelmes A-
tya! Rom. 8. §. 15. A' Sacramen-
tomiok erőstő peccátesek. Rom. 4.
v. 11. A' keresztség az Istén A-
nya-szent-egyházában-való bé-
menetelünknek peccátes; mellyben
há-bé-mehetünk, kétség-nélküli ö-
rök-életünk-is leszén. Az Urnak
Vacsorája pedig a' mi örök-életre-
való tápláltatásunknak béllyege;
mert az Urnak Vacsorájával-való
élésben, a' Christus halálárúl meg-
emlekeztvén, az által erőstítjük hi-
tünket bűnünk-bocsánattya és ö-
rök-életünk-felől.

§. VIII. *Hazdőzör*: Hit ál-
tal

tal naponként bellyebb viterünk ez örökségnek bírására, a' mennyei dicsőségnek kezderképpen való érzése által, lelkünk-elméretinek nyugodalmas csendesége által, és szíveinknek a' Szent Lélektől bennünk szereztetett lelki örömmel való meg-telleyesedése által. Mert mentől fellyebb nevelkedik bennünk a' meg-szentelés, mi-is annál fellyebb nevelkedünk, az örök-élet-felől lett igéretekhez való bizodalomban, és bátrabban dicselkedünk a' mennyei örökségnek bírásában.

6. IX. Heredszer: Az élő Hit kívántattya emberrel ez mennyei örökségnek tökéletes telleyeségét; miképpen az hazáján-kivül bújdosó, kívánnya édes hazájában való menetelét. Erre nézve mondgyák az hivek: *Mi kik a' Szent Léleknek fenségét vettük, mi magunkban fohászkodunk várván a' fűréságot, tudni-illik a' mi testünknek telleyes válságát*, Rom. 8. v. 23. *Fohászkodunk, mivel-hogy kévántunk a' mi mennyei házunkban fel-
örösz-*

öröszni, 2. Cor. 5. v. 2. Példa Sz. Pál ki inuigyen szól: *Kévánték el-
kölsözni és a' Christussal lenni és
erre az mindennel jobb*, Phil. 1. v. 23.

6. X. Nyolczad-szor: Az élő Hit bizonyosítástéfen bennünket, hogy mi Istennek fiai vagyunk, és az örök-életnek örökösi. Hit által tudgyuk *hogy mostan Isten fiait vá-
gyunk*, 1. Ján. 3. v. 2. *Hogy bafi-
ak vagyunk, örökösök-is vagyunk*, Rom. 8. 9. 17. és immár tudgyuk *hogy az halálból által viderünk
az életre*, 1. Ján. 3. v. 14.

6. XI. Uolszor: Az élő Hit igen nagyra becsülli azokat a' méltóságos *privilegiumokat*, és valóban fényessen tündöklő lelki szabadságokat, mellyeket Isten még itt ez nyomorúlt világon az ő kedves fiainak, kik Istennek, az örök-élet-felől való igéretit magokhoz kapcsolták, izokort engedni.

(1) Nagy méltóság ez, hogy az örök-életet bátran váró hivek, legyenek Istennek kévántéképpen vá-
dó (a) saját (b) és az ő szár-
nyai

nyas. alatt el-rejtetesi népe: (c) hogy ők az Urnak öröksége (d) és az Ur az ő örökségeknék része: (e) hogy ők Istennek szerelmesei. (f) és szeresi őket az Ur (g) úgy hogy soha el nem feleltetik ővölök, mert az ő kezére fel-írta őket (h) sőt az őveimék akaratyát részi (i) és a mie kiánnak meg-adja nekik (k) kedvez-is nekik mint ember az őfiainak (l) és ha néha meg-veri őket ítéletiben, de mindenesfél ki nem vagya őket, (m) és ha büsülésében el-rejt-i őrezájás nélkül egy szem-pillanásig; de az örökre való irgalmasságából könyörölly rajzok (n) úgy hogy a ki őket bánja, az őszeme-fényet bánja. (o)

(2) Móis. II. könyv. 19. v. 6. 5. (b) Solt. 135. 6. 4. (c) Solt. 88. 6. 4. (d) Móis. V. könyv. 32. 6. 9. 1. Péz. 5. 6. 3. (e) Solt. 16. 6. 5. (f) Solt. 108. 6. 7. és 127. 6. 2. (g) Solt. 146. 6. 8. (h) Esa. 49. 6. 15. 16. (i) Solt. 145. 6. 19. (k) Peld. 10. 6. 24. (l) Malak. 3. 6. 17. (m) Jer. 46. 6. 28. (n) Esa. 45. 6. 8. (o) Zach. 2. 6. 8.

(2) Ez-is nagy méltóságokra tartozik, hogy az Ur nekik őrizőök, árnyékok és az ő jobb kezek felől vagyon (a) az ő kezével az ő jobb kezeket taraja, (b) meg lábakat-is oltalmazza nekik, (c) sőt fejeknek haja-szála-is nála mind száman vagdnak, (d) és hatalmát meg-mutatja azoknak, kik ő hozzá teljes szível vagdnak. (c) (a) Solt. 121. 6. 5. (b) Solt. 73. 6. 23. (c) 1. Sam. 2. 6. 9. (d) Matth. 10. 6. 30. (e) 2. Chron. 16. 6. 9.

(3) Szép lelki Nemesség ez-is, hogy az Isten az őremensegek. bizodalnok, erősiégek: (a) hogy mindenek övék s-ők pedig a Christusai: (b) hogy az Isten színe eelen jár köz-örök (c) hozzájok meg-yen és náluk lakozik: (d) hogy ő nekik mindenek javokra szolgálnak: (e) hogy ők az élő Istennek Temploma (f) és az Istennek lelke rajzok meg-nyugoszik. (g) és mint a Pasztor úgy lo-gelceti őket Isten, (h) &c.

(2) Solt. 71. 6. 5. Joel. 3. 6. 16. (b)

(b) 2. Cor. 3. 9. 12. 23. (c) *Móse*
 III. köny. 9. 16. 9. 12. (d) *Ján.* 14.
 9. 23. (e) *Rom.* 8. 9. 18. (f) 2.
 Cor. 6. 9. 16. (g) 1. *Pét.* 4. 9. 14.
 (h) *Esa.* 40. 9. 11.

Mind ezeket Hit által nagyra
 becsülvé ember, meg-tapasztal-
 lya ezekben a' következendő örök
 dicsőségnek néminéműségét.

9. XII. Hogy pedig ez Isten-
 től ingyen kegyelemből adatott
 lelki Nemességnek méltóságos ja-
 vait, immár a' Hit világossan szem-
 léli, gyönyörűséggel érzi, és illen-
 dő tiszteléssel becsülvi, őt dolgok-
 ban mutatja-meg.

Mert, I. Meg-nyugszik az hívő
 ember Istennek kegyelmében, bi-
 zodalommal minden jót várván ő-
 től. Így szól azért: *Az Ur az*
én pasztorom, azért semmiben meg
nem fog yaskozom, Solt. 23. v. 1.
 Csudálkozva is foházkodik mód-
 ván: *Oh Isten, menny igen becsületes*
a' te irgalmaságod: annak okáért
az embereknek fiai bíznak a' te
szárnyaidnak árnyékában, Solt.
 36. v. 8. Lásd, Solt. 23. v. 1.

I I,

II. Buzgó könyörgése által ser-
 kengeti Istent a' mindenkori kész
 segítségére; *Uram ne tarts meg*
én sálem a' te irgalmaságiddal, a'
te jó Sóltsod és a' te igaz mondásod
mindenha őrizzenek engemet, Solt.
 40. v. 12. Lásd, Solt. 27. 9. 7. 8. 9.
 és, 28. 9. 1. 2. Mert miképpen a'
 tűzben öntetett olaj, nagyobb lán-
 got szerez, így az ígéreteknek meg-
 fogása buzgó könyörgéssel lángal-
 lóvá téfzi a' Hitet: és meatúl bi-
 zodalmasabb a' Hit az ígéretek-
 nek el-vétele felől, annál sérén-
 nyebb a' könyörgésben.

III. Az Istentől ő néki ajándé-
 kozta ott külső jókat, úgy veszi,
mint az Istennek kegyelembéli szö-
 vetségének ajándékát, *mint* az ő
 fogadott hűségének néminémű ré-
 szeit, *mint* az Istennek kiváltkép-
 pen-való szerelmének jeleit; és a'
 hiveknek s-hitetleneknek külső
 boldogságok között (mellyet a'
 szem meg nem különböztethet)
 hit által válassza és külső önbiz-
 tést: tudván hogy Isten gya-
 kozta a' lelki jó-téteményeket testi

jók,

Leleki
 Nemef-
 seg bír-
 sának
 jelei.

1.

jókkal is meg-földözi hiveiben; mi-
képpen a' Sídóknak igéri Isten az
ő vélek való lelki egyesülését,
Hof. 2. 9. 18. 19. s ezen lelki jó
mellé, e világi életre tartozó jó-
kat is igér, *7. 20. 21. 22.*

I V. Fel-gerjeszti s-mint egy
ugyan vonzza szívét a' szent élet-
nek követésére, Istennek ilyen
nagy jó voltát szeme előtt forgat-
ván, *Sol. 26. 9. 3.*

V. Erőssen áll minden zűrzava-
rok között, tudván hogy semmi el-
nem ronthatja az Isten ígéreti-
nek álhathatóságát.

6. XII. Az Ezközök, mel-
lyek által ember erősíti Hitté,
hogy Istennek az örök-élet felől
tett Igéretiben semmit ne kétel-
kedgyék, hanem azokat bizodal-
massan meg-foghassa, és a' felyül
elő szamlált dolgokban is önnön
magát idvességessén gyahorolhas-
sa, rend szerént így következnék:

I. E s z k ö z. Késérvessén s-
ugyan szíveffen meg kell siratnunk,
hog y mi az eredet szerént való i-
gazságban és valóságos szentség-
ben,

ben, *Eph. 4. 24.* mellyben Isten te-
remtett volt meg nem maradtunk:
hog y az Evangaliom által mutatot
Isten kegyelmét nem kerestük, sőt
fokáig ellene is tusakodtunk; *hog y*
minek utánna bé vettük az idvéf-
ségnek Evangeliomát, *Eph. 1. 13.*
és az Istennek kegyelmét, nem i-
gyekezünk azon hog' magunknál
ugyan meg erősítet'ük volna ez
drágalatos kegyelmet; hanem csak
a' nagy lelki tunyaságban mentünk
el, és az Istennek országát *elöször*
nem kerestük, el-merülvén a' vilá-
gi szorgalmatosságokban, *Math. 6.*

II. E z k ö z. Serkentsük fel
szíveinket, az Istennek az örök é-
letről való Igéretinek nem szun-
nyadozva, hanem ugyan valóságos
bé-vételére: mellyet hogy csele-
kedhetsünk, gondoljuk meg *el-
sőben*, melly hathatóságok és elégsé-
gessék legyenek azok az okok,
mellyek nekünk ez örök életet
szerzették. Mert *Fő szerző oka*,
önnön maga az Isten, ki az örök é-
letet nem csak ígérte hiveinek,
Tit. 1. 2. hanem ugyan *el-is készí-*

Hitbeli
élet gyá-
korlása-
ra szer-
ző Ez-
közök.

sette, 1. Cor. 2. 9. még pedig e' *Világ*nak fundamentumának fel-*ve-*sesétől fogva, Matth. 25. v. 34. A' *Jesus Christus* ki az életnek fejedelme, Cselek. 3. v. 15. meg-szerzette; és a' Szent Lélek Isten ki a' mi *öröksejünknek záloga*, Eph. 1. v. 14. meg- is pecsételte: melyre nézve az örök élet Istennek ajándéka a' mi Urunk *J. Christusbá*, Rő. 6. 23.

Indító oka, melytől Isten indítatott hogy hiveinek örök életet adgyon, az *ő jóvalta, szerelme és irgalmasága*, Tit. 3. 4. 5.

Erdemlő oka, a' Közben-járó *Isten-ember* *Jesus Christus*, 1. Ján. 5. 11. és az ő érdemes vére, Jelen. 7. v. 14. mely *áltsal szabadságunk* vagyon az *Szens- helyre való bemenetelre*, Sid. 2. v. 10. és 5. v. 9.

Eszközi oka: 1. Az Isten be-szédenek és Evangéliomának tudománya, Ján. 5. 39. Rom. 1. 16. 1. Cor. 1. 21. 2. Tim. 3. 15. Jak. 1. v. 21. 2. Az idvezítő igaz Hit, 1. Pet. 3. v. 15. 16. 36. Cse. 16. v. 31. 1. Pet. 1. 9. 1. Ján. 5. 13. 3. A' Sz. élet, Rom. 6. 23. Sid. 13. 14. 4.

A' Sá-

A' *Sácramentumok*, mellyek által az örök élet a' mi sziveinkben meg-pecsételtetik, mint a' kö-rösztsegről tanította *szent Pál*, Tit. 3. v. 5.

Másodszor, gondollyuk-meg melly számtalā sok akadályok van-nak, mellyek meg-gátolni akarnak az örök életnek reménségében s-annak keresésében: (ugy mint a' világi gonosz szorgalmatosság, testi bátorság, vakmerő bizakodás, magunk rendeletlen szereteti, a' gonosz példák, sok féle kéfértetek, kételkedés, hihetetlenység, csé-gés bűnben való eset, &c. &c.) an-nak okáért annál nagyob bizodal-lommal ragaszkodgyunk az Igire-tekhez és álhataratosb buzgosággal fussunk a' célra; tudván hogy a' mennyeknek országa erőszakos-sen való, és az erőszakosok ragad-gyák-el azt, Matth. 11. 12. Gon-dollyunk-meg *harmadszor*, miné-műfő és méltóságos jó légyen az örök élet, tudni-illik minden go-nosztul való tellyesleges üresség, Jelen. 7. 16. 17. és 21. 4. és min-

D 2

den

den jókban való részeltetés, *Solt*, 16. 11. és 18. 15. Annak-felette gondollyuk-meg, minémű nagy kárt vallunk, ha az örök életnek keresését el-mulattyuk s' meg-vet-tyük, és melly sok gonosztól szaba-gulunk-meg, ha ezt meg-nyerhet-tyük Ez, és ezekhez hasonló el-mélkedések által, gerjeszthetnünk-fel magunkat az örök életnek bá-torságos és bizodalmas keresésére.

3. III. E s z k ö z : Könyörög-jünk Istennek, hogy minket erősít-sen és vezérellyen az szent kegyes életnek uttyán; melly az örök é-letre visz: éleltszesse s-nevel-lye bennünk az idvességnek ked-ves izü gyönyörűségének érzését: napról napra tegye bizonyosabbá lelkünk ísmérétit ez örökségnek bírása felől: és az ő szent lelké által tégyen bizonyosságot a' mi lelkeinknek, hogy mi Istennek fo-gadot-fiai vagyunk, *Rom. 8. v. 16.*

4. IV. E s z k ö z : Meg-erősít-sük magunkat, hogy még midőn nyomorúságot szenvedünk-is álha-tatos békefűszéssel várjuk az idvessé-

idvességet, örülvén mindenkor I-stenben. Ezt megcselekedhettyük:

1. Hogy ha gondolkodunk ar-ról minémű alacson alapatból vé-tettünk-fel ez méltóságos állapot-ra? tudni-illik, az *örögnékrab-jaiából* (a) *Christusnak barátságából* (b) a' *baragnak fiaiból* Istennek *örökösfiává* és a' *Christusnak örökös társaiává* (c) *rával* *valókból*, ide-ge-nekből, sőt *elleneségekből* köz-el *valókká*, *meg-békeleséet* *szentekké*, *meg-yhesetlenekké*, *ártatlanokká*, és a' *szenteknek polgár társaiává* s- I-stennek *cseledevé*, sőt az *első Isten városának* a' *mennyei Jerúsálem-nek lakosfiává* lettünk (d); és immár a' *mi nevéink fel-irattatak menny-ben*, (e)

a. Cselek. 26, 18. b. Ján. 15. v. 14. 15. c. Eph. 2. 3. Rom. 8. 17. d. Eph. 2. 2. 12. Colof. 1. 21. Eph. 13. Colof. 1. 21. 22. Eph. 1. 19. Sid. 12. 22. e. Luk. 10. 20.

2. Hogy ha a' mi gondolkodá-sinkat és kívánságinkat szüntelen-arra szoktattunk, hogy a' földiek-től el-vonattatván csak a' men-

D 3 nyeiek

nyeiék felől elmékedgyenek s csak azokat kívánnyák, ohajtsák, mint kintseknek kintsét, és nekünk bujdosóknak álhatatos hazánkat, Colof. 3. 1, 2.

VII. RESZ.

*Az Istennek, e világi életben
minket sanyargató nyomorúsá-
gok ellen tett biztató Igi-
retiről.*

§. I. A' Lelki dolgokról való Isteni Igireteket és azok körül való szükséges hitbéli életünknek tanultuk eddig: Immár a' testi dolgokról való ígértit. Istennek vizsgáljuk.

§. II. Két rendbéli világi, testi dolgokról tet Isten igiretet minékünk. 1. A' világi nyomorúságok ellen. 2. A' ideig tartó világi jókban való kívánatos előmenetel felől: ezekben is hitből kel élünk.

§. III. Megvallyuk SzentDáviddal

viddal, hogy *sókat az igazaknak nyomorúságok* itt ez világon, *Sólt.* 34. 20. melly miatt, tauácskodásra, zugolodásra, elmébéli tusakodásra, néha kételkedésre is hanyatolnak; s' azt gondolják hirtelenségekben, hogy Isten el vetette őket szemel elől, *Sólt.* 31. 23. Igen szükséges azért ez aránt való segítség.

§. IV. Isten mindazonáltal itt is nem hadta vigasztalás nélkül az ő hiveit, mert a' nyomorúságok ellen hathatos ígéreteket tett, melyeket Hit által el fogván, négyőzttetnek meg azoktól. Megígérte, hogy a' nyomorúságok nekünk javunkra szolgálnak, *Sólt.* 12. 10. hogy ő nem főlöslég hanem bizonyos mértékkel bocsáttya reánk azokat *Esa.* 27. 8. *Jerem.* 46. 28: hogy nem tartanak fokáig rajtunk, hanem csak egy szempillantásig, *Sólt.* 30. 6. *Esa.* 54. 7. 8: hogy az ő szeretetiből bocsáttya reánk azokat, *Péld.* 3. 12. *Sid.* 12. 5. 6. *Jelen.* 3. 19. tudni illik a' mi megpróbáltatásunkra, *Mois V. Könyv.* 8. 2.

3. *Ű. 2. Solt. 66. 10. a' mi megtisztattatásukra, Iob. 33. Ű. 16, 17, 18. és 36. 10. Esa. 1, 25. és 27, 9. Dan. 11. Ű. 35. és az Isten kegyelmének bennünk meg-erősítésére, Rom. 5. Ű. 3, 4, 5. Jak. 1, Ű. 2, 3, 4: sőt örök idvességünkre, 1. Cor. 11, 32. 2. Cor. 4, 17. Meg-ígérte Isten azt is hogy a' nyomorúságoknak szenvedésiben kegyelmessen meg-erősít bennünket, Solt. 37. 39, és 91. 14, 15. Esa. 41, 10--14. és 43, 1, 2. és tökéletesen kiis szabadit azokból, Iob. 5, 17, 18. Solt. 34, 17, 18. Rom. 8, 17, 2. Tim. 2, 12: melyre nézve a' Szent Péter Apost. önnön magát nagy bátran a' Christus szenvedésének bizonságának, és egyszer s mind a' következő dicsőségnek társának nevezi 1. Pétr. 5. Ű. 1.*

6. V. Ez drágalatos ígéretek a' nyomorúságot szenvedő ember Hit által meg-fogván, élő Hitinek elevé munkáit sok dolgokban meg-mutattya.

Elsőben, az élő Hit, embernek szívét a' nyomorúságoknak szenvedésiben is Istenhez fel-emelvén, meg-

meg-ésmérteti ő véle, hogy minden nyomorúságok az Isten kezéből származnak: Ugyan is, nem az porból keletkezik a' nyomorúság és az kabórúság nem a' földből nevelkedig. Job. 5, 6. hanem Isten re-remeg gonosz, az az; nyomorúságot Esa. 45, 7. és nem létezik olly gonosz az az nyomorúság a' városban, melyet az Ur nem szerzene Amos. 3, Ű. 6. Isten az, a' ki meg-szaggat és meg-éser, Hóf. 6, 1. Lásd Iob. 1 és 21. Solt. 119, 75.

6. VI. Másodszor: Az élő Hit tanít arra is, hogy csak egyedül az veheti el Emberről a' nyomorúságot a' ki ő reábocsátotta, Isten tudni illik; mert ővé a' szabadító Solt. 3, 9. Péld. 21, 31. Jón. 2, 10. és ő nálánál több szabadító nincsen; Esa. 43, 11. Hóf. 13, 4: annak okáért a' mértékletlen fopázkodást és mód nélkül való gondos törődést meg-fojtya; a' tilalmas eszközökkel való éléstől embert el-tilttya; sőt a' szabados eszközökhöz is föltötteb támaszkodni nem hagyja. (Solt. 33. 16, 17.) hanem egyenes-

D 5

len a'

2.

Hitnek munkái

1.

sen a' szabadított Istenhez igazgat-
tya. Lásd példát, 2. Chron. 20. 12.
holott az Ammoniták és Moábiták
ellen így könyörög Josaphát: *Oh*
mi Istenünk nem telede meg őket?
mert nincsen mi bennünk annyi erő
hogy ellene állhatnánk ez számta-
lan sokaságnak mely reánk jó; nem
tudunk hozzá lenni, hanem csak te
reád néznek a' mi szemünk.

30. §. VII. Harmadszor: Az élő
Hit mint tudós látott-hallot Orvos
Deñor elsőben meg-mutattya s-
azután el-is-veszi a' nyomorusá-
goknak okát: mely nem egyéb,
hanem a' bűn. Annak-okáért, mi-
dön Isten sanyargat minket nyo-
moruságokkal, a' Hit vizsgálja ak-
kor a' szívet és tudkozik a' bűn-
ről; mind addig meg nem is-
merjük magunkat hogy vétkezünk.
Hof. 5. 15. midőn Isten itil minket
a' bűnökért, az élő Hit akkor azt
cselekeszi hogy miis itillyük min-
nen magunkat; meg-mutatván
egyszer s-mind hogy ha magunk
istelnők-meg magunkat nem islel-
tünk Istenről, 1. Cor. 11. 31. midőn
Isten

Isten oktoroz és vér sok bűneinkért,
az élő Hit akkor mi rölünk el-veri
a' bűnőket, hogy ne panaszkod-
gyunk a' bűnőknek büntetése felől;
sőt inkább tudakozzunk a' mi utaink
felől és keressük-meg és térjünk-meg
az Urhoz, Jerem. siralm. 3. 40.

§. VIII. Negyedszer: Az élő
Hit cselekeszi azt, hogy örömeit és
zugodolását nélkül bocsáfluk magú-
kat a' nyomoruságok alá, mint or-
voslo Mester alá, és ne nyughatat-
lankodgyunk se ne békételenked-
gyünk midőn Istennek sanyargató
vesztése hátunkon vagyon; mert
jó Várni és esendőségben lenni az.
Urnak Szabadításáig, Jer. siralm.
3. 26. Sikereknek és Nemének kell
akkor lennünk Sőt. 38. 14. 15. I-
mét: midőn a' nyomoruságok min-
ket nyomnak a' mi bűneinkért ér-
demlet büntetéseknek érzése, és a'
mi vesztet indulatinknak rendelet-
lenfégi nehezitik sullyát terhünk-
nek; az élő Hit pedig mindeniket
el-háríttya. Bűnünk bocsánattya
érezésével, a' bűnnek büntetésétől
valo-félelemtől fel-szabadít: A'

rendeletlő indulatokat is lecsen-
desíti. 1. Az ő hathato uralkodása
által, mellyel a' gonosz indulato-
kat meg-zabolázza. 2. Sok szép
vigasztalo gondolkodások által.
minéműek e' következendők:

Utnak
bipasz-
elő el-
mek-
dőlő a'
nyomo-
ruságok
kém.

1. Nem szenyvedek annyit a'
mennyit érdemlenék, *Solt.* 103. 10.

2. Mindenek a' bősit és könyö-
rűlő Istennek gond-viseléséből es-
nek rajtam, 1. *Samuelis* 3. 18. *Solt.*
39. 7. 10.

3. Ha Isten nyomorúsággal nem
látot volna; meg nem ismérttem
vólnabűneimet, *Mos.* 1. *Könyv.* 41.
21. *Iob.* 36. 8, 9, 10.

4. Valamellyeket szenyvedek
azért szenyvedem, hogy azok által
a' Christushoz hasonlatosá tétel-
sem, 1. *Pet.* 4. 13.

5. Azon szempillátásbā, melly
ben a' rajtam lévő nyomorúság
végben viszi azt, a' melly végre I-
stentől reám bocsáttatot, jelen lé-
szen kézf szabadításomra az Isten.
Efsai. 54. 6-8. *Mich.* 7. 8, 9.

6. Drágalatos jutalom készíte-
sett azoknak kik a' nyomorúságot
békessé-

békességes türelessel szenyvedik.
nem csak világi hír név hanem ö-
rök dicsőség, 2. *Cor.* 4. 17. Ez gyö-
nyörűséges gondolkodások hasz-
nosak arra hogy a' rendeletlen in-
dulatokat emberben meg-fojtsák.

6. IX. *Erdőször*: Az élő Hit
meg-tanít, hogy igaz itilletet te-
gyünk a' nyomorúságok felől, ugy-
mint Istentől a' mi jónkra reánk
bocsáttatott hasznos veszízei felől,
Solt. 119. 71.

6. X. *Hatódzör*: Az élő Hit
bátorságos bizodalommal kiált I-
stenhez, nem egy általljában azért,
hogy ő Felsége a' nyomorúságo-
kat rolunk el-vegye; (ugyan-is,
nem ezes beteg volna az, ki az or-
vosságot az ő elégedendő munkál-
kodása előtt meg-vetné) hanem,
hogy azok által az ő lelki egésség-
telenségét orvosollya hamarság-
gal, és tanítsa-meg őtet, a' nyomo-
ruságoknak terhe alatt miképpen
kellesték magát viselni. *Dávid* így
könnyörgött: *Isten, a' te szárnya-
idnak árnyékában vag jon remén-
ségem miglen el-mulnak a' nyomo-*

ruságok

*ruságok, Solt. 57. 2. Jó-b-is fok jó-
szágától s-gyermekeitől meg-fosz-
tatván csak így szella: Aldot leg yem
az Urnak neve, Job. 1. 21.*

9. XI. *Hetedszor:* Az élő Hit
erősít minket, és tellyeséggel al-
kolmatossákká téfzen a' nyomoru-
ságoknak el-viselésére:

Mert, I. az őriző és szabadított
Istent jobb kéznünk felől helyhez-
reti, kiből *Ag yon az örökké ma-
radandó erőfég, Esa. 26. 4.* és min-
ket a' Christusra mint kő várra és
óltalomnak kősziklájára helyhez-
tett, Solt. 94. 22. *Ki által mindene
cselekedhetünk, mert ő meg erősít
minket, Phil. 4. 13.* Ugyan-is a' kik
az Urban biznak, azoknak erejek
meg-újul, és szárnyokkal magossan
röpkölnek mint a' saskefelyék; fus-
nak és nem fáradnak el, járnak és
nem lankadnak meg, Esa. 40. 31.

II. Az erőfégnek lelkét réánk
ruházza: Mert, a' kik biznak az
Urban hasonlatosak a' Sion heg ye-
hez, mely meg-nem mozdul, és mind
örökké meg-maradnak, Solt. 125.
1. Valamiképpen azért az erős-
ember

ember a' nehéz terhet, melly alatt
más reszketne, ingadozna s. talám
le-is dűlne, csak nagy könnyen
hordozza; így a' ki az erőfégnek
lelkét [Esa. 11. 9. 2.] vette hit
által, a' nyomorúságoknak terhe-
alatt nem csüggedez. Ide való Sz.
Dávid tanácsa: *Várvad az Urat és
legy erős, és meg-erősíti a' te szí-
vedet, Solt. 27. 14.*

9. X. *Nyolcsadszor:* Az élő
Hit úgy el-készíti embernek elmé-
jét, hogy ember a' szabados eszkö-
zökkel élylen ugyan, de azokhoz
tellyeséggel ne támaszkodgyék,
hanem az Istennek igazságához;
még pedig olly erősen hogy a'
nyomorúságoknak terminussát i-
dejét, modgyát, és mértékjét az I-
stennek bölcseségére, hatalmára
és jó-akarattéli tetzésére bizza il-
lyen *argumentummal* erőféggel
tamogatván magát; hog' az Istének
bölcsesége meg-nem tántorodik,
hatalma nem kisebbedik, hivi-
hez való szerelme meg-nem szű-
nik. A' rettegő s-meg-félemlét
ember csak vaktában a' szabadu-
láira

lásra vagyodik, de de a' kézfém
nem siet az Esai. 28. v. 16. meg
sem szigyenél: Róm. 9. 33. Erre
nézve Daniel könyörge Istennek,
hetven esztendő el-telése után,
nem előbb, a' szabaduláért, Dan.
9. 2. 3. Lásd. Jerem. 25. 12. Job.
Patriarcha-is ugy meg tűrtöztette
magát, hogy halálig Istenben re-
ményelt, Job. 13. 15. Abrahám,
míg akará ölni kedves Isákját, no-
ha abban kel vala az ígéretnek bé-
telni: *Mert el-hitte hogy Isten az*
a' halálból is fel-támasztja, Síd.
11. 19. Iő az Istennek Anyázent
egyháza, Istenben veti reménységét
há ez világ el-fordulna-is, Solt. 46
1. 2. 3.

§. XIII. *Kilenczedik*: Mi-
vel hogy a' Hit az olyan dolgok-
nak, mellyek nem láttatnak bizo-
nyos mutatója, Síd. 11. v. 1. An-
nak-okáért a' szem előt forgó do-
loggal, ellenkező dologra igazít,
az az, a' nagy nyomorúságokat
az Istennek kedves szabadításának
bizonyos jelenségének lenni alit-
tya, és így gondolkodtattya em-
bert.

bert: I. Szokása Istennek, hogy
az nagy nyomorúságban segedel-
mével kézfén legyen. Példa Da-
niel rész: 6. v. 22. az Izraeliták.
Mof. II. Könyv. 14. v. 22. II. A'
kiket Isten sok nyomorúságokkal
ostoroz, az szabadításban azokat
bőséges javaiban részelteti, Jer.
32. 41. 42. III. A' szentek,
hogy Istentől a' nyomorúságban se-
gétiséget nyerjenek. nyomorúsá-
goknak nagy voltát terjesztik Isten
leiben, Solt: 44. 23. 24. és 142.
5. 6. 7. 8.

§. XIV. *Tízszor*: Az élő Hit
örvendez a' nyomorúságokban és
dicskedik az háboruságokban-is,
tudván hogy a' háboruság békesé-
ges tőrőst nemz. A' békeséges tőrés
pedig meg-késértés reménseget. A'
reménység pedig meg nem szeg yenit.
Rom. 5. v. 3. 4. 5. Valamikképpé
a' beteg örül, midőn érzi hogy a' bé-
vett orvosság hasznosan munkál-
kodik, bár szintén fájdalommal
mennyen-is végben: Így a' Hit,
tudván a' nyomorúságoknak hasz-
nát.

nát, örvendez, Jak. 1, v. 2, 3. Sid. 12, 11.

9. XV. Micsoda eszközökkel kellefsék pedig embernek élni, hogy a' nyomorúságoknak szenvédésiben-is, Istennek azokból való ki-fizabadítása felől tett Igiretit hitivel meg-foghassa, és azokkal hathatósan vigasztalhasa önnön magát, rendel így következőknek.

I. E S Z K Ö Z : A' minket sanyaruvan szorongató nyomorúságinkat terjesztjük Isten eleiben, és keserű könyveinkel tellyes panaszinkat, fohászkodva, zokogva, de nem zugolodva, öntsük ki ő előttre, így izolván: Uram te előtted vagyok minden én kívánságom, és az én nyögésem te előtted el-nem rejtete: az én szívem dobog az én erőm elhagyot engemet; és az én szemeimnek világa; meg azok síncsenek én velem. (a) A' te haragod én reám szállott; és minden te hábjaidal nyomorgattál engemet, (b) Szegény és holt eleven vagyok a' nyomorúság miatt, és a' te tülled reám bocsátot réttegejéket hordozván felelek;

lek; (c) En te hozzád kiáltok Uram, és minden reggel az én imádságom te hozzád érkezik, (d) Halgass meg Isten, az én imádságomat és ne rejtés-el te magadat az én könyörgésem előtt. Figyelmezzél én reám; és halgass meg engemet: mert sírok az én gondolatomban és háborgok. (c)

a. Solt 38. 7. 10. 11. b. 88. 7.

8. c. 7. 16. d. 7. 14. e. 55. 7. 2.

3. Lásd, Jerem, siral. 3. 7. 1-7.

II. E S Z K Ö Z : Vallyuk-meg bűneinket Istennek, és azokért a' büntetésre érdemes voltunkat ne titkollyuk-el mondván; Az én hamisságomat hirdetem és szorgalmatos vagyok az én bánóm felől, (a) Igen vetkeztem Uram es feleste bolondúl cselekedtem; (b) Környül fogtak engemet az én hamisságimnak büntetési; (c) Utálom azokat, a' mellyeket mondottam, cselekedtem, és bánom, áporban és hamuban. (d) Vetkeztem és engedetlen váleam azért nem kedvezzel Uram (c) Bizony méltó vagyok Uram,

ram, hogy fordúljon át te kezéd em
ellenem; (f)

a. Sólt. 38. 19. b. 2. Sam. 24.

10. c. Sólt. 4. 13. d. Job. 42.

6. e. Jerem. siralm. 3. 42. f. 2.

Sam. 24. 17.

3

III. E s z k ö z: Szívünket,
bátorságos bizodalomra serken-
gessük, erősféget vévén,

(1) Az Istennek a' szabadulá-
sáról tett igiretítől; a' ki békefészes
akar az ő szolgáinak, Sólt. 35.
27. meg-halasztja őket mikor kí-
áltanak, és minden nyomorúságok-
ból meg-szabadítja őket, Sólt. 34.
18. és békefészes szól az ő népének,
Sólt. 85. 9.

(2) Az Istennek természetitől,
melly szerént az embereknek nyo-
mogtatását nem nézheti, Habak.
1. 13. és természeti szokásától,
melyre nézve az ő hitveje meg-ír-
ta. Sólt. 31. 24.

(3) Az Istennek szabadító jó-
voltának régi, számos példáitól;
ő tön jól az Izrael népével, midőn
Pharahó előt futna, meg-szá-
dult az ő tenger és a folyó vizen
szá-
ra.

szára az lábbal mentek által, Sólt.
66. 6. Mos. 11. könyv. 14. Jós. 3.
Dávid-is így szól: Minek utánna
sok és gonosz nyomorúságokat kőbol-
tattál meg én velem, ismét meg-e-
levenítetted engemet, és a földnek
mélységéből fel-hoztál engemet,
Sólt. 71. 10.

IV. E s z k ö z: Alázatos de
valóságos meg-téréssel meg-keres-
vén Istenünket, engeszteljük az ő
kedvét kegyelmét-hozzánk; Emel-
tyük-fel szívünket kezeinkel egye-
temben az égben Istenhez, Jerem.
siralm. 3. 41. Térjünk-meg az
Urhoz, mert ő szaggatott-meg és ő
gyógys meg minket, meg-vert és bé-
két a' mi sebeinket. Hós. 6. 1. Há-
rom-rendben szokták az emberek
Istent meg-keresni igaz meg-téré-
sekkel. 1. Mindgyárt a' bűn té-
tel után: mint Sz: Péter, Matt.
26. 75. Ez illyetén a' leg jobbik
részt választották, mert meg-mu-
tatták hogy a' bűnt az őnnön tu-
lajdon természeti rúttságáért utál-
ják. 2. Mikor a' büntetéstől való-
félelem, és az Istennek fenyegeté-
se em-

se embert meg-rettentették; mint Dávid, 2. *Sám.* 12, 10, 11, 12, 13. Ezek is jó úton járnak. 3. Midőn már az Istennek haragja rész szerint fejeken-is vagyon, *Dan.* 9, 13. Az kik még az utolsó *terminust*-is elmulatták s-meg nem térnek, csak a' veszedelemre meg-átalkodott gonoszok közöttül valók azok.

VIII. RESZ.

Az ideig tartó, világi jókban való kíváncsiság elő menetel felől lett, Isteni igéretekről.

6. I. Az nagy kegyelmű Isten, az ő kedves népének és szerelmes hiveinek, nem csak lelkére vigyázott, hanem világi s-testi állapotára-is gondot viselt; és az ő szükségekre elégedendő jókat rendelt: hogy az ő kedves fiai, leányai, a földi dolgok felől való rendeletlen szorgalmatosságtól üressék lévén, nagyobb

nagyob buzgósággal forgolódhának az Istennek igaz tisztelteiben, és alkalmatossabban futhatnák, keresztyénségeknek örök életre vezérő pályáját.

9. II. Isten annak-okáért a' testi jók felől-is számos *Igéreteket* tett hiveinek: mellyek két rendbéliék, közönségessek és magánosfak. I. *Közönségessek* azok melyekben Isten közönségesen ígér minden földi jókat. *Semmi fogatkozások nincsen az Istenfelőlnek.* Solt. 34, 10. *Bizál a' Jehovában és cselekedjél jól, lakozzál a' földön és ély Hitnek-általa.* Gyönyörködjél az Urban, és meg adgya tenéked a' te szívednek kerését. Solt. 37, 3, 4. Idvezítő Urunk szava ez: *Keresétek először az Istennek országát és annak igazságát, és mind azok tudni-illik étel, ital, ruházat és valamellyek nélkül naponként szűkölködtök meg adatnak tiéteknek.* Matt. 6, 33. Lásd-meg, *Móf. V. Könyv.* 12 rész, *7.* 25, 28, és 6. rész *7.* 3. Solt. 84, 18, és 128. v. 1, 2. II. *Magánosfak* azok melyben ki-vált-

váltaképpen való bizonyos és meghatározott testi jórról tet Isten igéretet. Ugymint, az *élethez hozzászólásáról*, Mós. II. Könyv. rész. 20. v. 12. és V. Könyv. rész. 5. §. 16. 33. és 25. rész. §. 15. Solt. 34. §. 11. 14. és 91. 16. 1. Péter. 3. 10. Péld. 3. 1. 2. 16. és 9. 11. és 10. 27. 1. Király 3. 14. jóegészséges *életről*, Móses. II. Könyv. rész. 15. §. 26. és 23. rész. §. 25. és V. Könyv. rész. 7. §. 15. Solt. 103. 3. Péld. 3. 7. 8. Kedves virágzó előmenetelről, Solt. 1. 3. Péld. 14. 11. és 4. 23. a bőséges megelégedesről, Job. 5. 22. Solt. 37. 19. és 103. 5. és 132. 15. a gazdagságról, Jóh. 22. §. 21. -- 25. Solt. 112. 1. 2. 3. Péld. 3. §. 9. 10. és 15. §. 6. Jerem. 31. 12. Malak. 3. 10. mások először való kedvessegről, *éhségségről*, Solt. 37. 19. Péld. 3. §. 3. 4. 16. 35. és 13. §. 18. csendességről, békeségről, Mós. III. Könyv. rész. 26. §. 6. Jóh. 5. 23. Solt. 29. 11. Péld. 1. 33. és 2. 21. és 3. §. 1. 2. Vigasztalásról és örömről, Prædik. 2. 27. Jerem. 31. §. 12. 13. jóhorról, nevetésről, becsteléről,

letről, Solt. 37. 6. és 112. §. 4. 6. 9. Péld. 4. §. 8. 9. és 10. 7.

6. Szabados pedig, sőt ugyan szükséges-is hogy Istennek az elől számlált testi jókról való igéretit, hitünkkel meg fogjuk:

I. O K A, Mert Isten a' testi jókról való igéretit, az ő velünk való frigyével szövetségével egyben csatolta, *Móses V. Könyv. rész. 8. §. 18. Meg-emlekezzel a' te Uradról Istenedről mert ő ad ténylek hatalmat a' gazdagságnak keresésére, hogy meg-erősítse a' SZÖVETSEGET*, melyről meg írtuk a' te Attyáidnak miképpen vágyon é máinapon. Lásd-meg, Ezek. 34. §. 25. 26. 27. *Hosé. 2. §. 19. 22.*

2. O K A: Mert a' ki hitivel ez Igéreteket meg-nem fogja, az id-vetség felől lett igéreteket gyengébben foghattya-meg: Ugyan-is mind lelki s-mind testi dolgokról való igéreteknék azon egy fundamentoma vagon, tudni illik a' Christus; Kiben Istennek Salamon-mi Igéreti Vadnak Ugyanok és A-
E menek

menek, az az, valófogság és csalhatatlanképpen, bizonyosság, 2. Cor. 1. 20. A' ki azért el nem hiheti hogy Isten ő néki eledelt, ruházatot, egészséget békességet ad, mi midon hihetné-el hogy örök életét-is ad?

3. OKA, Mert midőn ember az Istennek a' testi dolgokról tett ígéretit hitivel magához, nem kapcsollya, igen könnyen vétekbé esik. Példa *Abrahám*, ki midőn meg sem gondolná, hogy Isten még a' gonosz emberek között-is, az ő feleségének szentérmetségét megoltalmazhatná, vatemedék ha nem hazugságra, avagy csak az igazságnak eltagadására; mert az ő feleségét, csak *hugának* mondá, *Mof. 1. könyv. 12. rész. 8. 13. és 20. rész. 8. 2. Dávid* is midőn Istennek, az ő világi méltósága, Királysága felől lett ígéreti felől, (1. Sam. 16.) csak habozna, hirtelenségekben ezt mondá. Minden ember hazuz, *Solt. 116. 11. az az, Samuel* Prophéta-is hazudott abban, hogy én izraelben király leszek,

szek, mert a' Saulnak kergetése miatt elkel vesznem. Lásd, *Solt. 31. 23.*

9. IV. Meg-fogván az élő Hit, Istennek az ideig tartó, világi jobban való kívánatos elő menetel felől lett Ígéretit, elevenségének bizonyos munkáit nyilván valokká tévni ez következő dolgokban.

ELŐ SZÓR: Az élő Hit, megtartoztatya embert attól, hogy a' világi jóknak keresésében, tilalmas eszközökkel ne éljen. A' Sidok az Assíriai királytól való féltékben segetségért az Egyiptombéli királyhoz igyekeznek vala, kiknek szándékjokat Isten tilalmazza: Az Egyiptombeliek úgy mond, *hej jában és hasznatalanul fognak segíteni. azért kiáltottam é felől,* (tudni illik, az ő tanácsok és szándékok felől, *Az ő erősegek ebben vagyon, hogy meg-maradjanak,* az az, segítésért Egyiptomban követeket ne küldyenek, *Efai 30. 7.* Mett ugyan-is, ha ki el-hitette magával, hogy minden jó az Istennek áldásából származik, nem tenéveli

Hitnek
munkái

1.

12

más

más eszközöknek használatos foganattját, hanem csak azoknak, melyekhez az Isteni áldás járuland; sőt egyszersmind meggondolja azt, hogy jobb a kevés igazsággal, hogy nem mint a nagy jóvádelem hamissággal. Példab. 16. 8. Valaki azért a gonosz és tilalmas eszközöknek, előmenetelre használatos voltokat remélti, a testi jóknak mind gondviselőjévé s mind kiűzfárlójává az ördögöt teszi, és így igen titkos, de valóságos, vastág, tenyeres talpas bálványozásban esik.

2.

9. V. MASODSZOR: Azéő Hitserényen él az jó éshasznos eszközökkel a külső munkának használatosságát az Istennek gondviselésére bízván. Mert mentől inkább erősebben ragaszkodik ember az Istennek ígéretihez, melyek a világi jókat nézik, annál szorgalmasab mind keresésében s mind megböcsüllésében azoknak a jóknak melyeket Isten ígért naponként ad: is: tudván hogy az ember munkára szűlesik. Job. 7. 7. és hogy

hogy embernek fáradságos munkával kell enni a földnek gyümölcse. Mos. 1. könyv. 3. 17. mert jölehet kívánsággal felindul a restsnek lelke de semmi nem lesz eneki; a gyorsaknak pedig eletek megkövéredik. példab. 13. 12. 4.

9. VI. Harmadszor. Az éő Hit fáradságtalanul circáldok, vizsgálódik a bűnök után, melyek az Istennek áldomást tölünk elgárlónak: és ha láttya hogy Istennek előbbi áldásának folyása apadni kezdet, azontól felkeresi azt a bűnt, mely által Istennek jóvöltá ennyire megbántódott. Ígygondolkodik azért Meggondolom (meg-visgálok) az en utaimat hogy fordítsam Uram lábaimat a te bizonyáidra. Solt. 119. 59. Elipház is ilyen tanácsot ad Jóbnak, midőn minden jószágától megfoltzatott volna: Kérlek azért hogy az Istennel alkudgyálmeg és légy bekecses: mert ezekért követszik te reád a jó állapot. Kérlek vedd a tőrvént az ő szájából: és az ő beszédre helyheztesd a te

3.

szívemben, Hogy ha meg-terénde sz
a' mindenhatóhoz, meg-építettel:
és ha az alnokságot a' te hajlékid-
tól távol fizended: Akkor mint a'
port ug y rakod-el az aranyat
és az Ophirből való aranyat mins
a' folyamatra, kőveit, Iob. 22. *vsz*
21. -- 24. Láfd, 8. rész. *vsz* 5. 6. 7.

6. VII. Nyegedszer: Az élő
Hit könyörgésre inditt-fel bennün-
ket, hogy a' mellyeket Isten ígért,
azokat mód nélkül való szorgalma-
toság kívül Istentől várhasunk.
Példa Iákob, Mos. 1. Könyv 28.
vsz 20. 21. 22. *Isabes*, 1. Cron. 4.
10. Erre czéloz Szent Pál, *Semmi-
re: ne legyetek szorgalmatosak:*
(tudni-illik, mód nélkül) hanem
minden könyörgésekben és imadság-
okban halálá dással a' ti kéretek
meg-jelennyek Isten előtt, Philip 4.
vsz 6. Péter Apostol-is: Minden
gondorokat őreá [Istenre] ves-
sétel, mert ő néki gondgya gágyon ti-
rolatok, 1. Pet. 5. 7. Láfd Solt.
55. 23.

9. VIII. Eődször: Az élő
Hit meg-nyugodván az Istennek
bölcsé-

bölcselégén és jóvoltán, mellyet
a' földi jóknak kifafárlásában ki-
szokot jelenteni meg-elégzik I-
stennel, s. ő fölségét ő részének és
elégleges öröklégének tartya, így
szolván: Az Urat szüntelen előm-
ben tettem, Solt. 16. 8. *Uram te
vagy az én részem, az előmnek föl-
dében* Solt. 142. 6.

6. IX. Hatodször: Midőn Isten-
nek áldási büvölködnek emberen
akkor az élő Hit embernek szívét
szent mértékletességben foglal-
lyá, hogy az alázatoságot, szelid-
séget, Isteni félelmet, másokon
való szánakodást elne felejtse, ha-
nem szüntelen gyakorollya. Mert
tudgya, hogy a' *Ki bizik az ő gaz-
dagságában, el-vesz*, Péld. 11. 28.
de az alázatoságnak és az Ur
félelmének *őge gazdagság, tisztes-
ség és éler*, Péld. 22. 4. Láfd, 30.
rész. *vsz* 8. 9. Mos. V. könyv. 32.
vsz 15.

9. X. Hetedszer: Az élő Hit há-
ládoságra indittya embert a' jókért
Még-szerezseke az Urnak midē en hoz-
zám való jó teteminyjere? *A' sz a-
badulá-*

baduláseré való báládásnak pohár-
ra: *És kem és az Vrnak névet hiri-*
detem, Soli. 116. 12. 13. Miképpen
a' fíros első termékennyé téstí a'
földet, így az Istennek áldomái
buzgósfogósá téstízik a' hívő embert.
A' Sátán-is ezt nem tagadhattya,
mert Jóh felől így szolla: *Avagyok*
nélkül felie. Jóh az Isten? Avagy
(Isten) nem te vettedé környékét,
az ő házát és Salámie körös kör-
nyékét avagyon? az ő kéze munkája
meg-áldottad, és az ő marhája ne-
vekedet e' földön, Iob, 1. 9. 10.

8.

§. X I. *Nyolcsadszor:* Mentől
több eszközökkel ajándékozot-
meg Isten, annál buzgóbban ger-
jeszt az élő Hit a' könyörgésre.
Oka ez; 1. Mert tudgya hogy Isten
azért rendelte minékünk az esz-
közöket, hogy azokkal edgyút ál-
dását-is nyujcsa; mely nélkül ha-
szontalanok az eszközök: mert az
Vrnak áldása gazdagit-meg, Péld.
10. 22. nem a' külső eszközök,
Láld, Soli. 127. 1. 2. Agge. 1. 6.
II. Mert tudgya hogy nincsen
minékünk magunktól annyi erőnk
hogy

hogy boldog állapotunkban is
magunk kívánsága szerént élhet-
nénk javainkal: sőt ha magunk ter-
mészeti romlóságát gondollyuk-
akkor mi nagy veszedelemhez já-
runk közel, a' mikor nagy világi
előmenetelünket láttjuk: mint a'
ki magas helyen áll, hajlandóbb az
el-esésre; és a' ki a' nyári izzasztó
hévűség után hirtelen meg-fázik.
veszedelmesben jár. Ez munkájá-
ban az Hit készit is bennünket a'
békeséges türeésre; hogy midőn I-
stennek külső áldását nem láttjuk,
ne zúgolodgyunk: mert ha azok-
hoz nem támaszkodunk mikor je-
len vannak, nem esünk el midőn
azok távol lesznek-is tőlünk.

§. X II. *Kilenczedszer:* Az élő
Hit fel-emeli szívünket Istenhez,
hogy mi a' miennyei dolgokra nagy
gondot viseljük. Oka ez: mert
úgy véstí a' testi jokat Istenről,
mint Istennek kíválképpen való
szerelmének bizonyos jeleit.

§. X III. *Utoljzor:* Az élő Hit
a' testi jokkal való bővelkedéskor
embert szeméssé és vigázóvá téstí;

E s,

1. Hogy

9.

10.

1. Hogy az jó állapotban felne-suvalkodgyék, sőt fellyen a' veszedelemtől: mert az erős vitézek is inkább el-szoktak tunyúlni s-lankadnia' békeségnek idején, hogy nem mint a' csatázo időben: a' tengerben is a' lágy homok és erőfég nélkül való főveny több hajókat szokot el-röntani mint az kemény kő szikla.

2. Hogy ember mindenkor szem előtt forgassa jó állapattyanak (Példa Ok: Jo-egészségének, gazdaglágának, mások előtt való kedvességének, jó hírének nevének, esendes békeségének, s. azon való vig örömének) változható voltát. Illyen lelki szemesség volt Jóbban, ki így szoll: *A' Melly felelemtül feltem a' jöve reám, és a' mőtől tartok, Gala az, esek rajtam. Nem voltam csendességben, nem is pihenhettem, s-nem is nyughattam; (az az, szorgalmatossan vigyáztam az én cselekedetimre, és az enyimeknek is magok viselésére; testi bátorságban nem éltem, hogy Istenemet*
meg-

meg ne bántanám, és az én jó állapotomból való ki-mozdításomra fel ne gerjeszteném) *de még is rém jöve a' nyomorúság, Job. 3. 25. 26. Olvasd-meg. Példab. 122. 3. és 27. 7. 1. 12. Ierem. 9. 9. 23. 24. 1. Tim. 6. 9. 17. 18. 19. Jak. 4. 9. 13. 14. 15.*

9. XIV. Az élő Hitnek munkái, melyeket az Istennek testi áldomásról való Igéretnek körül hatatossán jelenget, világossan ki nyilatkoznak s nyilván láttatnak, a' testi étellel és itallal való élésben.

A' testi ételt és italt midőn a' hívő ember vészi, az élő Hit eleven cselekedet, ez következő dolgokban gyakorollya *Először:* Az élő Hit-meg-tanit az Istennek beszédéből im ezekre:

1. Kiknek legyen Fiai jussok, méltóságok az Istennek teremtetéssel való élésre? Azoknak tudni illik, kik az Istennek kegyelembéli szövetségének részesei, (1. Cor. 3. 21. 22.) és az Istennek igéjéből bizonyosan meg-tanítottanak, hogy
Eő a' mely

*Himnusz
munkái
az eleven
cselekedet
ről.*

11

amelly eledelekkel élendők nem tilalmas de szabados azokkal való élesek mivel hogy nem lopták, sem csalták, sem erőszákkal nem vonták azokat, hanem igazán keresték.

2. Istennek minémű teremtetési legyenek meg-szenteltetve a' mi szükségünkre?

Mind azok tudni illik, mellyek alkalmatosak a' táplálásra: Ugyanis *mindenek tiszták a' tisztákhoz*. Titt. 1. 15. Róm. 14. 20. és az Istennek minden teremtet állattya: jo és semmit meg nem kel vetni, bá hálaadással vesetik. 1. Tim. 4. 4. s-nem is kel ez aránt figyelmeznia az igazságot meg-veető embereknek parancsolatira, Titt. 1. 14.

3. Mi módon kellesek az Istennek áldomáiból vett eledeleket meg-szentelni? Tudni-illik, az Istennek igéje és a' könyörgés által, 1. Tim. 4. 5. Mert az Istennek igéjéből tanuljuk meg szabadosan és csendes lelki isméréssel élni tünk-e azokkal: A' könyörgés által, bizonyfágot télsünk arról, hogy nem magunk szorgalmatosá-

gának

gának, hanem Istennek (kinek könyörgünk) jó-voltának tulajdonítjuk a' jelen való eledeleket; s-egyszersmind kérjük Istent, tégye foganatosítsa azokat a' mi táplálta tástókra és erőnknek meg-tartására, hogy miis ő néki szolgálhassunk.

9. XV. Másodszor: Az első Hit eszében juttattya embernek, hogy nem csak kenyérrel él ember, Mós. V. könyv. 8. 3. Math. 4. 4. az az, hogy a' táplálásra való erő a' kenyérben és egyéb eledeleiben, nem önön magától vagy on-éppen, hanem az Istennek kegyelmes áldomáiból; mert Isten az, Ki kenyérrel embernek szét erősit, Solt 104. 15. és az ő áldása nélkül az emberek esznek de meg-nem elegendnek, Hóf. 4. 10. Mich. 6. 14. Agg. 1. 6. Erre nézve a' hivek nem csak azt kérik Istentől hogy mindennapi eledeleket adgya-meg hanem hogy azokat tápláló erővel áldásból tégye foganatosokká: tudván hogy szintén ugy lehetetlen Isten áldása nélkül az eledelel tápláltatni, mint lehetetlen a' szíllel

E 7

élni

31

§. XVI. Harmad/zór: Midőn embernek inye megkóstoltja az. ételt. Job. 34: 3. azontól az élő Hit az Istennek jó voltának drága izit kóstoltattya s' az Isten áldásának érzésére fel-indit Dáviddal: *Kóstoltjátok* úgy mond, *és lássátok* meg mennyi igen jó legyen az Ur. Soltár.

42

34. §. 9.
§. XVII. Negyedszer: Az élő Hit jozanágban és mértékletességben tartja az embert, hogy a' testi eledeleket nem mohón, nem telhetetlenül, hanem esendően s. mértékletesen kívánnyuk, keressük és Isteni félelemben, vesztegetés és haszótalan pompa nélkül éllyünk is azokkal. Mert a' mint a' jó ivő étkekkel el-tölt ember, nem igen kívánhattya a' fözőnséges eledeleket, annál is inkább az éretlen vad gyün öcsöket; Így a' ki hit által az Istennek jó voltát megkóstolta, nem merül el a' földi dolgoknak kívánásában; tudván hogy Istennek szerelmi jobbak a' borsál, Enek 1. 2. Solt. 36. §. 9. és 119. 103.

§. XVIII.

5

§. XVIII. Eddig/zór: Hátá adára gerjeszt bennünket, előnkben adván az Istennek parancsolattját, Mof. V. könyv. 6. rész. §. 11. 12. *Mikoron ejendel és meg-elegedendel meg-lásd hogy el ne felekezzel az Uról.* *Ötölször:* Hit által, úgy mint szűkölködők el vévén az Istennek ajándékát, az szűkölködőkhoz való könyörületeségre fel induluk mert ha jó az hogy Isten mi rajtunk könyörül, bizony jó az is hogy mi a' szegényeken könyörüllyünk. Ide való Urunknak tanétása: *Legyetek irgalmások mint a' ti Atyátok is irgalmás,* Luc. 6. 36.

§. XIX. Hogy pedig a' Hit, Istennek az ideig tartó világi jobban való kíváncs elő menetel felől lett Igéretit meg-foghassa s. egyszerűs mind azok körül elő szálalt élévenségit gyakorolhassa, e' következendő eszközöket el ne mulassa.

1. E s z k ö z: Akar kevés akar fok legyen a' mit Isten ad megnyugodgyunk Istennek akarattján: hakevetsét vettünk, ne zugolodgyunk

Hit belső
élet gy
kerlása
ra segé
tő esz
közök

1.

gyunk; ha sokat, fel ne fuvalkod-
gyunk, hanem szent Pállal így
szollyunk: *En meg-tanultam, hogy
én az mellékben vagyok azokkal
meg-kelekednem. Tudok pedig
meg-aláztsánni, tudok bővelkedni-
is: mindenütt és mindenekben meg-
tanítottam, mind az elég-ételre,
mind az ehezésre, mind a bővel-
kedésre, mind a szűkölködésre,*
Phil. 4. 11. 12.

II. E s z k ö z: Jozánok és mér-
téketesek légyünk az ételben ital-
ban ruházatban és egyéb testi jók-
nak bírálában; tudni illik hogy
azok által az Isteni tiltóletnek és
hivatalunk szerént való munkáink-
nak végben vitelére alkalmasbak-
ká tétessünk, az az, javullyunk ne-
romollyunk.

III. E s z k ö z: Minden ember
az ő hivatala szerént dolgában se-
rényen eljárjon, a' henyelésnek és
tunyaságnak ellene mondván: és
a' ki nem akar munkálkodni ne-is
egye, 2. Tess. 3. 10. 11. 12.

IV. E s z k ö z: Ez világi jók-
nak (péld, ok, ételnek, italnak,
ruhá-

ruházatnak, gazdagságnak nagy
méltoságnak &c.) keresésében a'
szorgalmatosságot meg-mértékel-
lyük: ánnal-is inkább tilalmas esz-
közökhöz nyúlván Istent ne kérés-
gessük, hanem minden gondunkat
ő felfégre vessük. Erre muratott
az Istennek parancsolattya, melly-
ben az Izrael népének meg-hadta
volt, hogy ki ki csak annyi *Man-
nát* szedgyen, a' mennyivel egy
nap meg-éri, más napra abban ne
hagyjon mert egyéb aránt féreg te-
rem benne és meg-bűszhődik, *Mosé.*
II. köny. 16. rész. 9. 16. -- 20.

I X . R E S Z .

A' kegyességre és Istenhez való *Második*
engedelmességre kötelező Iste- *rész és*
ni parancsolatokról. *könyv-1*
nek.

6. I. El. végezvén az Istennek
fok rendbéli Igéreti körűl való szük-
séges Hitbéli életünknek *tractá-*
jár: az Istennek parancsolati köről,
mikip-

miképpen ilyen ember az igaz Hit által, következik hogy meg-tanul-lyuk.

§. II. Az Istennek *Parancsolat*-ai, az Istennek szabados akarattya-nak olytán ki-jelentési, mellyek-ben előnkben adgya Isten cse/ke-dendő tisztiunket, mellyeket vég-ben vinni tartozunk.

Az Iste-ni paráncsolatok három rend bé-lik.

§. III. Az Isteni parancsolatok, mellyekben itt e' világon Hitből kel élnünk három rendben vadnak. Az *első* rendbélik közönségesen a' kegyességre és Isteni engedel-mességre köteleznek: a' *másod* rend bélik, mindenikünknek magános hivatalunban való kötelességün-ket adgyák előnkben: az *harmad* rendben valók az Anyaszentegy-ban Istentől szereztetett rendes eszközökkel való élésünket kíván-nyák.

§. IV. Az Isteni engedelmes-ségre kötelező parancsolatokban tellyes tökéletes, valóságos nem kedvetlen kényszerítésből származott, de szabad akarat szerént való álhathatos engedelmeséget kíván Isten,

Isten. *En vag yok az erős minden-bató Isten, Iarj en előtem szente-len, és lég y álharatos, Mosi 1. könyv 17. rész 5. 1. Miképpen hogy szene az a' ki titeket el-hídot, tiis szentek legyetek, 1. Pet. 1. 15. Olvasd-meg, Mosi. V. köny. 6. rész 5. 2. 17. és 28. rész 5. 1. Josu. 22. 5. és 23. 8. és 24. 14. 1. Cron. 28. 9. Péld. 23. 17. 2. Cor. 7. 1. Azom-ban erős szövetség szerént igéri hi-veinek, hogy erőt ad az engedel-mességnek gyakorlására: Mert meg-tanította őket az útra mellyet válsziszának, Solt 25. 12. szivet ad nékiek Jerem. 24. 7. még pe-dig uj és hús szivet, Ezek. 11. 19. mellyet környöl-is merél, Mosi. V. könyv. 30. rész 5. 6. és ekképpen virágoznak, Solt. 92. 5. 13. 14. Sőt mindeneket cselekedhetnek a' Christus által a' ki őket meg-erősí-ti: Phil. 4. 13.*

S. V. Jollehet pedig a' hivek-nek engedelmességek nem oly tö-kéletes e' világon a' mint Isten ki-vánna [Esai 64. 6.] mind az ál-

ral Isten meg-igérte, hogy kedve-
sek lesznek ő előtt, a' Jéhus Chri-
stusban. Solt. 51. 19. Cselek. 10.
35. Phil. 4. 18. Colof. 3. 20. Sid.
13. 16. 1. Pétr. 2. 5.

6. VI. Szabados annakokáért,
Sőt ugyan szükség-es is, hogy a' hi-
vek, Istennek az engedelmeslégre
kötelező parancsolatit, Hittel fog-
ják, mind azokkal az ígéretekkel
edgyütt, melyekben Isten, segé-
tő erejét igéri az engedelmeskedők-
nek.

1. OKA, Mert Isten nyilván
igérte: *Es adok nektek egy szívet,*
és egy utat, hogy mindenkor engemet
felnyenek: hogy jól legyen dolgot, és
az ő fioknak ő utannok. Es örökre
való frigyet vérek. ő vélek, tudni il-
lik, hogy el nem távozzom az ő vélek
való jó tereménysől, és az ő szíve-
ből adom az én féltelmemet, hogy el ne
távozzanak én tőlem, Jerem. 32.
39. 40.

2. OKA, mert az Istennek hi-
vei fogadással és esküvéssel kötele-
zik magokat az Istennek parancso-
latinak cselekedetire. Így cseleket-
tek

tek az Izraél fiai, Nehem. 10. 29
Dávid, Solt. 119. 106. *Josias* 1.
Király köny. 23. 3. Fel-tézik an-
nakokáért, hogy vagyon olyan erő
melly által fogadásoknak eleget te-
hetnek; és ez erő nem ő magokban
vagyon, hanem Istentől adatik mel-
lyet könyörgésekben buzgován is
kérnek: *Igaz gassad lépésmet a' te*
ősvényidben, hogy ki ne hájjanak az
én lábaim, Solt. 17. 5. Lásd Solt.
27. 11. és 86. 11. és 119. 7. 32-36
133.

3. OKA, Mert Isten a' melly jó
dolgot el-kezdett hiveiben, töké-
letesen el-is végezi. 1. Corint. 1.
8. Phil. 1. 6. 1. Tefs. 6. 24.

4. OKA, Mert az igaz Hit en-
gedelmeskedő bizodalom, úgy hogy
az ígéretek körül bizodalomát, a' pa-
rancsolatok körül engedelmeséget
mutassa ki. Innét vagyon hogy az
igaz tudománt valló hiveknek, jo-
ra való kézfiségek, *hitnek engedelme-*
nek, avagy *hitben való engedelme-*
ségnek nevezterik, Rom. 1. 5. és 16
26. sőt a' Hit önnön maga engedel-
meslégnek mondatik, Rom. 1. 8. és
16. 19,

16. 19. Ezent mutatják példájok
kal az O Testamentombéli szentek,
lik hittének Isten Igéretinek. en-
gedelmeskedtenek. is parancsola-
tinak. Sidok. 11. 7. 10. Szent
Péter. is nyilván tanította, hogy a'
kik reménségeket vetik a' Jéshus
Christus kegyelmében, [melly hit
nélkül nem lehet) azok az engedel
mes fiak. 1. Petr. 5. 7. 13. 14.

Hítnék
munkái
I.

6. V I I. Az szent engedelmes-
ségre kötelező Isteni parancsolatek
kőről az élő Hit ekképpen munkás-
kodik. *Elsőben:* Bölcsé téfzi az em-
bert, hogy meg-tudgya különböz-
tetni azt a' mit szabados és szűkfé-
ges cselekedni, a' nem szabados
dolgoktól: tudni-illik valamit Isten
minékünk parancsol, tartozunk
meg-cselekedni: valamit tilalmaz,
el-távoztatni. *David* azért mond-
gya magát bölcsébe az ő ellen-
séginél, tanitoinál és az vén embe-
reknél, mert az Istennek parancso-
lát meg-örizte hit által Solt. 119
7. 98. 99. 100.

6. V I I I. *Másodszor.* Az élő
Hit el-rontrya az engedelmeség
ellen

ellen tufakodo akadályokat. (1. Ján
5. 4. úgy mint, a' rendeletlen in-
dulatokat, ellenkező dologra csa-
logató kéferteteket, és minden
meg-gátolható nehézségeket: a-
zomban fel-gerjeszti a' tanult lel-
ket annak a' nagy méltóságnak csu-
dálására melly az egész Evangeli-
omban vagyó; mellynek igéretinél
nincsen semmi kedvesebb, parán-
csolatnál igazabb és fenyegetési-
nél rettenetesebb. Ugyan-is, hogy
némelyek engedelmeskednek, mi-
dön Isten parancsol [mint Máthe
és Zacheus, Math. 9. 9. Luc. 19.
8.] s-némelyek nem engedelmes-
kednek [mint amaz Iffiu, Math.
23. 21. 22.] ettől vagyon, mert
némelyeknek vagyon hitek, mel-
lyel az engedelmességgel ellenke-
ző s' a' természetből meg-győzhe-
tetlen akadályokat el-roncsák; né-
melyeknek pedig nincsen.

6. I X. *Harmadszor:* Az élő
Hit téfzen minket *részeltet az I-*
steni természetnek, 1. Pet. 1. 4.
az az részeltet minket azokban a'
lelki belső ajándékokban, mellyek
által

által az Istennek ábrázattya bennünk meg-ujjítatik; és ezen kegyelem által az emberi romlottságon felül emel bennünket, hogy szentséggel, igazsággal és bölcseséggel felöltöztetvén, a' mi kívánságink és minden indulatink a' jora hajollyanak: mert mikor az embernek minden gondolattya foglyúl vettetik, hogy a' Christusnak engedyenek, akkor telikb' az ő engedelmeségek, 2. Cor. 10. 5. 6. Ettől volt hogy *Dávid* annyira gyönyörködött az Istennek parancsolatiban, hogy a' *ménél edesebbeknek* tartotta azokat, Solt. 19. 11. és 119. 103. és még éczaka-is azt forgatta elméjében, Solt. 1. 2. és 52. 3. és 119. 55. 62.

§. X. *Negyedzser*: Hit által tétetik a' mi engedelmeségünk közönsegeise hogy az Istennek parancsolatiban válogatást ne tegyédgyiket cselekedvén s. a' másikat el hagyván. Mert czélul tézi fel az Istennek befzédét, mely engedelmeséget kíván Istennek mindé parancsolatihoz, Mos. V. könyv,

11. 22,

11. 22. és az engedelmeségnek példáját és tükörét a' Christust nézi ki-zokból a' melyeket *szenteder meg-tanultán az engedelmeséget*, Sid. 3. 8. *engedelmes let mind a' kereszt-fának haláláig*, Phil. 2. 8

§. XI. *Eőrdzser*: Az élő Hit meg-mutattya nekünk a' mi erőtelenségünket, és minémű hanyatlók légyünk a' lánkadáira és az engedelmeségnek el-nulatarására, hogy ha mi magunknak hagyatunk: Mellyhez képest,

I. Elmélkedésünket az engedelmeségnek hasznos voltára fordittya, mellyről az Istennek igéje bizonytságot téstén, 1. Sam. 15. 22. Solt. 119. 5. 11. 15. *Cselek* 16. 14

II. Engedelmeségre való szándékunkat gyakorra ujjittya, bizván az Istennek segítségében, Solt. 119. 106. *Ian* 15. 9.

III. Könyörgése inditt, hogy az engedelmeségnek gyakorlására, erőt kérjünk Istentől 1. Cor. 29. 5. 18. 19. Solt. 17. 5.

XII. *Hatodzser*: Az élő Hit ad minékünk alkalmas erőtséget, hogy

hogy harczollyunk azok ellé, melyek az engedelmeiségtől igyekeznek el-tántorítani; sőt ha néha csüggedeznénk-is; Hit által Istenhez ragaszkodván, ismét meg-újulunk és mind a' győzedelemig tufakodunk, ezt mondván: *Az Ur Isten nem segétségem, azért nem szégyenültem meg, annakokáért olyanná tettem az én orcámat mint az erős kő, mert tudom hogy meg nem szégyenülök, Esai. 50. 7. Lásd. Sól. 27. 14. és 31. 25. Példa. Mos. Sid. 11. 24. 26.*

7.

XIII. Utolször. Midőn az Isteni engedelmeiségben jól véghez ment ember. az elő hit által megismeri, hogy ő csak haszontalan szolga, mert csak azt cselekedte a' mivel tartozott, *Luc. 17. 10.* és a' mit cselekedett, nem maga erejének hanem Isten kegyelmének tulajdonítva: s. el-is hiszi hogy az ő engedelmeisége, az Istennek ő-ben nelakozo kegyelmének bizonyos jele, idézőtő igaz hitinek munkája, és csálhatatlan czimere az ollyatén embernek, ki az Chri-

stusnak

stusnak irgalmaóságában való Hit által a' Meny-orizágnak örökösé leszén.

§. XIV. Hogypedig a' Hit ez drágalatos munkákban gyakorolhassa magát, ez egy néhány eszközöket kövelse.

I. E z k ő z: Nagyalazatossággal vallást tévén bűneinkről, mutassuk meg hogy igen szégyénylünk azokat (Ugyan-is a' bűnnek szégyenlése, ez igaz meg-téteshez kívántatik, *Ezék. 16. 61. Példa. Esdras 9. rész. 6. Ephraim, Jerem. 31. 19. Daniel, 9. rész. 7. 8.*) Annak felette bánkodva tördögylünk azon hogy a' jóra igen alkalmatlanok és tünnyak vagyunk, s. nem cselekedszünk a' jót a' mellyet akarunk hanem a' gonoszt, *Rom. 7. 19.*

II. E z k ő z: Serkenesünk fel-élminket az engedelmeiségre, indító erősségeket véven (1) az Istennek parancsolatinak természetitől, mellyek jők Solt, 119. 39. és édesebbek a' méznel *1. 103.* (2) azokhoz való engedelmeiségnek

F 2

haznos

Hirbéli-
előgya-
korlasi-
ra sege-
dő Esz-
közök
1.

hasznos voltától; *Az Isteni szolgálat* (kegyesség) *mindenre hasznos* 1. Tim. 4. 8. és nagy kereskedés, 1. Tim. 6. 6. (3) a' régi szenteknek példájától, *Sídok* 11. és (4) a' földi dolgokban való nagyobb szorgalmatosságunkról

III. E z k ö z: Híjjuk segítségül az Istent, hogy tanítson vezérrellyen, és vonnyon bennünket az engedelmeségre, *Sólt* 143. 10. *Enek* 1. 4.

VI. E z k ö z: Mindennap ujítson ujítsuk engedelmeségünket el-hívén hogy Isten jelen létszen segedelmével mellettünk, *Sólt* 119. 7. 33. -- 36. 133. *Éc.*

X. R E S Z.

A' mi hivatalunkbéli munkáinknak serény gyakorlására kötelező, Isteni Parancsalatokról.

§. I. A' mi gondviselő Istenünk nyilván

nyilván való parancsolatott adorki mellyben minden ember bizonyos hivatalbéli munkára kötelezet hogy ki ki az Anyaszentégyháznak javára, közönséges Polgári-Társaságnak elő menetelére, és maga tulajdon hasznára, tisztességes hivatalyában serényen és jó lelki esmérettel el-járjon *minden ember* nyugmond, a' melly *hivatalbéli kötelezet* abban, *maradjon-meg*, 1. Cor. 7. 20. 24. Még az épségnek állapattyában-is munkával kel vala élni mert Isten teremtvén az embert, *helyhez tette az Edennek kertében, hogy azt művelné és őrizné*, Mos. 1. Könyv. 2. 15. Az eset után pedig, ugyan nyilván szolla Isten; A' te orválnak *serényével egyed kegyeredes* *mi nem földé létsz. ref.* 3. 19. Lásd: Ephes. 4. 28. 1. Thefs. 4. 11. 2. Thefs. 3. 12.

§. II. Valakik pedig hivatalos munkájokra serényen vigyázzván, abban el-járnak. Igéretetek vagyona a' kívánatos elő menetel felől az Istennek segítségé által. Igéret ez: *Az ő Anyálinak parancsolt se felő-*

led hogy örizzenek tegedest minde
re utaidban. Solt. 91. 11. az az
szolgálynak minden tisztességes
hivatalodra Istentől parancsolta-
zott munkáidban. Ismét. *A ki mé-
veli az ő földét meg- elégedik kenyér-
rel.* Péld. 12. 10. Lásd Péld. 10. 4.
és 22. 29.

6. III. Annakokáért mind sza-
badoss- mind szükséges, hogy a'
keresztény ember, az ő tisztességes
hivataljának serény gyakorlására
serkentő parancsolatit Istennek, az
Igéretekkel edgyűt, Hittel fogad-
gya, és azokat követvén Hit által
éllyen,

OKA: 1. Mert Hit nélkül
senki Isten előtt kedves nem lehet,
Síd. 11. 6. Annak okáért hivatalos
munkáinak-is gyakorlása Hit nél-
kül nem tetszik Istennek.

OKA: 2. Mert hogy ha hiva-
talunkat csak a' természetnek sre-
je által akarjuk végben vinni, szám-
talá gonofzoktól vétetünk környül,
Ugymint, igen meg- háborítatunk
a' mód nélkül való gondtól, szor-
galmatosságtól; félünk azon hogy

fárat-

faratágunk haszontalan leszzen; sőt
mind untalan e' világi dolgok kö-
rül foglalatoskodván, a' világnak
szerelméhez ragaszkodunk: De az
elő Hit mind ezek ellen kézf orvos-
ság, mert biztat minket, hogy hi-
vatalunkban illendőképpen járjunk
el, annak ki meneteletit Istenre biz-
ván, a' kinek kegyelmétől jön min-
den segítség.

6. IV. Midőn ember Istennek
parancsolatit, mellyekkel tisztessé-
ges hivatal béli munkaira izgatta-
tik, Hit által be-vészi, elő hitinek
azok köről való esvenségét ezek-
ben mutatya ki. Elsőben: Hit ál-
tal ollyarén hivatalt választ ember
magának, mellyet jó és szabados
eszközök által el-is nyerhessen, ér-
hessen, es az Istentől adattartott se-
gítség által el is követhessen: men-
től nemesebb penig a' hivatal, an-
nál szorgalmatossabban ez regulá-
hoz tartya magát. Ide való Sala-
monnak mondása: *A' dologra figyel-
metes meg-ralállya a' jót.* Péld. 16. 20. az az, a' ki valamely fel-
vet-

E 4

vinni,

Hinek
munkái
1.

vinni, jól meg - gondollya s-meg-
visgállya ért-é ő ahoza? dologhoz;
és továbbá vagy on-é annak végben
vitelére való tehetése?

2. §. V. Másodszor. Hit által ugy
meg-tagadgya ember, az ő hivatal-
lyának el-követésére való értelmes
voltát és tehetőségét, hogy a' hafz-
mos elő-menetelért Istenhez tá-
maszkodgyék egyedül. Mert jól-
lehet emberi mód szerént nehéz-
nek látni, hogy a' mit ember ért,
abban ugy viselje magát, mint ha
semmit nem tudna hozzá; mind az
által az élő Hit által határozottan el-hi-
teti azt emberrel, hogy az Isten-
nek bölcs tanítása és segítő ereje
nélkül, ember vagy semmit nem
vihet vigben, vagy ha a' mit el-
végez- is semmi, hafzna nem lé-
szon. Ugyan-is, ha az Ur nem
építi a' házat, hiájában fáradsnak
a' kik azt építik, ha az Ur nem
őrzi a' várost, hiájában vigyáz az
örvös, Solt, 127. 1. 2. Ezért mond
gya Salamon: Bizzál az Urban
teljes szívedből; a' te értelméhez
pedig ne támaszkodjál. Minden
te irta-

te irtaidbámeg-ismérd bter, es ő igaz-
g attya minden te irtaidat, Péld 3. 6.

§. VI. Harmadszor: Az élő Hit
meg-ésmértetvén emberrel az ő e-
rőtlenességét, buzgó könyörgésre
indította fel az Isteni segítségnek
kéréseért, 1. Cron. 29. 19.

§. VII. Negyedszor: Az Hit meg-
tanítván embert, hogy midőn hi-
vatalos munkáját téfzi Istennek
szolgál, serénységre és tökéletes-
ségre gerjeszti őtet: az álmodozót
és tunyát fel-serkenti, és a' család-
sággal járó igazságra vezérli, hog-
mindeneket jó szível, igazán és
gyorsan vigyen végben: Példák az
Istennek Templomát építők, kik
hűséggel művelnek vala az ő dolgok-
ban, 2. Cron. 34. 12. Olvasd-meg
Sz. Pál intését, Eph. 6. 5. 8.

§. VIII. Eördőször: Embert,
hivatalbéli munkájának gyakorlá-
sától, néha a' félelem (mint az
Izraelitákat régen, Jofu. 7. 5. s-
néha a' szegyen el-gátolná; de az
élő Hit erőt ad hogy a' nehéz és
veszedelemmel tuskódó dolgokat
fel-vegyük; le-nyomja a' kevély-

E s

ségés

féger, hogy a' mellyek alá való dol-
goknak tartatnak e' világon; nagy
ötömmel kövessük: tudván hogy
nincs nagyobb méltóság és tisztas-
ság, mint azokat cselekedni, mel-
lyeknek végben vitelére Isten ben-
nünket hívott szent Pál Apost. nem
szégyenlette a' Christus Evangéli-
omát hirdetni, Rom. 1. 16. noha
némmelylek azt csak bolondságnak
tartották. 1. Cor. 1. 18, 23. Sőt
Timotheust is arra intette. 2. Tim.
1. 7. 8. 9. A' Keresztelő János is
minden félelem nélkül meg-fedde-
te Hérodest; Mark. 6. 18. Illye-
rén félelem ellenbátoritá Isten Ac-
ház Királt, hogy a' rea jövő hadak
tól ne félne' Esai. 7. 4.

6. IX. *Hatedszer*: Az első Hit
meg-tartoztattya embert, hogy
mód-nélkül való szorgalmatozás-
gal ne terhelje magát, se penig
ne kételkedgyék a' dolognak jó ki-
menetele felől; hanem gondollya-
meg ezeket: 1. Isten parancsolta
hogy hivatalos munkáimban el-jár-
jak, annak ki meneteletét Istenre biz-
ván, Sola. 39. 23. Péld. 16. 3. (2)

Tudgya

Tudgya Isten az én izűkségemet,
azért ream kegyelmessen gondot
visel, Matth. 6. 22. 1. Pet. 5. 7.
(3) Erzem én, az mennyei jóknak
édeséget, miért kívánnám tehát
felettéb a' földieket? Matth. 6. 33.

6. X. *Hatedszer*: Az első Hit édes-
fekkétéstízi azokat a' keresztt viselé-
seket, mellyeket akar melly hiva-
talbéli embernek is (múlta Adám
esetiben reszesülünk) el kell vi-
selni. Mert észében juttattya em-
bernek, hogy Isten azért bocsáttya
őre a' látogatást, hogy el ne hid-
gye magát, a' szegényeket meg-ne
utállya, és a' földiekhöz felettéb
ne ragaszkodgyék: melly gondol-
kodások által a' maga forrával való
meg-elégedést szerez emberben
(Phil. 4. 11. 12.) Sőt a' keresztt
viselések által magameg-visgalásá-
ra indittatik ember, hogy az ő be-
ne való fogyatkozasokat meg-jöb-
bitsa; a' mennyei jóknak érzését
meg-ujjitsa, és mikor nyomorúsá-
gokkal terheltetik is ne zúgolod-
gyék azokban, hanem Istenhez alá-

F. 6

zatos

zatossan fohászokodgyék a' szabadul-
lásért, *Solt. 62. 2.*

6. **XI. Nyolcször.** Hogy ha-
ember kívánatosá elől mégyen hi-
vatallában, az élő Hit által alázat-
ossá irgalmassá, és; adakozóvá té-
tetik: mert a' mit Isten hivatalbéli
munkája által ad, tudgya hogy az-
okkal Isten dicsőségére és az szá-
kölködőknek segítségekre kell é-
ni, *Solt. 37. 26. és 112. 9. Péld. 28.*
26. minden fel-fuvalkotság nélkül
nagy alázatossággal, mint ha nemi-
is volnanak azok a' melyeket bi-
runk. *1. Cor. 7. 31.*

6. **XII. Utólször:** Az élő Hit
egyben csatollya a' mi hivatalunk-
nak munkáit a' Kegyetségnek és
Keresztységnek gyakorlásával,
ugy hogy a' mi hivatalunk miat,
az Istenét el ne mulassuk; hanem a'
mire hivattattunk abban-is el-jár-
junk s' az Isteni szolgálatra-is gon-
dot viseljük. Ugyan-is Hit által
tanuljuk meg az Istennek beszé-
déből hogy a' melyi Isten azt pa-
rancsolta hogy keressük először
az Istennek országát, *Mat. 6. 33.*
munkál-

munkálkodgyuk idvességünket,
Phil. 2. 12. erőssítsük meg a' mi
el-választatásunkat, *2. Pé. 1. 10.*
gyakoroljuk magunkat a' jószágos
cselekedetekben, *Col. 1. 10* járjunk
az szeretetben, *Eph. 5. 2.* és a' mi
hivatalunkhoz illendőképpen *Eph.*
4. 1. ugyan azon Isten parancsolta
azt-is hogy hivatalunkban el-jár-
ván munkálkodgyunk, *2. Thef. 3.*
7. 10. 11. 12.

6. **XIII.** Hogy pedig a' Keresz-
tyén ember tisztességes hivatallyá-
nak gyakorlásában, Hitből élhessen
az az hogy Istennek, minden az
a' hivatalbéli munkáinak követése-
re serkentő parancsolati, és a' ki-
vánatos elő-menetel felől lett Igé-
rati köről, élő Hitnek elő számlált
elevenességét valóban ki-mutathas-
sa, e' következő eszközöket el-
ne mulassa.

1. **E s z k ö z:** Akar nagy mélt-
oságú s. akar alacson állapotú lé-
gyen, mindenikben egy arant meg-
nyugodgyék s. Istennek meg-kö-
szőny: *mere sem naptámadattól*
sem napnyugtától sem a' pusztától
nincsen a' föl-magasz-

Hibb d.
éles gy.
korlása-
ra segítő.
Eszkö-
zök.

gaszaltatás; hanem az Isten igaz,
gató biro, Kiedgyet meg-aláz, más-
fel-magaszalt, Solt, 75. 7. 8. A'
gazdag es szegény öfzö rálálkoz-
nak mind a' kétfőz pedig az Ur szer-
zi Példab 22. 2.

II. E z k ö z: A' melly hivatal-
ban Isten valakit állított, annak vég-
ben vitelére való ajándékot Isten-
től Kérjen. Ekképpen Salamon,
hogy a' Királyságot rendesen el-
viselhetné, bölcseséget kére Istentől
1. Király. 3. 2. Cron. 1.

III. E z k ö z: Szorgalmas és
vigyázó legyen minden az ő hiva-
tallyában, és semmiben csalárdul ne
járjon: tudván azt a' ki hivatallyá-
ban hűségesszen el-jár, abban Isten-
nek szolgál, a' ki őtet olytátén hi-
vatalban állatta: Arkosz pedig a'
ki az Urnak dolgát csalárdul csele-
készi, Jerem. 48. 10. Lásd, Mal. 1.
14.

IV. E z k ö z: Az edgyűgyű
hivatalban-is senki maga erejében
ne bizzék, hanem Istentől segitsé-
get kérjen: de az nagy és terhes hi-
vatalban-is kétségben ne esék az
Isten-

Istennek segitsége felől, mert ha
Istennek tétzet hogy abban a' hi-
vatalban állattatásunk, elől segitt
bennünket, annak gyakorlásában-
is. Nagy munka vala a' Sídóknak
Jábinnal harczolni, de meg-erős-
síték magokat, annyira hogy Zabu-
lonnak és Neftalimnak népe, halálra
vetette magát a' mezőnek magas-
hegyen, tudni illik mikor harczol-
nak, Birák 5. 18.

V. E z k ö z: Istennek szünte-
len hálákat kell adni, mind azért
hogy ő minket bizonyos hivatal-
ban állított mind pedig hogy ab-
ban elő menecellel-is úgy meg-ál-
dott, hogy hivatalunk által magun-
kat ráplálhásuk felebarátunkat se-
githetsük s. Isteneinket-is szol-
gálhásuk, Dávid hálát adván Isten-
nek így serkenti fel-lelkét: *Algya d*
én lelkem az Urat, és el-ne felelkez-
xel SEMMI jó cseeminyiről, Solt.
103. 2. Az Isten felő Debóra, Pro-
phéta és Fejedelem Aszfzony, mi-
dön a' Jabin táborát megverte vol-
na, mind magát s. mind másokat
háláadásra indit, az ő Izép éneke-
ben,

ben, melly le-irattatott, *Birátkönyv. V. részében.*

XI. RESZ.

*Istentől az Anyaszentegyházba
Szerzettetett, rendes eszkö-
zökkel való élésre kötelező
Isteni parancsolatokról.*

§. 1. Nem adot Isten szabad-
ságot minékünk arra, hogy az ő
szent rendelékt, mélyeket az Anya-
szentegyház javára szerzett, ha a-
karjuk gyakoroljuk s-ha akarjuk
el-mulassuk: hanem nyilván való
parancsolatokkal kötelezet azok-
nak követésére. *Közfürdősegesen meg*
parancsolta, hogy a' Messiás Ur Je-
sus Christust, (ki az Anyaszent-
egyháznak feje *Eph. 1. 22.*) hal-
gassuk, *Móis. V. Könyv. 18. rész.*
Y. 15. Mátk. 3. 17. és 17. §. az
az, valamelyeket az Anyaszent-
egyháznak épületire rendelt, bé-
végyük s-cselekedgyük. *Magánof-*
san.

san pedig parancsolatban hadta-

I. Hogy az ő beszédet szent igé-
je tanittatásék közöttünk, *Matth.*
16. 15. és mi-is annak tanítatára
halgassunk, *Esa. 8. 20.* azt ki-
vánnyuk, *1. Pet. 2. 2.* bé-végyük,
Jak. 1. 21. s-meg-is őrizzük, *Peld.*
4. 13.

I I. Hogy a' Kereszttségnek szent
Sácramentomát meg-beccsülljük.
Máth. 28. 19. Márk. 16. 18.

III. Hogy az Urnak Vacsorá-
jával éllyünk. *Esz. cselekedgyétek*
ugymond, *Luc. 22. 19. 1. Cor.*
11. 24. Vegyétek, egyétek: igyátok.
Math. 26. 26. 27. Márk. 14. 22.
1. Cor. 11. 24.

§. II. Szép ígéreteket-is tett
Isten, hogy valakik az ő szent ren-
delésével jó lelki ísméret szerént
élnek, azokban való magok gya-
korlása, lelkek épületire, vigaszta-
lásokra, hírekben való nevelkedé-
sekre és örök életekre szogál.

Az ő igéje felől így Szóll önnön
maga az Isten: *Miképpen le-szállt*
az első és hó az égből, és oda víz-
sz a nem tér, hanem meg-erőségetti
a földet.

a' földet, és azt misé, hogy a' föld
teremjen, és a' mag vetőnek magot
ad, jon és kenyert az éhezőnek,
Ugy léfzen az én beszédem melly az
én szájamból ki-megy, nem én-
hoz zám híresé, hanem meg-cseleke-
szik a' mit akarok, és szerencz és
léfzen azoknál a' kikhez írdóm,
Esaí. 55. 7. 10. 11. Idvezítőnk is
azt mondgya: Valaki az én beszé-
demet meg-zarátja, sóha halála
nem látt, Ján. 8. 51.

A' szent keresztségéről is: A' ki
hiszen és meg-keresztelkedik idve-
zék. Márc. 16. 16. Ananias is
Saulusnak azt mondá: Keresztel-
kedgyél meg és mosd el a' te bűnei-
det, Cselek. 22. 16. Lásd. 2. rész.
7. 33. Róm. 6. 3. 4. Colos. 2. 12.

Az Ur Vacsorájának ki-szolgál-
tatásában azt ígérte Christus Urúk
hogy azzal való élésünk bűneink-
nek bocsánattyára léfzen, Máth.
26. 28. Sz: Pál is így tanít: Va-
laki ejendi e kenyeret és itjandgya
az Urnak poharat méltatlanul
hozatott eszik és iszik magának,
1. Cor. 11. 27. 29. Annakoká-
ért.

ért (jól következik) valaki méltán és jó maga meg-probálásával járulván az Urnak Vacsorájához, eszi a' kenyeret és iszja a' bort, magának idveiséget eszik és iszik.

§. III. Az élő Hítnek munkái mellyeket az Istennek szent rendelésihez kötelező parancsolatok körül gyakorol, avagy közönségesek avagy magánosságbak. Közönségesek azok, mellyek az egész Isteni tiszteletre és az Isten igéjének bé-vételére tartoznak. Ugy mint,

Elsőben: Az élő Hít cselekeszi azt hogy tiszta és kedves tisztelettel szolgáljunk Istenünknek, olyannal tudni-illik, mellyet Isten parancsolt és előnkben adot, hogy ahoz semmit ne tegyünk se el ne tegyünk abban, Mof. V. Könyv. 12. rész. 7. 32. utálljuk pedig azt a' szabadakarat: szerént való Isteni tiszteletet, mellyet Isten nem parancsolt székben is nem gondolt. Jerem. 7. 31. Colos. 2. 23. tudván hogy héjában tiszteletetik Isten olyatén tisztelettel, mellyet embereknek parácsolattyaibul tanultak,

Hítnek munkái az Isteni tisztelet közönségeiben.

Esaí.

Efsai 29. 13. *Máth.* 15. 9.

2. IV. *Másodszor*: Hit által kívánja ember az Istent közönséges helyen tisztelni, tudván hogy valahol ketten vagy hárman a' Christus nevében egyben gyűlnék ott vagy a' Christus közöttök, *Máth.* 18. 20. Példa Dávid a' ki buzgón kívánczot az Urnak Templomában az Isteni tisztetletért, *Sólr.* 27. 8. és 42. 2. és 63. 1. 2. és 84. 14.

3. V. *Harmadszor*: Az élő Hit az Istennek és az ő akarattjának ismertetire fel-gerjeszti embert; hogy mint finum aranyat és elrejtet drága kincset kívánja azt ember, és az Isten igéjének méltó bűcsülleti által meg-isnyerhesse. Ilyen kívánság volt Dávidban: *Meg-emeztetes az én lelkem, a' te törvényedhez való buzgóságomnak miatta, mely bennem vagyon mindenkor.* *Sólr.* 119. 20. Engedgyed Urá hogy ércsem meg-a' paparancsolatidnak útár, *6.* 27. Lásd, *Cselek.* 16. 14. *Sidok.* 2. 1. Ez szent indulatot az irás *Isten keresé-*nek nevezi *Sólr.* 105. *Efsai.* 58. 2.

6. VI.

6. VI. *Negyedzer*: Midőn az Istennek igéje hirdettetik, Hit által úgy vészi azt ember, mint lélkének tápláló eiedelét, és annak minden résziből az Isten kegyelmében való meg-erősödését neve-li, s-az Istennek minden némi igéretiből részt vészen: annakfelette az Istennek nagyfágos dolgai felől szüntelen gondolkodván, nagyra becsüllyi azokat, szívesen ohajtván az Istennek parancsolatiban való maga gyakorlását, és tettetés nélkül kérvén Istent azon, hogy az ő törvényét írja-bé szívében, és őtet ugyan magához övedze, hogy ő hozzá álhatatossan, ragaszkodhassék, *Jerem.* 13. 11. *Mosé.* V. *Könyv.* 10. rész. *6.* 20. és 13. rész. *7.* 4. *Sólr.* 119. 31.

6. VII. *Utólszor*: Az élő Hit miveli azt, hogy az Istennek tisztetiben nagy szorgalmatossággal, gyönyörűséggel és faradhatatlanul serénykedgyünk, és semmit kész akarattal el ne mulassunk, mellyel Istennek tiszteléseget tehetnénk. Ekképpen *Abel* az ő juhainak

hainak első fajzából és azoknak kövéréből ada ajándékot Istennek. *Mos. 1. könyv. 4. rész. 4. és becsesebb vala az ő áldozattya hogy né a' Cainé, Sid. 11. 4. Dávid is örömmel és igazsággal ment-be az Isten Templomában az Isteni szolgálatra, Solt. 43. 4.*

§. VIII. Az Istennek rendéléssel való élésre kötelező parancsolatok körül az élő Hitnek *magánosab* és kivalképpen való munkái azok mellyek a' Sacramentumokkal való élésben mutatodnak ki.

A' Sacramentumok Kettők : a' Kereszttség és az Urnak Vaesorája.

A' szent kereszttségben két rendben gyakorollya az élő Hit elevenítő munkáit.

1. Midőn a' keresztyén szülék magzatokat a' keréstségre fel-vízik.

I I. Midőn ki ki, az ő kisedd korában fel-vett Kereszttségével idvességben el tellyes életében.

§. IX. *. A' Keresztyén szülék, midőn magzatokat a' kereszt-

ség-

séggel való élésre fel-vízik, Hiteknek eleven munkáit im ezekben mutatják ki.

Előszó : Az Hit elsőben jutattya einbernek az Istennek szövetséget, mellyet az Atyákkal és az ő magvokkal szerzet Isten; és hogy az Atyák nem csak magokért hanem magzattyokért is vették az Istennek frigy-kötését : melly fundamentumra nézve, bizvást merik a' szülék magzattyokat Istennek ajánlani. Ugyan-is, a' magzatok né a' testi születés által, hanem az Istennek frigy-kötésének ereje által, (mellynek az Atyák része is) lélsznek *Keresztyénekké*, fel-vévén űk is az Isten szövetségének pecsétét magokra melly az Sz: Kereszttség. Lásd, *Mos. 1. könyv 17. rész. 9. 7. 9. Cselek. 2. 39.*

§ X. *Másodszor* : A' keresztyén szülék bé-mutatván Istennek az ő magzattyokat, elsőben is magokat szentelik Istennek minden engedelmeségre; hogy mint Istennek szövetségének hiai, szentöl el-

lyenek

Hitnek munkái a' magzatok köröszeke körül.

I.

88

3.

lyenek évilágon

§ XI. Harmadszor: El-fogván az elő Hit azokat az ígéretek, mellyek a' frigy kötés szerént a' magzatokra tartoznak, felgerjeszti a' szüléketa' magzatokért való könyörgésre. Ugyan-is, az Istennek ígérati nagy indító okok a' könyörgésre; mint ki tétzik *Dávid* példájából, Ki midőn ígértet vett volna Istentől, az ő országnak meg-erősítetése felől, könyörgésre indula szívében, 2. *Sam.* 7. 27.

§ XII. Negyedszer: Midőn a' kereszttségnek Sacramentomával élnek a' magzatok az elő Hit gondolkodást indítván a' szülékben, csudáltatja vélek minémű nagy méltósága legyen az Istennek frigyében lenni, és azokkal a' jókkal élni, mellyeknek birására és szövetségnek pecsége által nagyon bé-menerel: és melly nagy dolog legyen hogy Isten nem csak a' Szüléket (kik romlot természetek szerint méltatlanok Sőt ár-

közor-

közöttak valának, *Mos. V. Köny. 27. rész. 9. 26. Gal. 3. 10.*) hanem a' magzatokat-is minacn méltóságok kívül frigy és népeivé tette!

§. XIII. Ötödösör: Az elő Hit nagy örömet inditt a' Szülékben, tudván hogy az ő magzattyok nagy privilegiumokkal meg-ajándékoztatának a' Kereszttségben. Nagy méltóság (világi mód szerént) hogha a' Királytól nemességet nyersz mind magadnak s mind fiadnak: De sokkal nagyobb méltóság, midőn az Hit bizonyosra tészén tégedet hogy nem csak magad hanem magzatid-is Isten Országának örökösi, *Rom. 8. 17.* mellynek bizonyosságára a' minden Királyok Királyságának pecsége a' Kereszttségben immár homlokodra vagyon nyomja *Ielen.* 7. 3.

§. XIV. Utsósor: Valamint hog' az elő Hit indította a' kereszttyén Szüléket arra, hogy magzattyokat meg-kereszteltessék; Így azon elő Hit indította arra-is, hogy az Istennek igaz isméréstiben és felelőmében nevellyék fel őket. Mert a' Hit ezt

G

foglal-

5.

6.

sugallya a' keresztény Szüléknek: Ez te kisdéd magzatod immár nem tiéd, hanem Iűlled Istennek adattott, és Istentől reád úgy mint gondviselőre, sáfárra bizattatott: ne légy tehát tunya ez méltóságos hivatalodban, s-ne-is enged hogy az Istennek öröksége, *Sole. 127. 3.* Örögnök szolgajává légyen.

6. X V. * *. Jellehet csak egyszer élünk a' szent Keresztiséggel, mind az által annak hasznával és gyümölcseivel tellyes életünkben kell élünk.

Egyszer fel-vet Keresztiségünknek két rendbéli hasznát erezzük Hit által, tellyes életünkben.

EL SŐ HASZNA. Vigasztalás. Mert midőn avagy ördögi kísértetben esünk, avagy az Isteni igaz valásért, szent tudományért az Istent utállo gonosz *Tyrannus*-októl haborgattatunk, avagy ez világból való ki-költözésünknek idején az halállal tufakodunk, avagy már testi avagy lelki nyomorúsággal szorongattatunk; azonnal eszünkben juttatya az élő Hit, hogy

hogy mi a' szent Keresztiség által az Istennek tulajdon örökösivé elpecsételtettünk; és minden ártalmas gonoszokról meg-szabadulván, minden boldogságban részesültünk.

Ugyan-is a' Keresztiség által megpecsételtetik a' hivekben.

1. Az ujjonnan való Születés,

Tiz. 3. 5.

2. A' bűn bocsánat, *Cselek. 2.*

Y. 38.

3. A' Christns halálában és fel-tamadásában való részesülés, *Róm.*

6. 3. 4. 5. Col. 2. 12.

4. A' Fiuvá való fogadtatás, melly által az Attyának és Fiunak és Szent Léleknek nevével neveztetünk, az az, meg-áldatunk; hogy az ő háza népe közötti valók légyünk. *Mos. 1. Kőny. 48. rész.*

9. 16. Math. 28. 19. Galat. 3. 26. 27.

5. Az Anyaszentegyháznak minden igaz tagjaival való szeretetbéli szent eggyeség, *1. Cor. 12. 13.*

Eph. 4. 4. 5.

6. Az örök élet *Márk. 16. 16.*

G 2

Tiz.

Hístenek
gyümöl
csei ma
gunk ke
resztisé
ge körül
1.

Tíz. 3. 5. 6. 7.

)(

2.

§. XVI. *Második HASZNA*, minden jora való *Indítás* felgerjesztés. Mert valaki az ő egyszeri Sz: Keresztiségéről illendőképpen gondolkodik gerjedezve felidulezekre

1. Hogy állhatatosan és minden tetovázás kételkedés nélkül higyjen Istenben, ki a' Kereszttség által mint egy tulajdon keze irásával és pecsétivel, az ő kegyelembeli ígéretit a' hivekben meg-erősítette; melly hitbéli bizodalomtól haki el-tántorodik, az Istennek ígéretiben való hívféges voltát látatik tagadni.

II. Hogy poenitentiát tarcson, meg-terjen s. ujj engedelmes-séghez illendő életet éllyen. Mert a' Kereszttség azokba pecsétli-meg a' bűn bocsánatot, a' kik meg-térnek, *Cselek*, 2. 38. *Es Galakék meg kereszteltetettek a' Jesus Christus-ban*, az ő halálában *kereszteltetettek* meg hogy meg-halván a' bűnöknek abban ne éllyenek, hanem ujj életben járjanak, *Rom. 6. 3. 4.* Tudván hogy a' Kereszttség által a' *Jésus*

Jésus Chri. vászloja alá esküdtünk, hog' tellyes életünkbe a' bűncl, örökössel, és a' testnek gonosz kívánságival harczoljunk. Erre nézve a' Kereszttség, *meg-térés* nek *keresztiségének* neveztetik, *Marc. 1. 4.*

III. Hogy az Attyafium szertben nevelkedgyék; holot mi hivek *egyletek által minnyájan egy-tesztet kereszteltetünk*, 1. *Cor. 12. 13.* a' tagok között való viszfálkodás pedig igen veszedelmes.

§. XVII. Az Urnak Vaesora-jával való élésben, az elő Hitnek eleven cselekedeti im ezek.

Előben, Hit által tanuljunk. meg, kitől és mi végre szereztetett ez Szent Sacramentom, és Istennek minémű drágálatos ígéretit pecsételley-meg mi bennünk; mellyeknek értése után nagyra bősülljük Istennek ez szét szerzését, *Mash 26. 26. 27. 28. Luc. 22. 19. 20. 1. Cor. 11. 23.*

§. XVIII. *Másodszor*: Ervén ez szentfégnek méltóságos voltát, az elő Hit lelki éhséget és szomjúságot szerez mi bennünk, hogy

G 3

ez lel-

Hitnek munkái az Ur-vaesorá-jakörül

ez lelki ételt és itált valóban kívánnyunk, *Sols. 63. 2.*

3. §. XIX. *Harmadszor:* A kívánság után, az élő Hit úgy rendelí embert, hogy midőn ez szent Sacramentomnak vételéhez járól illeendőképpen meg-alázza magát bűnét meg-vállya, azoknak bocsanattját kérje, és az Istennek irgalmaságira magát méltatlannak ítéllye.

4. §. XX. *Negyedszor:* Tudván hogy az Urnak Vacsorájában a^o Christus teste és vére adatik minékünk Hit által, miis azért a^o mi telünk és lelkünkert tellyességgel Istennek szentellyük, hogy Istennek kívánsága szeréat élhesünk, *Rom. 7. 4. és 12. 1. 2.*

5. §. XXI. *Ösödsszor:* Az élőHit bizonyosfokká tészé minket, hogy az Urnak vacsorájának vételében a^o Christumienké lett: mert az bálaadának pohára mellyet meg-adunk Christus vérevel való közösksléssünk; és a^o kenyér a^o mellyet megszegünk, Christus testével való közösksléssünk, *1. Cor. 10. 16.* Azért bizvást

bizvást mondhattuk a^o Christus felől: *Az én szerelmestem én jím en-is öve vagyok. Enek. 2. 16.*

- §. XXII. *Uolszor:* Az élő Hit által tétetünk hálá adokká hogy örömmel hálát adgyunk Istennek vélünk közlöt jó voltáért. Ugyanis az Ur Vacsorájával élven, az Urnak halálát kel emlegetnünk. *1. Cor. 11. az az,* mind azokért az jokesért mellyeket ő szent halálával szerzett, hálát kell adnunk.

- §. XXIII. Hogy pedig ez idvesseges munkákban, Hit által ember idvessegeesen gyakorolhassa magát, ez következő eszközöket végben vigye.

1. Ez a^o ő. Sirnunk és törőd-nünk kel azon, hogy mi az Istennek szent rendelést, mellyeket az Anyaszent egyházban a^o mi idvessegeünkre szerzett úgy mint az Istennek igéjét, a^o szent Sacramentomokat illédőképp nem-bőcsüllyük; tunyák, restek, álmodozók vagyunk az Isten igéjének halgatásában, tanulásában: magzatunk Keresztsege kor jelen lenni-is által.

*Hit-béli
eles gya-
korlása-
ra segéd
eszkö-
zök.
I.*

Supra
§. 9. 14.

lunk, nem hogy hitünk a' folyúl meg-nevezett munkánkban gyakorlanánk; magunk keresztségéről talán soha meg-sem emlekezünk: az Urnak Vacsorájával igen ritkán talán csak szokásból minden-lelki buzgóság nélkül élünk: Ellenben pedig a' földiekhez igen ragaszkodunk, és azokért mód nélkül is szorgalmatoskodunk.

II. E z k ö z: Gondoljuk meg valóban ezeket.

1. Kicsoda az, a' ki minket parancsolatok és ígéretek által, az idevességek eszközeihez kötelezett? Isteneknek Istene, И И О В А az, Solt. 50. 1. *Kis a' föld és minden őtellyesége, földünk keresége, és annak minden lakósi* 24. 1.

2. Micsoda dolgok a' melyeket nekünk ajánl Isten? Tudni-illik az ő szent Igéje, mely meg-tartoztatja a' mi lelkünket, Jak. 1. 21. és a' melynek olvasói, halgatói, megtartói boldogok, Jelen. 1. 3. *Ímért, a' szent keresztség, mely az ujjonnan való szelítségnek fő-dője*; Tit. 3. 5. és a' Christusnak reánk

reánk való öltöztetésnek hathatos eszköze, Galat. 3. 27. *Többször, az Urnak vacsorája, melyben a' hála adasznak poharának, és a' megszeget kenyérnek vetelével, a' Jé-sus Christus testével és vérével való lelki egygyesülésünk meg-erősítetik*; ajándékoztatik is minékünk 1. Cor. 10. 16. *Nem földi jók ezek hanem oda fel-valók, mennyieiek.*

3. Minémű indulattal ajánlja ezeket Isten minékünk? Szeretets-béli indulattal: mert az Isten az ő mi hozzánk való szerelmében mutatja meg, hogy mikorom bánósok voltunk, Christus mi ere-sztünk meg-bolt, Rom. 5. 8. *nincsen pedig senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha Galaki az ő életéé adja az ő bűnéért* Ján. 15. 13. *s hát minnyivel inkább ellenszere?* Rom. 5. 10. *Lásd, Ján. 3. 16.* 2. Tess. 2. 16. *Jelen. 1. 5.*

III. E z k ö z: Alázatos Könyörgésünk által kérjük Istenünket hogy ő föltétlen gerjesztesse fel szívünket az ő szent szerzésnek kívánságára, hajtogassa akaratu-

G s

kat

kat azoknak követésére, és erőf-
firse erőtelen tehetségünket azok-
nak végben vitelére.

IV. E z k ő z: Serkencsük-fel
szüntelen lelkeinket örömré és há-
lá adásra ez nagy jókért. Oh én lel-
kem (mondgyuk) mit kívánhat-
nál többet Istentől? ki az ő szent
igejét Sz: Lelke által szivedben bé-
írta: A' Keresztség által az ő Anya-
szentegyházában bé-iktatott, mely-
ben az ő szent Fiának testével és
vérével táplál tegedet az örök élet-
re. Forúllj s. bizál oh én lelkem! *mi-
ért ha Isten az ő inlajdon Fiának
nem kedvezer, hanem adja aze
szentetted, mi módon nem adja az ő
Fiával neked mindeneket?* Rom.
8. 32.

XII. RESZ.

Az Istennek Fenyegetéséről.

Harmas
dikérfze
ez Köny-
vnek.

6. 1. Következik leg-utollyárs,
hogy meg-jelencsük, ember mi-
képpen élyen Hitből az Istennek
fenye-

fenyegetési körül. DC

9. II. Az Istennek Fenyegetésű
azok, mellyekkel Isten a' követke-
zendő gonoszok felől való akarat-
tyát ki-jelenti: melly gonoszok-
kal avagy hiveit akarja látogatni,
avagy a' hitetleneket meg-bűn-
tetni: hogy a' hivek azok által
meg-térésre indittassanak és a' kö-
vetkezendő gonoszoktól meg-sza-
baduljanak. *Mof. V. Könyv. 13.
rés. 9. 11.*

6. III. Szabados pedig sőt
ugyan szükséges-is hogy az Isten-
nek fenyegetésű-it-is Hit által bé vé-
gyük mint az ő ígéreti.

1. O K A: Mert a' mellyek ré-
gen meg-irattanak a' mi tanúsá-
ságunkra irattattanak-meg, Rom.
15. 4. A' fenyegetések pedig meg-
irattattanak, 1. Cor. 10. 5. 6. És
valamiképpen az Istennek ígéreti
minden jóra serkentő őfzónók, így
az ő fenyegetésű, a' gonoszlra való
rohanástól meg-tartoztató zabo-
lák.

2. O K A: Mert Isten mint az ő
Ígéretiben, ugy az ő fenyegeté-
G 6 siben.

fiben is igaz, annakokaért mind a kettőt hittel kell fogunk.

3. O k a: Mert hasznosak a' fenyegetések minékünk arra, hogy lelki állapotunkban illendő képpen állhassunk. Ugyan-is ha semmi ígéretek nem volnának kétségben esnénk; ha fenyegetések nem volnának az Isteni kegyelsséggel keveset gondolnánk. Miképpen azért az édesből és keserőből meggyával egyben timporalitattal ital kedves izu: Így az Istennek az ígéretek által jóra édesgető, és az fenyegetések által a' gonosztól irtoztató vezérlése, kedves a' hiveknek. *Sid.* 12. *Y.* 28. 29.

Ellene-
vetés.

9. IV. Azt mondhatná valaki: Az Isten hiveinek semmi kárhozattal nincsen, Rom. 8. 1. nem kel tehát a' fenyegetésekkel gondolni.

Felelet: 1. Jolleher az örök kárhozattal meg - szabadultak a' hivek, mindazáltal Istennek avagy csak idő szerént való látogatásról illik hogy féltynék: mert Isten gyakorta sanyarúabban nyul hiveihez

hez mint másokhoz; Lásd. Példát, 2. *Sam.* 12. 14. *Amos.* 3. 2. 1. *Pet.* 4. 17. 11. Valakik a' karhozattal meg szabadultak azok *Istésserént* is járnak, *Rom.* 8. 1. testi bátorságra nem vetemednek, hanem *felmélt és réstegéssel működők* *jak id-
Gösségeket*, *Phil.* 2. 12.

9. V. Midőn a' keresztyén ember az ő gondolkodását valóban az Istennek fenyegetésre függeszti, az élő hit sok hasznos dolgokat munkálodik benne.

Eliőben: A' fenyegetések által szerez az élő Hit emberben alázatosságot; Példa Ezechias Király, *Esai.* 38. 1. 2. 3. és 39. *Y.* 5. -- 8. A' Ninivébeliek, *Jon.* 3. *Y.* 4. -- 8.

9. VI. *Másodszor:* Az élő Hit a' fenyegetések által szerez emberben Isteni félelmet. Valamiképpen a' kisdédek halván hogy édes Attyok a' szolgák ellen zugolódik, meg-félemlenek: Így az Istennek hivei (fiái leányi) halván, hogy az ő szerelmes Attyok a' gonosz szolgák [hitetlenek] ellen haragzik, fenyegetőzik, meg-

Hinek
munkái

1.

2.

meg-félemlenek s-rettegnek. Ugyan-is ez az Istennek fenyegetésinek vége az hivekre nézve, hogy ők meg-félemljenek és ne igyekezzenek gonoszt cselekedni, *Mos. V. könyv 13. rész. 9. 11.* Példákból is azt bizonyíthatni. Isten meg-fenyegeté az első világot a' Vízözönnel (*Mos. 1. Könyv 6. rész.*) s-az igaz Noe ezen meg-remélven készíti a' bárkát az ő háza népének meg-tartására; Sidók 11. 7. Meg-halván Habakuk Prophe-ta Istennek a' Sidó nép ellen való fenyegető bészédit meg-rettegésében, s-az Isten szavára ajaks-is reszketének, *Habak. 3. 16.*

3. §. VII. *Haradjzor:* A' fenyegetések által az élő Hit emberben meg-térett munkálodik; hogy elhagyván bűneinket igaz pönitentiát tartsunk. Példa erre az Izrael népe, *Birak. 2. 3. 4. 5.* Ismét, 1. *Sam. 12. 18. 19.* Lásd, *Jelen. 2. 5. és 16. 7. 21. 22. 23.*

4. §. VIII. *Negyedzor:* Az élő Hit lelki vigyázása fel indít, hogy bűneinket Istennek haragját fejünkre ne von-

ne vonnyuk: és ha szunynyadoz-nánk-is ösztönözi oldalunkat hogy meg-gondoljunk Az Istennek ítéletit. *Jelen. 3. 3. Solt. 90 11. 2. Corint. 5. 10. 11.*

§. IX. *Utolzor:* Midőn a' fenyegetésekből meg-tapasztaljuk az Istennek büntetésire méltó voltunk, az élő Hit az Istennek dicső-íttetésére fel-indít bennünket; meg-mutatván azt hogy valamelly büntetésekre méltok voltunk, azoktól a' Christus által meg-szabadulunk. Az Izrael népe, által menvén száraz lábbal a' tengeren és látván a' nagy veszedelmet, a' melytől meg-szabadultak vala, Istennek hála adó énekkel dicsirik szent nevét, *Mos. II. Könyv. 14. és 15. dik rész.* Az Babylioniai fogtság-is a' szabadulás után dicséretire lőn Istennek *Solt. 126.* Ezenképpen az Istének, fenyegetési a' hivekre nézve Istennek dicséretire tartoznak: mert szemünk eleiben terjesztik miné-mű nagy veszedelmektől szabadul-tunk meg a' Christus által.

§. X. Az Istennek fenyegetésive hogy itt évilágon Hitből élhesünk

lünk, ez következendő Eszközökben légyünk foglalatossak.

Hibeli
elengya
korlási
rafegesi
Eszkö-
zök.
1.

I. E z k ö z: Az Istennek fenyegetést meg ne vessük, és ne gondoljuk hogy csak haszontalan rettentésre valok légyenek, hanem mint Istennek beszédit: bocsúllyuk Isten parancsolattya ez: *Ne légyen ti közretek olyan, ki mikor hallandgya az Istennek ígeit (mely vagyon Mosi. V. Köny. 28. dik refz.) magát mind az onátsal boldognak alissa, az ő szívében ezt mondván: békességem lesz ennékem ha színtem az en szívémben gondolatnyában járandok is, az az, ne légyen olyan ti közretek ki az Istennek fenyegetést csak játéknak tartand, Mosi. V. Köny. 29. refz. 6. 19.*

II. E z k ö z: Szemessen vigyázzuk s. vigállyuk meg micsoda dolgokért fenyegefté Isten; és magunkat ne mentegessük mint ha Isten méltatlanságyegetne bennüket, Isté az ő népét fenyegetvén, arra kényszeríti őket, hog' mēnyéek jól végére, mi okból fenyegefté őket; mert így szól: *En népem mit vétettetek ellenem*

*szelened? es miben voltam teneked irgalmadra? seg y tudomást én el-
letem? Mich. 6. 3.*

III. E z k ö z: Ugy éllünk hogy az Istennek fenyegetési semmikárt ne tehessek minékünk; térjünk meg azért szívesen. Mert valakik a' fenyegetések alatt magukat meg-álarván Istenhez térnek, azok *dicsőséget tulajdonítanak Istennek, Jerem. 13. 16. Jelen. 16. 9.*

IV. E z k ö z: Kérjük alazatosan az irgalmas Istent, hogy a' mivel érdemünk szerént fenyeget az ő szent beszédében, fordítsa el-rolunk kegyelmessen. Így könyörgött Ezechiás, 2. *Király. Köny. 20. refzében.*

VEGE.

A nyomtatásban esett derék aszab fogya-
közéseket így jobbit meg.

Pag. 16. l. in. 7. nélkül. olv. nélkül p.
18. l. 15. dolgozról. olv. dolgozról. p. 25.
l. 10. előlv. előlv. p. 35. l. 10. Vagyom.
ol. Vagyom p. 40. lin. söt. olv. söt. & lin.
munkálkodását olv. munkálkodását. p. 42.
l. 11. Solt. olv. Solt. p. 58. lin. 6 Summi-
nem. olv. semminem. pag. 71. mondatik
lege mondatnak. pag. 75. lin. 25. erőfeszíték.
olvad erőfeszíték pag. 86. lin. 6. szabá-
gallunk. olv. szabadulunk. & lin. 9. gerej-
hecsnek olv. gerejszhecsnek. p. 108. lin. 6.
mi minden olv. minden p. 112. l. 10. midt
olv. indit p. 124. l. 17. hivatalumban olv.
hivatalunkban. p. 139. l. 7. hivott. olv.
hivat. p. 147. lin. ult. erefszögiri. olv. ré-
szegeri p. 150. l. 27. keresenek olv. keres-
ésenek.

A több apróbb fogyaatkozásokat, ha sa-
láltnak, könnyen magadtól is eligazít-
hatod.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Az nyomtatásán ezért derékasfát fogja
közéskat így jebcs. meg.

Pag. 16. l. in. 7. nélkél. olv. nélkél p.
18. l. 15. dolgokról. olv. dolgokról. p. 25.
l. 10. elől. olv. elől. p. 35. l. 10. Gagyron.
ol. Gagyron p. 40. lin. sdc. olv. sdc. & lin.
munkakodásról. olv. munkakodásról. p. 42.
l. 11. 80lt. olv. Sólé. p. 58. lin. 6. Summi-
nemk. olv. semminemk. pag. 71. mondatik.
lege mondatnak. pag. 75. lin. 25. erőstütyk.
olvadl erőstütyk. pag. 86. lin. 6. szaba-
gullunk. olv. szabadulunk. & lin. 9. gerejsz-
hetünk. olv. gerejszhetünk. p. 108. lin. 6.
mi minden olv. minden p. 112. l. 10. midit
olv. indit p. 124. l. 17. hiatalumban olv.
hiatalunkban. p. 139. l. 7. hiórs. olv.
hiórs. p. 147. lin. ult. erőstütyk. olv. re-
stütyk. p. 150. l. 27. keresenek olv. keres-
senek.

Az több aprólk fogja közéskat, ha sa-
lálunk. könnyen magadtól is eligazít-
kodik.

1872

14